פרשת **עקב** תשפ"א לפ"ק | גליון תתי"ז שנה כ"ד

קול התאחדותינו

יו"ל ע"י התאחדות האברכים דחסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק יצ"ו

לקראת יומא דהילולא של מרן רביה"ק זי"ע

הוא יקראני אבי אתה

בין עצים עבותים, ודרכים מפותלים ומסובכים, הלך האב לטייל עם בנו הקטן שלובי זרוע, וטיילו להנאתם במנוחה והשקט, עד שבין הדרכים טעה הבן ונאבד מאביו, והבן בראותו שאין אביו עמו מירר בבכי.

וימצאהו איש והנה תועה בשדה, ויעץ לו להילד הנאבד חיש מהר ושא נא קולך בקול רם, כי בוודאי אביך נמצא בקרבת מקום, כי אם תמתין עוד זמן קט הוא יתרחק ושוב לא ישמע קולך, וכן עשה והרים קולו ויבך בקול רעש גדול, ואביו שמע את הקול, וימצאהו ויקחהו אל ביתו.

משל זו אמר הגה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע פעם בעמדו על הציון של אביו הקדוש מהר"י זי"ע ביומא דהילולה, ובבכיות עצומות ורשפי אש אמר שהנמשל הוא: שצדיקים במיתתן הולכין מחיל אל חיל, ומתרחקין מהעולם הזה יותר ויותר עד שלא שומעין מה שנעשה בהאי עלמא, אבל כשבא היומא דהילולא הצדיק יורד להעולם הזה, ואז הוא הזמן לצעוק ולהתחנן לפניו שיעמוד לנו למליץ, כי עכשיו הוא קרוב אלינו, ועוד ישמע קולינו, ובהתרגשות עצומה צעק: אבי אבי הכר נא קול בנך הוא.

על כן מה ראוי להתבונן ולהתכונן בהאי זימנא כד מטא שעתא יומא דהילולא רבא מאבינו רועינו מרן רביה"ק והטהור זיעועכי"א, שבהאי יומא הוא יורד ממקום גבוה למקום נמוך ובוודאי ישמע את קולינו ויפיל תחינה ובקשה לפני שומע תפילה.

והזמן גרמא שהוא שעת רחמים ועת רצון לפעול כל מיני ישועות ורפואות כדמובא בשם הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע לפרש מאמר הגמ' חייב אדם לפקוד את ביתו בשעה שיוצא לדרך, דהכוונה הוא על הצדיק שביום היארצייט הולך מחיל אל חיל וביום זה הוא יוצא לדרך, שמקודם צריך להשפיע על כנסת ישראל אך טוב וחסד.

ומתאמרא מא' מתלמידי בעשטה"ק זי"ע שפי' הא דאמרו חז"ל צדיקים במיתתן קרויין חיים, שצדיקים לאחר פטירתן – קרויין – ליינען די קוויטלעך און בקשות אזוי ווי ביים חיים, עכלה"ק, ועל כן נקווה שמה כאן עמד ושימש אף שם עומד ומשמש וישפיע לנו שפע רב משמי מרום, עדי נזכה לביאת משיח צדקינו ומלכינו כ"ק מרן רבינו שליט"א בראשינו במהרה בימינו אמן.

תוכן העניינים

לקח טוב ..... א
דבש תמרים - לקיטת תמרים ..... ב
קדוש יאמרו לו ..... ג
משפתי צדיקים - לשון חכמים ..... ד
פרפראות לחכמה - דורש טוב ..... ה
לשכתם ..... ו
חוקים להורותם ..... ז
שעשועי תורה ..... ח
לוח ההילולא ..... ט
דבר בעתו ..... י
נועם שבתי ..... יא
פשולחן מלכים ..... יב
דברי תמורה ..... יג

אגרת פרק ה'

להכנסת מודעות, מזל טוב, הנצחת שם, לע"נ, אפשר לפנות:
להר"ר **אלטער אשר אנטשיל אילאוויטש** הי"ו
052-7648437
כל הזכויות שמורות ©

והיה 'עקב' - אם נזכר להתקרב אליו ית'
עכ"פ בסוף השנה - ושמר לך את הברית וכו'

והיה עקב תשמעון וגו' ושמרתם וגו' ושמר וגו'. כל שלטי הגבורים כבר פירשו מהו לשון 'עקב', כמו גם 'והיה' לשון שמחה (בר"ר מב, ג). ויש לרמז עוד, דהנה בפסוק הקודם (בסיום פרשת ואתחנן) כתיב: ושמרת את המצוה וגו' אשר אנכי מצוך **"היום לעשותם", 'היום' היינו בכל יום ויום, שלא לדחות את המצות מיום אל יום.** ואף על פי כן: **והיה שמחה תהיה לפניו ית"ש עקב תשמעון את המשפטים האלה אם ח"ו התרשלתם במצות, אך על כל פנים ב'עקב', בסוף השנה, שהוא חודש אלול, תשמעון ותקיימון אותן,** [ועל דרך שכתבתי בפסוק (לעיל ד, ל): "בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים", דהיינו אלול. עיי"ש סי' ג'; ושמרתם ועשיתם אותם **"כי אין לך אדם מישראל שלא יהיו מעוררין אותו בהרהורי תשובה בימים האלה, רק האדם מחויב להתאמץ בדבר כשרואה שמעוררין אותו מן השמים, יחזיק בו אותו התעוררות ולא יתרפה,** ואז אפילו [אם] רק ב'עקב' תשמעון וגו': **ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת** החסד וגו'.

בני יששכר (אלול מאמר א' אות כ')

עבודת ה' מתוך שמחה

והיה אם שכוח תשכח את ה' אלקיך וגו'. יש לדקדק על כפל הלשון "שכוח תשכח". ונראה, על פי הידוע (מגילה יז) ש"והיה" היא לשון שמחה. והכי קאמר: **"והיה אם שכוח" אם תשכח את השמחה, אזי ח"ו: "תשכח את ה' אלקיך"** שהרי אי אפשר לעבוד את ה' אלא מתוך שמחה, ומדה טובה מרובה.

היהודי הק' מפארשיסחא זללה"ה

(ועפ"ז י"מ בריש פרשתן 'והי"ה עקב תשמעון' אם יקיים בשמחה, עי"ז יזכה 'ושמרת ועשיתם אותם' היינו להתעלות בשלימות העבודה)

שכר המצפה ומשתוקק לקיים כל המצוות
שלבסוף יזכה לקיים הכל כפי שאיפתו ורצונו

כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות למען תחיון וגו' ובאתם וירשתם את הארץ. הקב"ה נתן לנו תרי"ג מצוות, אשר לא את כולם אפשר לכל אחד ואחד לקיים. כגון, מצוות התלויות בארץ, שאי אפשר לקיימן אם דר בחוץ לארץ. **אבל אם אדם מצפה ומשתוקק בכל לבו, מתי תגיע לידו ויוכל לקיים את המצוות אשר עכשיו אין ביכולתו לעשותן, אז יזכה על ידי זה לקיים המצוות בפועל ממש.** הוא אשר רמז לנו הכתוב: אם **'כל'** המצוה אשר אנכי מצוך היום, היינו אפילו אותן שאין בידך לקיים בחו"ל **'תשמרון לעשות'** תצפה ותמתין מתי אוכל לעשותן (מלשון 'ואביו שמר את הדבר'), **אז** מבטיח אני: **"ובאתם וירשתם את הארץ", ותזכו לקיים את כל המצוות כפי ההשתוקקות שלכם, וכגון המצוות התלויות בארץ וכל כיוצא בהן.**

קדושת לוי

מי שיש לו יראת חכמים זוכה ליראת הרוממות,
וע"י יראתם מתקשר למדריגתם ביראת רוממותו ית'

ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלהיך וגו' שמעתי בשם הרב החסיד רבינו ישראל בעל שם, על הא דאיתא בגמרא (ברכות ל"ג:) **אטו** יראת שמים מלתא זוטרתא הוא וכו', [ומשני] אין לגבי משה מלתא זוטרתא הוא ע"ש, והקושיא מפורסמת הא לישראל אמר דבר זה, אלא דאיתא בזוה"ק אית יראת הרוממות ואית יראת העונש, שמפחד מהקב"ה מחמת עונש, זהו יראת העונש כמאמר חובת הלבבות כל העובד בשביל זה עובד לזולתו (היינו שח"ו נמצא שאיט ירא מהש"י כלל, רק על עצמו הוא חושש). **אלא היראה הטובה הוא יראת הרוממות שמתיירא מהקב"ה בגין דאיהו רב ושליט זהו היראה השלימה וכו'.** והנה מי שהוא במדרגת יראת העונש רחוק הוא מיראת הרוממות.

והנה דבר הממוצע בין שני היראות הוא יראה חדשה שהמתיירא מתלמיד חכם כדאיתא (ב"ק מא:) **את ה' אלקיך תירא לרבות תלמידי חכמים, ומי שהוא במדרגה שמתיירא מן הת"ח לא רחוק הוא מיראת הרוממות.** והנה ישראל היו במדרגה שהיו מתיראין ממשה, כדכתיב **'ויראו מגשת אליו',** נמצא לא היו רחוקים מיראת הרוממות. וזה כוונת הגמרא: ועתה ישראל מה ה"א שואל מעמך כי אם ליראה, דהיינו יראת הרוממות, ופרכינן: **וכי מלתא זוטרתא הוא, ומשני: אין לגבי משה רצ"ל לאלו שהיו במדרגה שמתייראין ממשה חוה מלתא זוטרתא שיגיעו למדרגת יראת הרוממות.**

בעל שם טוב

[ובספה"ק 'בן פורת יוסף': ובזה ביאר מורי ז"ל אין לגבי משה מלתא זוטרתא הוא, **"כי מיראת תלמיד חכם ליראה את ה' הוא בנקל לבא"** ודפח"ת. ובדגמ"א פ' תצוה: ושורש זה אמר אא"ז זללה"ה באמרם ז"ל אין לגבי משה מלתא זוטרתא הוא, **ופשוט כשהם יראים ממשה, אזי היראה מלתא זוטרתא הוא, כי משה חוה מדבקן ביראה הפנימית על ידי התדבקם בו].**

תורה

שכר היגיעה בתורה בעוה"ז, שבג"ע יגלו לו כל סתרי תורה

וחיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם ושמר ה' אלהיך לך את הברית ואת החסד וגו'. והנראה לי כי איתא בגמרא (פסחים נד.) שבעה דברים נבראו קודם שנברא העולם וקחשיב בינייהו תורה וגן עדן כו', וממילא היא גדולה כמה פעמים מזה העולם, כדאיתא בגמרא (עירובין כא.), **וכשהאדם מייגע את עצמו בתורה בזה העולם אזי זוכה לעתיד לגלות לו זה הדבר בעצמו וכל טעמים ודקדוקים שידע שורש הדבר, וזה הוא העיקר כל תענוג גן עדן והנשמות הקדושות שמגלים להם טעמי תורה.**

וזהו **וחיה עקב כו' פירוש עקב הוא ר"ת ע'דן ק'ודם ב'ריאה, ר"ל שהשכר הוא בעדן שהוא קודם הבריאה של זה העולם ושם תשמעון את המשפטים האלה, פירוש שם תזכו לשמוע את המשפטים האלה מה שלא הבנתם בזה העולם התורה** כו', 'ושמרתם ועשיתם אותם' פירוש כי שם תזכו לשמור ולעשות התורה כאדם הראשון בגן עדן קודם החטא. ועם כל זאת 'ושמר ה' אלהיך לך את הברית ואת החסד', פירוש בזה העולם גם כן ישמר לך את הברית ואת החסד כו'.

מאור ושמש

ע"י תורה שקודם התפילה, יש כח לפעול כל מיני שפע טוב

ברוך תהי' מכל העמים לא יהי' בך עקר וגו'. אי' במדרש שלא תהי' תפלתך עקורה מלהוליד ולפעול וכו' **דידוע דהעלאת התפלה הוא ע"י התוה"ק** ולזה נתייסד לעסוק בתורה קודם התפלה שעיקר הפעולה להיות עליית העולמות בשעת התפלה היא ע"י עסק התוה"ק שקדמה לה שהגם שההפלה הוא מיוסדת ליחוד וקישור העולמות ולהעלות מעולם לעולם מעשי' ליצירה. ומיצירה לבריאה, ומבריאה עד אצילות קדשו ממש שהיא בתפלת שמו"ע **מ"מ עיקר הפעולה טובה זו נעשה ע"י עסק התוה"ק שקודם התפלה וכו' ועי"ז לא תהי' תפלתך עקרה מלהוליד ולפעול כל מיני שפע טוב.**

באר משה

תפילה

תפילה בלשון שירה, מתוך אמונה ובטחון שיקובל תפילתו

וחיה עקב תשמעון את וגו' ושמר ה' אלקיך לך וגו'. כלל גדול לעבודת הבורא ברוך הוא העיקר הוא ההאמנה ועל זה היה מזהיר אע"ז זללה"ה וזהו שורש לכל התורה והעבודה, וזהו שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים קי"ט, פ"ו) **'כל מצותיך אמונה שקר רדפוני עזרני'** כי עיקר המצוות היא האמונה להאמין בה' **ומי שהוא מאמין בה' יכול להתפלל בכל יום כי אם הוא מאמין שה' הוא מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית הוא בכל יום בריה חדשה וכל העולמות הם ברואים חדשים וצריך להתפלל וליתן שבח והודיה למי שברא הכל וגם ברא אותו להתפלל על נפשו ונפש אשתו ובניו ועל פרנסתו וכל טוב, ואם אינו מאמין באמונה שלימה שהקב"ה מחדש בכל יום מעשה בראשית התפלה והמצוות נעשין אצלו כדבר ישן ורגיל ונמאס אצלו לדבר דברים אחדים בכל יום ויום,** וזהו שאמר אע"ז זללה"ה על פסוק (תהלים ע"א, ט') **אל תשליכני לעת זקנה** פירוש שיזקין הדבר אצלו כי כמו הזקנה גורם חלישות בכל אברי האדם מחמת שתש כוחותיו ולחלוחו ומריצות הדמים המחיה את האדם **כמו כן ברוחניות שדבר ישן וזקן אין לו בו תענוג וחיות גדול ולא דבר חדש,** וזהו (פסיקתא זוטא ואתחנן ו', ו'), **'בכל יום יהיו בעיניך כחדשים'** כי (איכה ג', כ"ג) **'חדשים לבקרים רבה אמונתך'** פירוש כי על ידי שחדשים לבקרים היינו שאתה מחדש בכל יום מעשה בראשית ועל ידי זה רבה אמונתך **נמצא עיקר כל התפלה והמצוה היא האמונה.** (ועי"ש עוד באריכות, וכן בי' הפסוק)

דגל מחנה אפרים

דרך עבודת התפילה, בתפילה בהכנעה יעלה ממדרגה למדרגה

את ה' אלקיך תירא ואותו תעבוד וגו'. מצות עשה להתפלל בכל יום להשי"ת שנא' אותו תעבוד עבודה זו תפלה להפשיט עצמו מגשמיות כו', **ובכוונת הלב לדבק עצמו בתוך האור ועם עולמות נשמות אלהות שבתוך האותיות, ויעמוד בהכנעה גדולה** וישוה עצמו כבהמה חי' ותולע קטן באמת אז יזכה להתפשטות הגשמיות ולהארה עצומה, וענין המחשבות זרות דייקא בעת התפלה, הנה על מחשבות אסורות ימסור מודעא לפני האל ית' קודם התפלה שאנוס הוא ואין רצונו בהם ורצונו לייחד האלקי שבשמים וארץ, ושאר מחשבות יעלה אותם בהרף עין ע"י הכנעה גדולה ועצומה, **ולהיות פשטן ולא יבקש גדולות ואז ילך ממדרגה למדרגה בעולמות עליונים לבטח בלי ערעור וקטרוג ויזכה לכל המדרגות ע"י הכנעה אמיתית לפני האל ית' וכו' כי הוא רחום וחנון וכו' שעיקר התפלה זו עבודה שבלב לב טהור בלב אמת.**

היכל הברכה

דבש תמרים

פנינים יקרים, מלאך חפרוה שרים, רעותנו הקדושים עצי התמרים

ועתה ישראל מה ה"א שואל מעמך גו'. ואחז"ל חייב אדם לברך בכל יום מאה ברכות שנאמר ועתה ישראל מה ה"א שואל מעמך אל תיקרי מה אלא מאה, ונראה עפ"י המבואר כי שם מ"ה הוא מקור הרחמים, ועפ"י דברי האר"י עה"פ ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, וקשה הא אין קללה ממנו ית"ש, וב"י הפי' אנכי נותן וגו' ברכה וקללה וא"ו מוסיף על ענין ראשון, דהיינו שיהיה הקלה גם כן ברכה, היינו שיברך מאה ברכות ואז מהפך תיבת קללה למפרע והוא הלל ק, ונעשה ממנו ברכה, והיינו ויהפוך הי"א לך את הקללה לברכה ע"כ, ונמצא בי דרכים להפך מדת הדין לרחמים או ע"י שם מ"ה או ע"י מאה ברכות, עפ"י יתבאר ועתה ישראל מה, שם מ"ה שהוא מקור הרחמים שואל מעמך, שתתעורר בברכתך להפך הקללה לברכה ומדת הדין לרחמים, וע"ז דרשו חז"ל על תיקרי מה שנעשה שם מה, כי אין זה בידינו לפעול בשמים ממעל, אלא מאה ברכות אנו יכולין לפעול זה כנ"ל.

(ישמח משה)

☆

והיה עקב תשמעון וגו' ושמרתם ועשיתם. יש לרמז כי לפעמים היצר מטעה את האדם ומראה לו סימן טהרה על ענין עבירה עד שידמה בעיניו שהוא מצוה ואינו מבין על עצמו, והבחינה לזה אחרי עשותה הנה פקודי ה' ישרים משמחי לב, ואם יתחרט זה מורה שהיה עבירה, אמנם אם יגל וישמח אחר עשות המעשה זה לאות ומופת כי עשה מצוה ולבעבור זה ישמח ליבו ויגל, ובזה כתב בבינה לעתים טעם על שמחת הרגל, שאל יהיה שמחתינו כאי הריקים בשביל הבלי עוה"ז אלא שמחה מעולה לשם שמים על הצלחת הנפשות המושגת לנו בימים החם, והמופת לזה שאח"כ אין לנו שם עצבות וחרטה על העבר, ואדרבה אנו שמחים ועושים מחדש חג עיייש"ש, וז"ש והיה לשון שמחה, עקב אם בסוף המעשה תהיו ששים ושמחים זה לאות כי תשמעון וגו' ושמרתם ועשיתם.

(ייטב לב)

☆

כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם. ואפשר לפרש כי לחם רומז לתורה כטעם לכו לחמי בלחמי והוא מה שמצוה האדם ועומד מהר סיני, אך לא די בקיום רק תורה שבכתב, רק גם מחויבים לקיים תורה שבע"פ מה שהמציאו החכמים לעשות גדרים בכדי לשמור את התורה, זהו ג"כ פי ה' דהיינו מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש נגלה

לקיטת תמרים

אמרות וסיפורים, מלוקט מספרים, על רבות יה"ק עצי התמרים

על ידי מאה ברכות בכוונה זוכין ליראת שמים שלימה

ועתה ישראל מת ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך ללכת בכל דרכיו ולאהבה אתו ולעבד את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך. שמעתי ממרן רביה"ק זי"ע שבכל התורה 'הכתיב' ו'הקרי' יחד נדרשין, ואמר לפרש מאמר הגמ' (מנחות דף מג:) עה"פ "מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה וגו'" אל תקרי 'מה' אלא 'מאה', שצריכין לומר בכל יום מאה ברכות ובכוונה, ואז זוכה ל'מה', היינו שיראה מה הוא מילתי זוטרתי (ברכות ל"ג:) אל תיקרי מה אלא מאה, **על ידי מאה ברכות בכוונה זוכין להיראה שלימה שיהא בניקל.**

תפארת משולם (מכתבי קודש, מכתב ח', דף תרסג)

'יראת שמים' הוא בעצמו מוכרח להיות רוצה בדבר, ומעשה שסיפר רביה"ק זי"ע מהרה"ק מזידיטשוב זי"ע

ומלתם את ערלת לבבכם וערפכם לא תקשו עוד. סיפר לי הרה"צ ר' לוי יצחק לייפער שליט"א מעיה"ק ירושלים ת"ו, מה ששמע מאביו הרה"ק ר' אריה לייב זצ"ל מטעמעשוואר, ומנו"כ בהר הזיתים בירושת"ו. שאביו ז"ל הביאו לפני הרב הקדוש מסאטמאר זללה"ה בהיותו ילד לברכו ביראת שמים, והשיבו: **'יראת שמים' - "הוא בעצמו מוכרח להיות רוצה בדבר".** ובאותו מעמד סיפר, שהרה"ק בעל ייטב לב מסיגעט זללה"ה היה בזידיטשוב בעת נשיאות הרה"ק ר' יצחק אייזיק זללה"ה, ובאו לפניו שני אברכים, וביקשו ממנו שיברכם שתהיה להם יראת חטא ויראת שמים, כי הרגישו בעצמם קלות ראש ר"ל, והשיב להם הרה"ק כדרכו בקודש בניגונו: **"אם האמירת 'הכל יודוך' לא תועיל לכם, אז כבר אין תקוה ח"ו".** ובעת התפילה בעת אמירת הרה"ק מזידיטשוב 'הכל יודוך' שכידוע היה אצלו בהתעוררות גדולה, הלך הרה"ק הייטב לב זללה"ה וחיפש בדוקא אחרי האברכים האלו לראותם, ולא ראה אותם, עד שחיפש בחיפוש רב **ומצאם עומדים אחורי התנור, בשפיכת דמעות כמי נהר והתעוררות תשובה רבה.**

יפה שיחתן (עמ' ס"ד)

לו, כי עליה עיקר קיום העולם כמ"ש ז"ל לא גלו ישראל אלא על שכפרו בתורה שבע"פ שנאמר על פי הברים האלה כרתי וגו', וז"ש כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם, היינו תורה שבכתב, כי על כל מוצא פי ה' זה תורה שבע"פ כנ"ל, וכן הוא במדרש כי על כל מוצא פי ה' זו תלמוד, יחיה האדם, היינו שע"ז יחיה האדם כי עליה העולם עומד.

(קדושת יו"ט)

☆

לֹא בְצִדְקָתְךָ וּבְיֹשֶׁר לְבָבְךָ אַתָּה בָא לָרֶשֶׁת אֶת הָאָרֶץ כִּי אִם בִּרְשָׁעַת הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה. ויובן עפי"ד המדרש עה"פ ולישמעאל שמעתיך וגו' ואת בריתי אקים את יצחק, מכאן בן הגבירה למד מבן האמה, הנה ברכתי אותו זה ישמעאל ק"ו ואת בריתי אקים את יצחק, והקשה באגרא דכלה דלמה לנו ק"ו והרי איכא הבטחת הקב"ה ליצחק, ותי' כי בהבטחת הש"ית לאברהם על יצחק קאי רק כשילכו בחקות התורה, אבל לישמעאל שמעתיך אע"פ שאין בידו שום זכות, ומזה יומשך חסד וטובה לזרע יצחק שאפי' ח"ו כשלא יהי' להם זכות יושעו ע"י ק"ו מהצלחת ישמעאל וגדולתו, ובאחרית הימים האלה אם ח"ו זכות וצדקה אין לנו יש לנו טענה ותקוה להוושע ע"י כח הק"ו ע"כ, והנה ברש"י במס' סוטה כתב כי בבני ישראל ממהרין ליפרע בעוה"ז ומדקדקין אחריהם, וז"ש לא בצדקתך וביושר לבבך וגו' כי אע"פ שהיו דור באי הארץ כשרים מ"מ אפשר שיחול עליהם קטרוג כיון שישראל מדת הדין מדקדק אחריהם, כי אם ברשעת הגוים האלה, והרי אוה"ע מקבלים שפע אע"פ שרשעים הם, א"כ מגיע לנו בדין ק"ו, אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו על אחת כמה וכמה, וז"ש ברוך תהיה מכל העמים, היינו שהברכות יגיעו לך מכח העמים שהם עומדים בגדולתן ושלותן, וא"כ מגיע גם לנו מכח ק"ו.

(דברי יואל)

☆

מה כתיב לְמַעַן (סוף פרשת ואתחנן) **וְשָׁמַרְתָּ אֶת הַמִּצְוָה וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם, וּפְמִיךְ לֵיהּ** (ריש פרשתן) **וְהָיֵי עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן אֶת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה וְשָׁמַר ה' אֱלֹקֶיךָ לְךָ אֶת הַבְּרִית וְכוּ'. וצ"ב הסמיכות של הפסוקים האלה.** וי"ל דהנה מודעת זאת מפי הספה"ק שצריך האדם לעשות הכנה דרכה קודם עמדו בתפילה ורק ע"י יפעול שתפילתו תהא רצויה ומקובלת לפני מלך שומע תפלה, והנה מהדברים אשר על ידם יכין האדם את נפשו לפני התפילה הוא ע"י לימוד התורה כמאמה"כ מסיר אזנו משמוע תורה גם תפילתו תועבה, וכן ידוע שהקפידו ע"ז כל הצדיקים שלא עמדו להתפלל טרם עסקו בתורה באשמורת הבוקר לפני התפילה, והנה מבואר בספה"ק דאף שעל עצם קיום המצוות ליכא שכר בהאי עלמא מ"מ על ההכנה שעושים טרם קיום המצוה איכא שכר נמי בעלמא הדין ובכן י"ל דעל עסק התורה בלבד ליכא שכר בהאי עלמא, אבל על עסק התורה לפני התפילה שמשמש גם כהכנה לתפילה ע"ז איכא שכר נמי בהאי עלמא, ונראה כי זה היא המצוות קלות שאדם דש בעקבו מה שפי' רש"י על הפסוק והיי עקב תשמעון כי היצה"ר מפתה את האדם לא לקום בבוקר והאדם אינו רואה זאת כדבר חמור, ולדרכינו אבוא לדרוש סמוכין ושמרת וכוי אשר אנכי מצוך היום לעשותם, ודרשינן היום לעשותם ומחר לקבל שכרם, כי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, והיי עקב תשמעון וכנ"ל אם תעסקו בתורה בהשכמה לפני התפילה ועסק התורה הזאת משמשת נמי כהכנה לפני התפילה, ועל הכנה למצוה שפיר איכא שכר בהאי עלמא ולפיכך ושמר לך ה"א את הברית וכוי וברך פרי בטנך אף בעולם הזה.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

הש"י יושיע אותנו אחרית כראשית אף שאין לנו זכות, רק כי נגד רשעת הגויים ודאי ראויים אנו לישועה

לא בצדקתך ובישר לבבך אתה בא לרשת את ארצם כי ברשעת הגוים האלה ה' אלקיך מורישם מפניך ולמען הקים את הדבר אשר נשבע ה' לאבותיך לאברהם ליצחק וליעקב. פעם אחת קודם ברכת המזון אמר (רבינו הגה"ק מסאטמאר זיעאכ"ו) על הכתוב לא בצדקתך וביושר לבבך אתה בא לרשת את ארצם כי אם ברשעת הגוים, ודקדק דלכאורה צריך להבין דכאן במקום דמבטיח להם הרבה טובה, מה ראה על ככה לומר להם שזהו לא בצדקתך, אשר הוא בחינת אל"י וקוץ בה, ומה איכפת לי' אם הוא בצדקתך, ואמר דהנה התורה הקדושה הוא נצחית, ואנחנו מחכים בכל יום על גאולתינו ופדות נפשינו, ומאמינים בהבטחתו ית"ש (מיכה ז טו) **כימי צאתך ממצרים אראנו נפלאות**, וכמו שאז היתה הישועה שלא כדרך הטבע, קרובה ישועתינו לבא שלא כדרך הטבע. והנה יכולים להתיאש ח"ו מהגאולה, באמור שבמדבר היו דור דיעה עם הרבה זכיות והיו כדאים להגאל, אשר לא כן אנחנו כי ערומים אנחנו בלא מצות, ויתיאשו ח"ו מן הגאולה, **לכן למען ידע הדור האחרון בא הכתוב ואמר והודיע "אשר לא בצדקתך אתה בא לרשת, כי אם ברשעת הגוים", וידוע דרשעת הגוים הוא עכשיו פי כמה ממה שהיו בימי צאתנו מארץ מצרים, ולכן נוכל להיות אסירי התקוה, ובצפיתינו צפינו אשר במהרה יבא מבשר טוב לגאלינו גאולה שלימה וגאולת עולם בב"א.**

תמר יפרה (הג"ה אות ק"י)

קדו"ש יא"מר לו'

פנינים מתורתן של מרן רגי"ה ק' בעל דברי יואל זי"ע מספר "קדושת יואל" אשר על מכבש הדפוס

נמסר לנו בתשו"ח ע"י מערכת "ליקוטי אורה"

וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן אֶת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה וְגוֹ', וּבֵרַךְ פְּרִי בִטְנְךָ וּפְרִי אַדְמָתְךָ דְּגָנְךָ וְתִירֹשְׁךָ וְגוֹ' (ז יב-יג). לכאורה קשה דמשמע מזה דשכר מצוה ליכא בהאי עלמא, והרי לעיל בפרשה הקודמת מסיימת בכמוב (ז יח) שכר מנוך היום לעשותם, ופירש"י היום לעשותם ולמחר לעולם הבא ליטול שכרם. אם כן מוכח מזה דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא.

ויש לומר על פי מה שכתב הרמב"ם ז"ל (הל' תשובה פ"ט ה"ב) כי כל היעודים הנאמרים בכתובים בתורה אינם משלומי מתן שכרן של מצות, כי שכר מצוה הוא בעולם הבא ולא בעלמא הדין, אלא שהבטיחנו הכתוב שאם נעשה התורה בשמחה ובטובת נפש ונהגה בחכמה תמיד, אזי יסיר מאתנו כל דבריס המונעים לותנו מלעשותה, וישפיע לנו כל הטובות הממזיקות את יהינו לעשות התורה, כדי שנהיה פנוים להתחכם בתורה ולזכות על ידה לחיי העולם הבא, עכ"ד.

לכן יאמרי שאמר הכתוב בפרשה הקודמת כי בזכות שיקיימו את מצות ה' יזותו על שכרן בעולם הבא, גם הכתוב לבשרינו בפרשה דנן כי גם בעולם הזה נזכה לרב טוב, אמנם הס לא יהיה עבור שכר למצותינו, רק בכדי להסיר מאתנו הדבריס המונעים אותנו לעבוד אותו יתברך.

ליל שב"ק עקב תשכ"ג

אַל תֹּאמַר בִּלְבָבְךָ בְּהַדֹּף ה' אֱלֹהֶיךָ אוֹתָם מִלְּפָנֶיךָ לֵאמֹר בְּצִדְקָתִי הֱבִיאַנִי ה' לָרֶשֶׁת אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת וְגוֹ', לֹא בְצִדְקָתְךָ וּבְיֹשֶׁר לְבָבְךָ אַתָּה בָא לָרֶשֶׁת אֶת אַרְצָם כִּי בְרִשְׁעַת הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה ה' אֱלֹהֶיךָ מוֹרִישָׁם מִפָּנֶיךָ וְגוֹ' (ט ד-ה).

ויש לעיין למה בכל הכתוב הודעה זו שלא זכו ישראל בירושת הארץ בזכות עצמם, וכי גריעותא הוא זה לישראל לרשת הארץ בזכות עצמם, עד שטרח את עצמו לשלול זאת כל כך. גם קשה קושית המפרשים למה מיעט הכתוב בצדקת אותו הדור, דהא בימות גדולי היו כולם כשרים וצדיקים, שהרי כולם נכנסו עם יהושע לארץ.

ויש לומר למדרש שהקב"ה רצה להודיעם בזה בשורה טובה, כי בחסדיו הגדולים לא הכניסם לארץ בזכות עצמם, דאלמלי הכניסם מחמת צדקתם ויושר לבבם, אז לפ שעתו הדור היתה זכותם מספקת לרשת את הארץ ולשבת בה, מכל מקום היה מקום לחשוש שמא בדורות הבאים יגרמו העוונות חלילה שלא יהיה זכותם מספקת להשאר בארץ, ויטרדו לגלות ממנה, אבל עתה שנכנסו לארץ רק מחמת רשעת הגויס, הלא זכות זה יעמוד להם גם בדורות המאחרונים, ומדרשה רשעת הגויס מתרבה בכל עת לעונות ולפלילות בני אל מי, ובכל יום הצרות והרדיפות מתגברים ומוסיפין והולכין בעוה"ר, אם כן שפיר יש בזה מעלה גדולה בזה שהכניסם לארץ עבור רשעת הגויס, כי על ידי זה יתריך להם הקב"ה לפו שעה, עד שיעשו תשובה וייטיבו מעשיהם.

דרשת תקיעת שופר תרצ"א, וליל ג' דחנוכה תרצ"א, ועי' דברי יואל לחנוכה ח"א אות סז מה שפי' בזה.

ובדומה לזה כתב בס' משנה שכיר (פ' עקב) וזה לשונו: לא בצדקתך וביושר לבבך אתה בא לרשת את ארצם (ט ה), שמעתי היום [ב' תצא תרצ"ג] מפי החסיד ר' אברהם גראס נ"י סופר סת"ם מקליינוואר דיין בן הרב מבוקין ז"ל ששמע מפי הרב הגאון הצדיק בו"ק וכו' ר' יואל טייטעלבוים אבדק"ק קראלע שאמר דלכאורה צריך להבין מה שאמר משה איזה פעמים לישראל כי לא בצדקתך ה' אלקיך מביאך אל הארץ הזאת וגו', ולכאורה אם דור דעה כזו שהיו במדבר לא היו כדאים, איך יהיה נמצא דור אחר שיהיה כדאים לזה, ומי יהיה כדאי לביאת הארץ אם לא הם.

ואמר, דבאמת דור המדבר היו כדאים לזה גם מחמת עצמם, רק משה רבינו שהיה צופה ומביט עד סוף כל הדורות ראה והביט שהדור האחרון באמת לא יהיו כדאים לזה מחמת עצמם, וכדי שלא יתייאשו עצמם מן הגאולה אמר משה לדור המדבר אף דהיו ראוין לזה מחמת צדקתם, כי לא בצדקתך אתם באים אל הארץ כי אם ברשעת הגוים האלה, ומכילא כיון דברשעת הגוים הם באים, גם אנו דור האחרון אף שאין לנו זכות מצד עצמינו לבא לארץ ישראל, על כל פנים יעשה הקב"ה עמנו ויביאנו אל הארץ מחמת רשעת הגוים, וזה נחמה גדולה לנו שלא נתייאש מן הגאולה, עכ"ל.

ופירוש זה חזר רבינו על אדמות אמעריקא בסעודה שלישית פ' שמות שנת תש"ז לפ"ק

כי יגורתי מפני האף והחמה (ט יט). יש לעיין למה המיירא משה רבינו כל כך מפני האף והחמה, הלא מקרא מפורש דיבר הכתוב (משלי כא יד) מתן בסתר יכפה אף, אם כן היה לו עצה הגונה נגד האף, לחלק מתן בסתר וינצל.

אך יש לומר כי בעת ההוא כשהיו ישראל במדבר, אז לא היו צריכים כלל לקבלת צדקה, לפי שהיה לכל אחד מהם מן ובאר וכסות (לעיל ח ד, ודט"י שם), על כן המיירא מפני האף והחמה.

אמנם בזמן הזה שהעניות מתרבה ויכולים להשתמש בסגולה יקרה כזו ליתן לצדקה, בזאת אין לגור מפני האף והחמה.

שמן למנחה (להגה"צר אשר אנשיל וויים ז"ל, אבדק"ק סיגאריפאלו והגליל בטרנסילבניה) **פ' עקב עמוד נט, בשם רבינו ז"ל**

וכתב שם בזה"ל: ובדרשתו עורר את העם השומעים לנתינת צדקה וגמ"ח, כי לא בכל העתים מתרחש זמן כזה אשר בנקל אפשר לקיים מצות צדקה בכל עת ובכל שעה מחמת העניות אשר גברה בעוה"ר.

ומענין הזה כדאי להביא מה שמסופר בספר מאפילה לאור גדול (עמוד 39), כי בשנים האחרונים שקודם מלחמת העולם השניה, נתרבו הפליטים במדינת אונגארן אשר ברחו לנפשם ממדינת פולין, והוצרכו אנשי מדינת אונגארן לדאוג בעבורם ולכלכל הוצאתם בכסא מטה ושולחן, ורבינו הרבה לדאוג בעבורם, ולצורך זה נסע אל כמה עיירות בכדי לקבץ מעות לצורכם, ובשנת תש"ב היה רבינו בין השאר בעיר פעסט, ועשה שם אסיפה גדולה בבית המדרש הגדול, ושם נשא דרשתו הרבה לעורר לבבות האנשים לתת מעות לצדקה בעבורם, ואמר אז בתוך הדברים, כולנו יודעים מה שמתרחש עם אחינו בני ישראל בכל המדינות אשר סביבותינו, באיזה מצב מר הם נמצאים תחת צר הצורר, ורק אנחנו נשארנו עדיין שלא נפלט בידם, ואך השי"ת יודע עתידותינו, אמנם רק בזכות מצות צדקה אנו מקוים שנזכה להנצל מן הגזירה, כי (משלי י ב) צדקה תציל ממות. ודברים אלו עשו רושם כביר על העם, בדאגתם אשר התחילו להתפחד על גודל הסכנה המרחפת על ראשיהם (ויתכן כי הפירוש הנ"ל היה באמת בדרשה ההיא).

זכור לעבדיך לאברהם וליצחק וליעקב אל תפן אל קשי העם הזה ואל רשעו ואל חטאתו (ט כז).

נראה לפרש על פי מה שכתב בשל"ה הקדוש (פ' בחוקותי פרק דרך חיים) בכוונת הכתוב (ויקרא כו מב) וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם וגו', דלכאורה קשה הלא פסוק זה הוא נאמר לישראל, ואם כן למה הפסיק בו באמצע הקללות. אלא דבאמת אף זה הוא מתוכחת מוסר, כי אינו דומה רשע בן רשע החוטא, לרשע בן צדיק שרואה אביו מתנהג בחסידות ואף על פי כן חוטא, ועל זה אמר וזכור לך את הדברים האלה שאתה מוצא אבות הקדושים, וכבר זאת לא הלכת בדרך טובה, עכלה"ק.

ובזה יש לפרש מאמר הכתוב (שמואל-ב ז יח) ויבא המלך דוד וישב לפני ה' ויאמר מי אנכי וגו' ומי ביתי כי הביאותני עד הלום, ופירש הרד"ק בית אבי, ולכאורה קשה לאף שהיה דוד המלך ע"ה עניו ושפל ברך, אבל איך יתכן שידבר בזלזול נגד בית אבותיו ויאמר ומי ביתי, ובפרט כי שי אצינו היה מהרבעה הנדיקים שמתו בעטיו של נחש (בבא בתרא יז.). אך על פי דברי השל"ה הק' לפשר נאמר, כי אמר דוד המלך ע"ה מי אנכי, ועוד יותר יקשה ומי ביתי, דכשהגני מתבונן בגור מחצבתי אבותי הקדושים, הרי מגדל עוד יותר הקושיא מי אנכי, כי מה אני נגד מעשיהם והתנהגותיהם.

וכמו כן אני יכול לומר גם עלי, כי בהתבוננתי במקור מחצבתי שהנני חוטר מגזע אבותי שהיו קדושי עליונים, אז הנני מפחד ביותר ומגדל הקושיא מי אנכי, והאיך אוכל להתדמות אף במקצת לאבותי הקדושים וליפח את שמם עלי ולהתעטר בעטרת תפארת הרבנות.

ולזה אנו מבקשים זכור לעבדיך לאברהם וליצחק וליעקב, דמכל מקום יזכור לנו הקב"ה זכות אבותינו הקדושים, ואף כי זכות זה מלרבה לגריעותא יחשב, מכל מקום מבקשים אנחנו אל תפן, פירוש שאל תפנה מאתנו הזכות אבות שלפי יועיל לנו עוד, רק תביט אל קשי העם הזה ואל רשעו ואל חטאתו, רצה לומר לולפי זכותם היינו גרועים עוד יותר ממעט טבעיות קשיות העם, רק ממעט זכות אבותינו הקדושים שעומדת לנו לסייענו להטיב מעלינו, אנו עומדים במדריגה זו על כל פניס, על כן בקשתינו שתואה שאל תפן מעלינו זכות אבותינו.

ועל כן גם אנכי בזכות אבותי הקדושים אשענה ובכח אתחזקה, שזכותם הגדול יעמוד לי שאזכה לנהל את קהל עדת ישורון על דרך התורה והירלה.

יום י' אדר שנת תרפ"ו לפ"ק, בעת שבא לכהן פאר בק"ק קראלי יצ"ו לישב על כסא הרבנות דשם

0

Cong. Yetev Lev
D'Satmar
Kiryas Joel

קהל יטב לב
ד'סאטמאר
קרית יואל יצ"ו

Main Office: 16 Garfield Road | Monroe, NY 10950 | **Tel.** 845.774.4040 **Fax** 845.783.2684

בעזהשי"ת

עש"ק עקב תשפ"א לפ"ק

תאו ואתכנשו להילולא דרבי

בכבוד הראוי הננו בזה להזמין את כל הקהל הקודש
אנשי שלומינו תלמידים וחסידים
די בכל אתר ואתר, לבוא ולהשתתף אצל

שולחן הטהור

של כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א
ביומא דהילולא קדישא

ביחד עם

סיום הש"ס

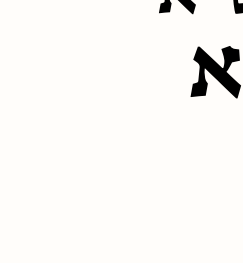
ביום ד' ראה
בשעה 7:30 בערב

כ"ו אב - יומא דהילולא קדישא
של מרן רביה"ק זיעוועכי"א

בהיכל בית המדרש הגדול
קרית יואל יצ"ו

=עוד יזכור לנו אהבת איתן=

במשך השולחן ינגנו הקהל ביחד בדביקות והתעוררות ניגוני
דביקות וגעגועין מבית מדרשו של רבינו, בניהול ראשי
המשוררים בחצרות קדשינו

ובחדא מחתא יתקיים כמידי שנה בשנה
מגבית המתיבתא הק'

לטובת מבצר הישיבות
מתיבתא תורה ויראה דסאטמאר

סעודה רחבה יהי' מוכן
לכל הקהל הקודש

תורתו מגן לנו והוא ימליץ טוב בעדינו

זכותו הגדול והקדוש יגן עלינו ובעד כל ישראל
להפקד בדבר ישועה ורחמים ולברך ולהתברך בכל מילי דמיטב

בכבוד רב

הנהלת הקהלה

סיפורי צדיקים, גבעזר הפסוקים
הפלאים זיו ונוגה פניקים

כל המקום אשר תדרך כף רגלכם

פעם אחת התאונן הבעש"ט הק' ז"ל מאוד, וסיפר להם שהיה איש אחד שהיה לא טוב רח"ל, ואחרי מותו לא היה לו תיקון והקב"ה ריחם על נשמתו ויצא פסק שיתגלגל בצפרדע אחת, ויהיה מונח בבאר מים בארץ רחוקה, ואם יבוא בנו של האיש הזה למקום פלוני, וישתה מי באר הזאת ויברך ברכה על המים, אז יהיה לאביו תיקון על זה, אבל זה הבן היה עני גדול ולא היה דרכו לנסוע למרחקים, לכן סיבב הקב"ה שיהיה משרת אצל עשיר אחד והעשיר נחלה וציוו לו הרופאים לנסוע למקום פלוני (ששם היה הבאר הנ"ל) לעשות שם רפואות, ונסע העשיר לשם, ולקח את המשרת (הוא בן האיש הנ"ל) עמו, פע"א הלך המשרת עם הבעה"ב לשאוף אויר צח, ופתאום נצמא המשרת למים צמאון גדול עד כלות הנפש, וזה היה מחמת שהגיע למקום הבאר שנשמת אביו מונחת שם מגולגל בהצפרדע, וחיפש המשרת באר מים לשתות ומצא הבאר הנ"ל, והלך לשתות שם ומחמת גודל צמאונו שכח ושתה בלא ברכה, ועי"ז גם אז לא היה תיקון לנשמת אביו, וע"ז התאונן הבעש"ט כל כך על הנשמה הנ"ל, שכל כך סיבב הקב"ה שיהיה לה תיקון, ולבסוף היה כמו שהיה, ומי יודע מה יהיה הסוף עם הנשמה הזאת, כן סיפר הבעש"ט הק' ז"ל, והנה איתא בספר תורת חיים: "לכם" ר"ת כ'די ל'טהרינו מ'קליפתינו מ'טומאתינו, וז"ש הכתוב כאן "כל מקום אשר תדרך כף רגלכם בו לכ"ם יהיה" היינו שתדעו שבכל מקום שאתם באים מסתמא צריכים אתם לתקן בשם איזהו תיקון כ'די ל'טהר מ'קליפה מ'טומאה, ונסבב כן משמים שתבואו למקום זה שצריכים אתם לתקן. (אמרי יהודה)

לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי

המגיד מדובנא הגיע פע"א לכפר בליל חורף עייף וייגע מטורח הדרך והגיע לבית כפרי אחד וביקש ממנו שיתן לו לאכול להשקיט רעבונו, והלה שהיה קמצן גדול השיב לו שאין לו כלום, ובלית ברירה הלך לישון, אבל מרעבון לא היה יכול לישון, והכפרי שדימה שהאורח כבר ישן הוציא סעודה דשנה ואכל ביחד עם בני ביתו, כשנפטר ממנו אמר לו המגיד מדובנא: עכשיו מתורץ לו המדרש שארבעים יום שהיה משה בשמים לא ישן, ולכאורה מהיכן למד שלא ישן משה במרום, הלא בפסוק כתיב רק לחם לא אכל ומים לא שתה, אמנם אי' בגמ' לעולם אל ישנה אדם מן המנהג שהרי משה כשעלה למרום לא אכל ולא שתה כמו שהמלאכים אינם אוכלים, אבל באמת מהיכן ידע שלא יאכלו, דילמא בשעה שהיה ישן אז אכלו המלאכים כמו אתה, ולכן מוכח מזה שלא ישן ג"כ וממילא ראה שלא שלא אכלו.

מה ה' אלוקיך שואל מעמך

פעם אחת בא הרה"ק מסאדיגורא זי"ע אל הקלויז להתפלל תפילת שחרית, ונתן הטלית על כתיפו כמנהגו הק' והלך אנה ואנה ופנה אל המקום שעמדו כמה חסידים ומדברים ענייני חסידות, ואמר להם: אני אומר שצריך כל אחד ליזהר שלא לשכוח לעולם את הארבע פעמים "מה", דהיינו "מה אדיר שמך בכל הארץ, מה אנוש כי תזכרנו, מה רב טובך אשר צפנת ליראיך, מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה", והמשיל משל למה הדבר דומה למלך גדול שהיה בדרך ופגע ברועה אחד על השדה, וביקש ממנו המלך שיושיט לו גחלת מאש, לעשן המקטורת שלו, ובעד זה הבטיח לו מתנה גדולה מאוד, והרועה הכסיל לא פנה אל המלך ולא מלא בקשתו, הבה נתבונן עד כמה גדלה אולת וכסילות הרועה הזה, שלא שם על לב מי הוא המבקש - מלך גדול ורם, ומי הוא המתבקש - אדם שפל, מה הוא מבקש - דבר קטן וקל לתת, ומה שכר ישיג - גדולה וכבוד כיד המלך, הנמשל הוא מי הוא המבקש - "מה אדיר שמך בכל הארץ", ומי הוא המתבקש - אדם קרוץ מחומר "מה אנוש כי תזכרנו", מה הוא מבקש - "מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה", ומה שכר ישיג - "מה רב טובך אשר צפנת ליראיך".

לשון חכמים

לשון חכמים צדקו וישרים, בדרך צחות ומליצה נאמרים

והיה עקב תשמעון. שמעתי מכאדמו"ר מוהרי"י (מלובלין) **זצלה"ה**, פירוש **'והיה'** לשון שמחה (ב"ר מב, ג), ו**'עקב'** לשון סוף, היינו שמחה שהיא בחינת עקב שאינה של מצוה כל כך, אעפ"כ יכול אתה לשמוח, כדי ש**'תשמעון את המשפטים האלה'**, וכדאיתא בגמרא (שבת לז:) רבה מקמי דפתח להו לרבנן אמר מילתא דבדיחותא.

אור לשמים

בהפטרת עקב, מדוע באתי ואין איש (ישעיה נ, ב). **נראה לפרש בדרך צחות**, דהנה בגמ' ברכות (ו ע"ב) דרש פסוק זה על בית הכנסת, שהקב"ה בא לבית הכנסת ולא מוצא שם איש. ונראה דהנה בימינו רח"ל באים לביהמ"ד ומשוחחים בעת התפילה, והנה איתא בגמ' (קידושין מט:) **עשרה קבים שיחה ירדו לעולם, תשעה נטלו נשים** וכו', הרי דטבע הנשים לשוח ואין זה טבעם של אנשים. **וכשהקב"ה בא לביהכ"נ ומוצא שהמתפללים משוחחין בדברי חולין, מיד אומר מדוע באתי ואין איש, דאין אלו אנשים אלא נשים.**

דברי אש

וה' ברך את אברה"ם

מעומק הלב, נשגר ברכת מזל טוב, קדם מעלת כבוד ידידינו היקר והנעלה, מופלג בכל מידה ומעלה, בפי כל יודעיו ומכיריו נערץ ונכבד, אחד הוא אברה"ם במדת החסד, שמו הטוב מהולל בהילולים, לא ישבות למענינו יומם ולילה להרבות פעלים, אהוב לשמים ולאנשים, ידיד נאמן ותומך נלהב למען מוסדותינו הקדושים, מריחוק מקום מצודתו פרוסה עלינו, מגדיל עשות בהתמסרותו למען כל קדשינו,

הרבני הניגד הנכבד והמפואר, מוכתר בכל תואר

מוה"ר אברהם סופר הי"ו

מראשי וועד "קרן מלמדים" של מוסדותינו הק'

לרגל השמחה הגדולה שבביתו שורה
באירוסי בנו בכורו למז"ט בשעטו"מ
החתן החשוב והמצויין, עדיו לתפארת ולגאון
כמר נפתלי נ"ו
עב"ג הח' שתחי' למזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת

וצרופה ברכתינו המרובה, בהודאה וחיבה, שיזכה לרב תענוג ונחת, מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת, וימשיך לעמוד לימין מוסדותינו הקדושה, ובשכר זאת יתברך בברכאן דנפישא.

המברכים ברגשי הוקרה והערכה אסירי התודה והברכה
ידידיו מוקיריו השמחים אתו בשמחה

יחזקאל ראטטער

בשם הנהלת מוסדות סאטמאר בני ברק יצ"ו

ואהבך וברכך והרבך וכו' ברוך תהיה מכל העמים לא יהי' בך עקר ועקרה. וי"ל עפי"מ דאיתא בגמ' שלכך היתה רבקה עקרה כדי שלא יאמרו ברכותינו עשתה פירות שהרי לבן בירך אותה אחותינו את היי לאלפי רבבה, נמצא לפי"ז שאם הרשע מברך לאחד אז נהפך לקללה כדי שלא יאמר ברכותינו עשתה פירות, אמנם זה דווקא אם הקב"ה לא בירך את אותו תחילה, אבל אם הקב"ה בירך אותו מקודם אז אע"פ שבירך אותו רשע אח"כ מ"מ לברכה נחשב, מפני שיאמרו שברכתו של הקב"ה פעל זאת, וז"ש ואהבך וברכ"ך ר"ל שהקב"ה יתן לך ברכה, ואז אע"פ שברוך תהיה מכל העמים שהעמים יברכו אותך מ"מ לא יהיה בך עקר ועקרה כנ"ל שמשום ברכתו של לבן הרשע הי' רבקה עקרה. ובזה יל"פ כוונת רש"י בפרשת בלק עה"פ לא תלך עמהם לא תאור את העם א"ל א"כ אברכם א"ל אינם זקוקים לברכתיך כי ברוך הוא, והוא תמוה. אמנם לדברינו יובן שכוונתו הי' שע"י ברכתו יגרום קללה כדי שלא יאמרו ברכתו גרמה ע"ז השיב לו הקב"ה דבישראל לא שייך כן "כי ברוך הוא" כבר מהקב"ה ולכן לא תוכל להזיק אותם בברכתך.

(דברי מהרי"א)

☆

ברוך תהיה מכל העמים לא יהי' בך עקר ועקרה והסיר ה' ממך כל חולי. ונל"פ כי הנה אי אפשר לאומה בלא שיהי' בה עקר או עקרה כי בני במזלא תלי' מילתא, אכן כשהקב"ה רוצה להיטיב עם אומה מהאומות, אז מזמין העקרים להעקרות זה עם זה, כדי שלא יתבטלו ב' משפחות מפרי' ורבי', שאם יקח העקר אשה הגונה, והעקרה תקח גם איש הגון, נמצא מתבטלות ב' המשפחות ע"כ טוב שיזדמנו העקר עם העקרה, וזה באוה"ע, אבל בישראל הוא להיפך כי השי"ת מסיר מהם כל חולי ואף אם הוא והיא עקרים בתולדה מ"מ ע"י זכותם משתנה המזל, א"כ לעולם טוב למעט בניסא שלא ינוכה הרבה מזכיותיהם, ע"כ הקב"ה מזמין להעקר אשה שאינו עקרה ולעקרה איש שאינו עקר שלא יצטרכו לנס כפול, נמצא ברכותן של ישראל היפך מברכת האומות, וזה ברוך תהי' מכל העמים, ומה היא, לא יהי' בך עקר ועקרה מזומנים יחד שזהו ברכותן של אומות העולם, אבל אתה, לא יזדמנו לך, והטעם, כי והסיר ה' ממך כל חולי וסופן להתרפאות וא"כ טוב יותר שלא יזדמנו זה לזה, וכנ"ל.

(חתם סופר)

☆

למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיכם לתת להם כימי השמים על הארץ. רז"ל דרשו על הפסוק וכל ימי הזקנים אשר האריכו ימים אחרי יהושע, ימים האריכו שנים לא האריכו פי' שכלו ימיהם בטוב דחשיב אריכות ימים אבל שנים לא האריכו על שלא הספידוהו כראוי, והנה לפי דרשתם זו יקשה כאן דכתיב למען ירבו ימיכם ולא כתיב ושנותיכם. ונראה דכאן היא הבטחה אחרת דהנה בעין המרגלים נגזר עליהם בתורה עיכוב מתנת ארץ ישראל ארבעים שנה, יום לשנה והנה קי"ל דמדה טובה מרובה ממדת פורענות חמש מאות פעם, ולפי זה כיון שבמדת פורענות נעשו דור המדבר יום לשנה, ונתעכבה מתנת הארץ בחטאם בעל כל יום מהחטא שנה ממילא בעד כל יום שעושים מצות מגיע השכר בעדן ירושת הארץ ת"ק שנה. וזהו שנאמר למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיכם לתת להם כימי השמים על הארץ ר"ל על כל יום יתן לכם ריבוי יתירה כימי האבות שהיו ת"ק שנה. (אברהם קע"ה, יצחק ק"פ, ויעקב קמ"ז).

(אגרא דפרקא)

דורש טוב

ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך על הארץ הטובה אשר נתן לך. איתא בגמרא (ברכות כ:) "אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: רבש"ע, כתוב בתורתך 'אשר לא ישא פנים' ואתה נושא פנים לישראל, דכתיב 'ישא ה' פניו אליך'. אמר להם הקב"ה: והיאך לא אשא פנים לישראל שכתבתי להם בתורה 'ואכלת ושבעת וברכת', והם מדקדקים על עצמם עד כזית ועד כביצה". **ולכאורה קשה, דממה נפשך**, אם מגיע להם שכר בשביל זה, א"כ אין זו נשיאות פנים, ואם באמת אין מגיע להם שכר, עדיין תמיהה מלאכי השרת במקומה עומדת.

וי"ל, דהנה איך מותר לברך אחר אכילת כזית, והלא בתורה כתיב "ואכלת ושבעת וברכת", ואם אין אוכלין כדי שביעה הרי זו ברכה לבטלה, ועוברין על לאו ד"לא תשא". **אך התי' הוא** היות והקב"ה מסר את התורה לחכמים, תורה שבע"פ, א"כ הכל תלוי כפי אשר יפרשו הם את התורה, ואם הם אמרו לברך על כזית, הרי זה ממילא בכלל חיוב דאורייתא.

והנה, ידוע שהקב"ה שומר משמרתה של תורה, ומקיים כל המצוות כביכול ובכללן גם הלאו ד"לא תסור", וממילא מקיים גם מצות דרבנן, וא"כ כל מה שהצדיק גוזר הוא בכלל מצות דרבנן, והקב"ה חייב לקיימה, וממילא כאשר הצדיקים גוזרים שהקב"ה ישא להם פנים לישראל ולהשפיע להם טובות, ודאי הוא שמקיים את דבריהם.

וזהו שאמר להם הקב"ה למלאכי השרת: 'והיאך לא אשא פנים לישראל', והלא הם מדקדקים על עצמם מכח מצות חכמים לברך אפילו על כזית, ואם כן על כרחך צריך לומר שכל דברי חכמים הם כעין דאורייתא, והם בכלל הלאו ד"לא תסור", אם כן גם אני מחויב לישא להם פנים ולקיים דברי הצדיקים להשפיע לישראל רב ברכות לפנים משורת הדין.

טללי אורות - בשם הרה"ק מהר"ש מבאבוב זצ"ל

תודה וקול זמרה

תהי נא ברכותינו עטרה, להביע ברכת מז"ט ברגשי הוקרה, למע"כ הרבני הנגיד היקר מפז
ותיק ועושה צדקה וחסד חשיכה כאורה, נודע לעוז ולתפארה, לכל דבר קודש לבו ער וחם
דואג ותומך נלהב למען קהילתינו הק' בכל עת ועונה, ברוח נאמנה, מוכתר בכל תואר
הוד והדר פעלו במעשיו הכבירים והמפורסמים למען קהילתינו הקדושה והמעטירה

הרבני הנגיד הנכבד והנעלה, נחמד למטה ואהוב למעלה

מוה"ר אברהם סופר הי"ו

מנכבדי קהלתינו הק' בעואב"י וויליאמסבורג יע"א

חבר הנהלת קרן מלמדים שע"י מוסדותינו הק'

לרגל שמחת אירוסי בנו בכורו החתן החשוב והנעלה

כמר נפתלי ני"ו

עב"ג הח' שתחי' למזל טוב בשעטו"מ

ושגורה בזה ברכותינו ואיחולינו, קדם מעלת כבוד ידידינו, שמשמחה זו יושפע לו
רב ברכות ושובע שמחות, ורב תענוג ונחת, מכל יוצאי חלציו שיחיו בבת אחת,
וזכות התורה דרבים הנלמד בהיכלו, תגן בעדו ובעד כל אשר לו, וישלם ה' פעלו.

המברכים מריחוק מקום וקירוב לב אסירי התודה

הנהלת הקהילה

קמחא דפסחא "ידי חסד" - מפעל החסד "ידי משה"

הנהלת התאחדות האברכים

פה בני ברק יצ"ו

אמירה נעימה

לקוטים מבאר הפרשה וגדולת העלית הימים

הרב שמעון הלוי יוחשיף

הסתכל בשלש"ה דברי"ם - בשמרם עק"ב רב

קדושת ומעלת פרשת עקב, איתא בספרי תלמידי בעש"ט הק' שנשפע בו **יראה ואהבה להשי"ת**, דקוראים בו בפרשתן הכתובים "**ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך ללכת בכל דרכיו ולאהבה אותו וגו'**, הרי הקריאה מעורר בשב"ק זו **משוך נועם יראת"ך**, לזכות ליראת ה', **קדשם בקדושת השבת המאחדת בתורת"ך**, דבשב"ק כאשר קוראים בתורה פרשת היראה, **הזמן מסוגל להשפיע יראת ה' טהורה.**

ומתאמרא בשם **הרה"ק מביקסאד** זי"ע לפרש בזה המשנה במס' אבות "**הסתכל בשלש"ה דברי"ם ואין אתה בא לידי עבירה**", הכוונה **לפרשת עקב** שהוא הפרשה **השלישי"ת** שבסדר **דברי"ם** זו שבו כתוב פרשת היראה המשפיע ליראה ולאהבה את ה', **ואז אין אתה בא לידי עבירה**, דע"י שקוראים אנו את **הכתובים האלו של פרשת היראה** אז מתעורר האדם בלב ובנפש **לאהבה ולירא את שמו ית'.**

ודבר זה כתוב בתורה ומרומז בכתובים, בסמיכת המקראות בתהלים, 'יראת ה' **טהורה עומדת לעד הנחמדים מזהב ומפז רב** וגו' **גם עבדך נזהר בהם בשמרם עק"ב רב.** והכוונה **דבפרשת עקב** כשקוראים בתורה **פרשת היראה**, הזמן גרמא לזכות ליראת ה', וז"ש **יראת ה' טהורה עומדת לעד** וגו', והזמן המסוגל לזכות לכך, **גם עבדך נזהר בהם בשמרם עק"ב רב**, כאשר קוראים בפרשת עקב, ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה, **או אז נשפע שפע רב של יראת ה' טהורה העומדת לעד.**

צלותא דמעל"י שבתא - דמעלנא אית לה ומפקנא לית לה

והיה עקב תשמעון, וברש"י **אם המצוות קלות** שאדם דש בעקביו, וגו', **ואהבך וברכך והרבך**, ובספה"ק פירשו דהכוונה דהמצוות נכנסים ללב ונפש האדם, דאינו מקיימם כמצות אנשים מלומדה מן השפה ולחוץ, אלא ברמ"ח אבריו ושס"ה גידיו. וכדפירש **הרה"ק מקאברין** זי"ע והיה **עקב תשמעון** שהשמיעה תהיה **עד העק"ב**, ואמר והיה עקב כשיגיע עד העקבים, **אז תשמעו"ן** נכנס התורה והמצוות וחודר ללב שומעיהם דמקיימם ברמ"ח אבריו ושס"ה גידיו וחקוקים על לבו וישאר הקדושה בקרבו.

בזה פירשו בדברי רשיז"ל **אם המצוות קלות** והכוונה כדכתיב בגמ' (גיטין נו:) **ברי"ה קל"ה** יש לי בעולמי ויתוש שמה, **ואמאי קרי לה בריה קלה דמעלנא אית לה ומפקנא לית לה**, ופירש"י מעלנא מכנים המאכל ואינו מוציאו, ע"כ, והכי נמי יתבאר הכוונה **אם המצוות קלו"ת** דמכנים המצוות בקרבו ואינו מוציאם ממנו, **אז זוכה לכל הברכות ואהבך וברכך והרבך** וגו'.

ובזה יתבאר מאמר הזוה"ק שאומרים אנו בתפילת ליל שב"ק **צלותא דמעלי שבתא**, הכוונה שע"י הצלותא **מעל"י** שבתא, **דהשבת נכנסת בתוכו**, כדאחז"ל דמעלנא אית לה ומפקנא לית לה, **דאינו יוצא מקדושת השבת**, המאחרים לצא"ת מן השבת, **דמאחר היציאה מקדושת השבת**, לבלתי תהיה סגור מהם ששה ימים המקבלים קדושה משבת קדשך.

וכדבר האמור פירושו מאמרם ז"ל **איזהו בן עולם הבא המשייר מקידושא לאבדלתא**, דהכוונה שנשאר בו מקדושת השבת גם אחרי הבדלה, **דכאשר יוצא הוא לששת ימי המעשה עדיין קדושת השבת בוער בקרבו**, וממנו מתברכין כל שתא יומין.

ובספה"ק כתבו **עק"ב רומז לשבת קודש**, שהוא **סוף ימי המעשה**, לקראת שבת לכו **ונלכ"ה**, הוא מצוות שאדם דש בעקביו, כדכתיב אם תשיב משבת רגל"ך, ובו נצטווינו על מצות תחומין, הילוכך תהא בנחת עונג קרא לשבת, כי הוא **מקור הברכ"ה** להשפיע לנו כל הברכות האמורות בפרשתן, יען כי **סו"ף מעש"ה** דהשבת הוא הסוף של ששת ימי המעשה, ובכן נרמז שב"ק בפסוק והיה **עק"ב** תשמעון, דכאשר תשמרו את השבת כראוי, **כל המענג את השבת נותנין לו כל משאלות לבו נחלה בלי מצרים**, וכל הברכות האמורות **ואהבך וברכך והרבך** וגו' ולכל ההשפעות טובות כל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליא, להשפיע לנו כל מילי דמיטב.

חברה קדישא
דקהל יטב לב ד'סאטמאר

ביה"ח דקהלתינו ניו דזשערסי
104 Deans Rhode Hall Rd
Monmouth Junction, NJ 08852

ביה"ח דקהלתינו קרית יואל
30 Schunnemunk Road - Monroe, NY 10950

ביה"ח בית משה לאנג איילאנד
1330 Welwood Avenue
West Babylon, NY 11704

פרטים און אנווייזונגען

בס"ד

לרגל די יומא דהילולא קדישא
פון מרן רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע

וואס פאלט אויס היי יאר, תשפ"א

מיטוואך ראה, כ"ו מנחם אב הבעל"ט

זמנים ארויפצוגיין צום ציון הק'

מיטוואך - ביומא דהילולא קדישא
איז באשטימט בלויז פאר מענער

אנגעהויבן פון ערב יומדה"ל - פון דינסטאג 5:00 נאכמיטאג ביז צומארגנס פון די יומדה"ל - דאנערשטאג פארטאגס, וועלן פרויען בשו"א נישט קענען קומען ביים גאנצן ביה"ח בשום אופן.

דינסטאג פון 9:00 צופרי ביז 5:00 איז באשטימט בלויז פאר פרויען

בקשה ואזהרה

מיר טוען אויפפאדערן אלע פרויען וואס קומען צום ציון הק',
אז מפני קדושת המקום זאל מען קומען מיט בגדי צניעות, ווי

צוגעדעקטן קאפ, און נישט מיט
קיין דורכזיכטיגע שטרימפ

לייגן א קוויטל

נאך די באגריסענדע איינפיר פארגאנגענעם יאר, וועט אינעם שטח פארן אהל אויפגעשטעלט ווערן ספעציעלע ליניעס, כדי צו לינדערן דעם גרויסן געדרענג.

די רעכטע און לינקע ליניעם איז פארן ציבור אנצוקומען אין אהל לאמירת תהלים, און די מיטעלסטע ליניע איז צו קענען לייגן א קוויטל, ביי ביידע זייטן פון די מצבה.

ביטע פאלגן די אנווייזונגען, און זיך רעכענען מיט אנדערע. נישט זאגן תהלים אין דורכגאנג און נישט אויפהאלטן די ליניעס.

יאָרצייט-שאָטל

כדי צו לינדערן די שווערע טראפיק אויף די גאסן ארום, וועט א שאטל פירן דעם ציבור פון ביהמ"ד הגדול אהין און צוריק יעדע 10 מינוט פון 8:00 אינדערפרי ביז 12:00 מיטאג. און שפעטער נ.מ פון 6:00 ביז נאכן סעודת הילולא.

באזונדער וועט זיין צוגעשטעלט א שאטל פון בית רחל פאראדיים פארקינג לאט אהין און צוריק, אנגעהויבן פון 4:30 נ.מ. ביז 9:00 ביינאכט.

נאך די סעודת הילולא וועלן באסעם צוריקטראגן דעם ציבור פון ביהמ"ד הגדול צו בית רחל פאראדיים פארקינג לאט .

שאטער לאמירת תהלים

א ספעציעלע גרויסע שאטער, אויסגערישט מיט עיר קאנדישאן איז אויפגעשטעלט געווארן ביי די רעכטע זיין פון אהל, לטובת דעם גרויסן ציבור וואס קומען מתפלל זיין ביים ציון הק'.

עס וועלן ווערן אראפגענומען די פענסטער פונעם אהל כדי מען זאל זיך קענען פאראיינען מיט די תפלות אין אהל ברוב עם.

תהלים

ספעציעלע שענק אויסגערישט מיט ספרי תהלים וועט זיין אינדרויסן פון אהל. ביטע צוריקלייגן נאכן מתפלל זיין פארן באנוץ פונעם פרישן ציבור.

ליכט

א ספעציעלע שאטער מיט אויסגערישטע טישן צו צינדן ליכט איז צוגעגרייט נעבן דעם אהל.

אינעווייניג אין אהל קען מען נישט צינדן קיין ליכט.

טוישן געלט

ווי אין די לעצטע יארן, וועט מען שטיין אנהייב פונעם ארויפגאנג צום ביה"ח (נעבן די טהרה שטיבל), **ווי מ'וועט קענען אויפטוישן געלט לתועלת הרבים.**

דער זכות פון רביה"ק זי"ע זאל ביישטיין פאר יעדן, אלע תפלות זאלן נתקבל ווערן, מיר זאלן געהאלפן ווערן מיט כל מילי דמיטב, א כתיבה וחתימה טובה ושנת גאולה וישועה, בביאת משיח צדקינו ומלכינו בראשינו בב"א.

הנהלת חברה קדישא

וועגן הערות אדער פראגן צו די חברה קדישא, ביטע רופט:

718.302.6720 #2 | 845.774.4040 #13

פּאַמער פֿאַר ווסודי להרחיב הידיעות בעניני דיומא ופרשת השבוע

פינת יקרת

לקראת יומא דהילולא קדישא:

שינון מאמרותיו של צדיק שיהא שפתותיו דובבות בקבר

מאת: הרב שלמה שבתי קעסטנבוים, חבר המערכת

קבלה בידינו כמה וכמה ענינים ומנהגי קודש שנוהגין על קברי צדיקים, לעורר זכותם הגדולה, ובמאמרינו נבאר קצת ענין שינון מדברי תורתם של צדיקים על קברם לדובב שפתי ישנים.

כהקדמה לענין נקדים סיפור הגמ' במס' בבא מציעא (פה:) על אחד האמוראים שהסתכל על הקתדרא של רב חייא, והתעוור על עיניו, למחרתו הלך על קברו של רב חייא והתפלל שם ואמר "**אנא אמינא מתנייתא דמר**" (אני לומד את תורתך), והועילה תפילתו ונתרפא, ונעתיק לשון הגמ': "אמר רב חביבא, אשתעי לי רב חביבא בר סורמקי, חזי ליה ההוא מרבנן דהוה שכיח אליהו גביה, דלצפרא הוו שפירן עיניה, ולאורתא דמיין כדמיקלין בנורא, אמרי ליה מאי האי, ואמר לי דאמרי ליה לאליהו אחוי לי רבנן כי סלקי למתיבתא דרקיע, אמר לי בכולהו מצית לאסתכולי בהו לבר מגוהרקא דר' חייא דלא תסתכל ביה, מאי סימנייהו, בכולהו אזלי מלאכי כי סלקי ונחתי לבר מגוהרקא דר' חייא דמנפשיה סליק ונחית, לא מצאי לאוקמא אנפשאי, אסתכלי בה, אתו תרי בוטיטי דנורא ומחיוהו להההוא גברא וסמינהו לעיניה, **למחר אזלי אשתטחי אמערתיה, אמינא מתנייתא דמר מתנינא, ואתסאי**.

ענין הלימוד והשינון מדברי תורתו של הצדיק על קברו כבר מובא ב'**פסיקתא רבתי**' (פרשה י"ב) "אם היה עובר בין הקברות והיה יודע שצדיק קבור שם צריך להזכירו במעשיו", וברד"ל בהגהותיו פירוש "מכאן נראה שנהגו בארץ ישראל לקרות על קברי צדיקים פסוקים ומאמרים מענינו של אותו צדיק הקבור שם", עיי"ש.

וגודל השפעת אמירת דברי תורה משמו של החכם, לעורר בו רוח חיים בקברו, אנו לומדים בגמ' מסכת יבמות (צו:) אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב תהלים (סא ה) אגורה באהלך עולמים, וכי אפשר לו לאדם לגור בשני עולמים, אלא אמר דוד לפני הקב"ה רבונו של עולם יהי רצון שיאמרו דבר שמועה מפי בעולם הזה, דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה שפתותיו דובבות בקבר, וברש"י שם מפרש את הנעת השפתיים בקבר באופן מוחשי שיהיו שפתי נעות בקבר כאילו אני חי, וע"ע ברש"י במס' סנהדרין (צ: ד"ה מרחשין): שפתותיהן נעות מעט בתוך הקבר אבל אין חיין ויוצאין לאויר העולם עי"ש. ובמס' בכורות (לא: ד"ה דובבות) - נעות והנאה הוא לו שדומה כחי עי"ש.

והמהרש"א ב'**חידושי אגדות**' שם ביבמות מבאר הענין, וז"ל "ועיין בזה בדברי בעל עין יעקב ובעל יפה מראה שהאריכו בזה וכתבו שהוא רחוק מההקש כי שפתי המת איך יתנועעו וכו', וכ"ש אחר עבור זמן וישוב אל העפר כו' ע"ש, וע"ז כותב המהרש"א "ואני אומר כי אין רחוק מן השכל כי הענין מבואר, כי הדיבור

הוא כח הנשמה ע"י כלי הגוף וכל דיבור משובח מוליד כח רוחני בדומה משובח, ובאמרו בשם אומרו, אותו כח רוחני שנולד כבר הוא מעורר מולידיו בב' עולמות, שהם הנשמה בעוה"ב וכלי הדיבור שהם השפתיים בעוה"ז גם כי הם בקבר כבר, ומביא הדמיון מיין הטוב המונח בבור הוא רוחש ודובב ע"י כח האצבע המעוררו, כן השפתים גם כי מונחים בבור שחת רוחשים ע"י כח המעוררו ודו"ק, עיי"ש.

וב'**ערוך לנר**' שם מבאר הענין עוד יותר, ע"פ המובא בזוהר הק' פרשת ויחי, שנפשו של אדם נשארת בקבר כדמות האדם בחייו ונקשרת עם רוחו בג"ע התחתון ועם נשמתו בג"ע העליון **ולכן הולכים על הקברים להתפלל על כל צרה שלא תבא**, ולכן שפיר שייך שפתותיו דובבות אף שכבר נרקב הגוף.

וכעין זה כתב ה'**הפלאה**' בהקדמתו על מס' כתובות (אות ט'), "והיינו שבהזכרת דבריהם חלק תורתם מעורר שורש נשמתם למעלה, ולהיות כי נשאר בקבר קיסטא דחיותא הקשורה בשורש נשמתם כדאיתא בזוהר, על כן בהתעוררות נשמתם מתעורר החיות שבגוף". וממשיך שם "**ומובן מזה כי העוסק בתורה בכוונה שלימה מתקשר בנשמת התנא או האמורא ההוא ומעורר אותו**". ונראה שזהו שאמרו חז"ל שנו חכמים בלשון המשנה ברוך שבחר בהם ובמשנתם. הנה דקדקו בהם ובמשנתם הנה שמתדבק בהם ממש בשורש נשמתם, עיי"ש.

ולפי"ז ברור כי ע"י הזכרת דברי תורתם מעוררין אנו, לא רק נשמתן, כי אם גם החיות שבגוף ודו"ק.

וכן מבואר ב'**ספר חסידים**' (רכ"ד) דממשיכים ישועה בזכות לימוד תורת הצדיק שממנו מבקשים לעורר רחמים שכתב שם: "וכל האומר דבר שמועה מפיהם הם מתפללים עליו שם ומליצים טובה עליו, עיי"ש.

ועל ענין לימוד התורה ע"י קברי צדיקים מצאנו אודות גדולים ורבים שהיו הולכים ומשתטחים על קברי צדיקים ועוסקים שם בתורה, גם ידוע מגדולי המקובלים **הרמ"ק והאריז"ל** כשהיו הולכים לציון הרשב"י במירון, הי' לומדים זוה"ק באתרא קדישא כדי ללמוד דברי תורתו של רשב"י ולעורר זכותו. והטעם למנהג זה, מלבד עצם קדושת המקום, היא לעשות נייחא לנשמת הצדיק הטמון שם ולעורר זכותו שיהא שפתותיו דובבות בקבר, וכמובא בגמרא (בבא קמא פ"ח) "וכבוד גדול עשו לו במותו" שהושיבו ישיבה על קברו". מובן הדבר, שללמוד על קברו של הצדיק מדברי תורתו היא ענין גדול מאוד.

וכן מובא ב'**ליקוטי מוהר"ן**' (י"ב): "ואפילו צדיקים שכבר הלכו לעולמם, וכשאנו לומדין תורתיהן, על ידי זה נתדבק רוחם ברוחנו, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (יבמות צז): 'שפתותיהם דובבות בקבר', וזה על ידי בחינת נשיקה", ע"כ. כלומר שיש נחת רוח להצדיק שמזכירים את דבריו בעולם הזה, ואז ממילא מתעורר הצדיק גם להמליץ זכות עבור המשתטחים על קברו. וכן כתב ה'**בן איש חי**' "טוב ונכון ללמוד על מצבות הצדיקים תורה, הנותנת חיים לעושיה, ובפרט דברי תורה השייכים לאותו צדיק.

והלום ראינו ושמענו בכמה צדיקים וגדולים אשר גופן הי' שלם גם אחר י"ב חודש, כמובא ב'**דברי תורה**' להגה"ק המנחת אלעזר ממונקאטש ז"ל (מהדורא ד' אות ע"ו): "וכן נודע במצבת קודש בהקדמה והסכמה מהגאון המובהק מהרי"ש ז"ל בעל שואל ומשיב מביה"ק, דקהלה לבוב העיד שמצאו גוף וראש רבינו הקדוש הגאון הסמ"ע זי"ע שלם כיום הנחתו (בעת הקמת מצבתו מחדש), וכן בספר זכרון 'שארית יוסף' שמצאו כן הגופות הקדושים של רבינו זקיני הגה"ק בעל הלבוש זי"ע והגאון הק' מ' יוסף מפוזנא זי"ע בביה"ק דק' פוזנא שלם ויפה ואכמ"ל".

והאריך שם בענין זה דלכאורה הא במס' שבת (קנב:) איתא "כל י"ב חדש גופו קיים ונשמתו עולה ויורדת לאחר י"ב חדש הגוף בטל", והאיך אפשר שיתקיים שניהם, ומסיק: י"ל כי מ"ש דלאחרי י"ב חודש הגוף בטל, לא שנרקב ונתעכל, רק כיון שאין נשמתו יורדת כ"פ להתחבר עם גופו, ע"כ בטל ההתחברות הגוף עם עולם הזה ,והוא כמ"ש עבר ובטל מעולם הזה, והשתא דאתית להכי י"ל באמת, כי מ"ש הגוף בטל לאחר י"ב חודש היינו גם בצדיקים, דאף שהגוף קיים ותדשנו עצמותיו בקבר מונח מוכן לתחיית המתים במהרה בימינו, מכל מקום כיון שאין לו התחברות הוי נקרא בטל מעולם הזה כנ"ל, רק כשפוקדים על קברו לאהר י"ב חודש על ידי תפלות ויחודים כמ"ש בהאריז"ל, ובפרט בעת רצון ערב ר"ח וחצי חדש ויום היא"צ וכיוצא, **וגם כמו שאומרים בשם הצדיקים זי"ע עצה לזו, להזכיר שם על הציון דברי תורה מפיו, ועל ידי**

זה שפתותיו דובבות בקבר כדאמרינן ביבמות דף צ"ז ע"א, ועל ידי זה יש התחברות והוא מתעורר להמליץ טוב ולהעלות התפלות עייי"ש.

וראוי לציין דברי מרן ה'**ישמח משה**' בפ' תולדות שביאר דע"י אמירת תורתו של הצדיק ממשיכין חיות להצדיק ונחשב להצדיק בדור הזה, ולא רק בדור העבר, שכתב: "**שראיתי בספר אחד דכשאומר דבר בשם אומרו, אם כן שפתותיו של הצדיק דובבות בקבר, דהיינו שמעורר חיות להצדיק, ועל כן נחשב להדור.** והיינו שדרשו (יבמות צ"ו ע"ב) אגורה באהליך עולמים (תהלים סא ה), דהוי כדר בעולם הזה, והבן".

ואחר אריכות בענין ממשיך שם בסוף דבריו: "ונחזור לענינינו, **דהיוצא מזה שמעורר חיות להצדיק במה שאומרים חידושי תורה בשמו.** ועל פי זה נ"ל לפרש הפסוק (תהלים כ"ב ל"א) זרע יעבדנו יסופר לאדוני לדור. דהנה ידוע דהתלמידים נקראים בנים כאמרם ז"ל (סנהדרין י"ט ע"ב), וזרעו שזורע בהם תורה, והנה יעבדנו כמו עשנו, כמו שתרגום אונקלוס על עשה, עבד. **והיינו זרע ר"ל התלמידים יעשנו, יסופר לאדוני לדור על ידי שאומרים דבר הלכה משמו, עייי"ש.**

וגם בתורתו של נכדו מרן רבינו שליט"א בספרו '**לב אהרן**' (פ' שמיני) הובא ענין זה בשם זקינו הישי"מ, ומבאר בזה מה שאמרו חז"ל (מגילה טו.) כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם, **כי על ידי שאומר דבר בשם הצדיק הוא מעורר חיות להצדיק**, והצדיק מסייע אותו לעבודת ה' ולתשובה ותיקון המעשים כאשר היתה באמנה אתו בחיים חיותו, ולכן מביא גאולה לעולם, כי על ידי שיתקנו ישראל את מעשיהם יזכו לגאולה, וכמו שאמרו חז"ל (סנהדרין צח.) אין ישראל נגאלין אלא בתשובה.

ומסיים: "וזהו ביאור אומרם ז"ל דרש דרש משה, דרש בסוף שיטה דרש בראש שיטה, כי מצינו במשה רבינו (מגילה יג:) בז' אדר מת משה ובז' אדר נולד משה, **והיינו דבאותו יום שמת מיד הוא חוזר ונולד, כי על ידי שאומרים תורה מפיו הוא נחשב בין החיים אשר המה עודנה בעולם הזה.** וזהו דרש בסוף שיטה, היינו לאחר הסתלקותו מן העולם, עם כל זה דרש בראש שיטה, שנחשב עוד בין החיים, והנה שרף, ראשי תיבות ששים רבוא פירושים (מגלה עמוקות אופן ט), **שעל ידי שאומרים דבר שמועה מפיו הוא חי עמנו**, והוא עומד ומסייע לכל הבא ליטהר להתעורר לתשובה ולעבודת ה'".

ובעצם ידוע מש"כ ב'**מאור עינים**' בישמח לב מס' שבת: ובדורות האחרונים כשלומדים דברי שום תנא וחכם מדברי הקדמונים שהדיבור ההוא הוא חיות ומוחין שלו, והאדם הלומד ומדבר דבריו מדבק ומכניס חיות ומוחין שלו לתוך הדיבורים נקרא אתדבקות רוחא ברוחא, ולכך מחיה אותו שמכניס החיות בהדברים שלכך אמרו שפתותיו דובבות בקבר, שאפשר לומר שזה בחינת השתטחות על קברי הצדיקים, כי דבורי הצדיק שם הוא קבור וטמון החיות שלו כאמור, וזה הלומד בהכנסו עם החיות ומוחין של הצדיק שטמן בדבריו נקרא אתדבקות רוחא ברוחא ושפתותיו דובבות בקבר כנודע זה מדברי הבעש"ט נבג"מ, **ונקרא בחינה זו השתטחות על קברי הצדיקים, שהן דבריהם שלומד ומזכיר היום הלומד ולכך מחיה מוחין של אותו צדיק.**

הרי לנו דבריו הק' מפורש, שעיקר השתטחות על קברי צדיקים הוא הלימוד והשינון מתורתו של הצדיק ובפרט ביומא דהילולא קדישא, ועי"ז זכותו יגן עלינו וימליץ טוב בעדינו.

ולסיום דברינו נעתיק לשון קדשו מדברי רבינו הק' בעל ההילולא זי"ע בענין ההשתטחות על קברי צדיקים מה שהובא ב'זמירות דברי יואל' (ח"ב): "בהיות רבינו זי"ע בארצינו הקדושה בשנת תשכ"ה בעיה"ק צפת, טרם פנה להשתטח על ציוני הקודש, שאל את אנשי שלומינו שעמדו סביביו, אם יודעים ענין השתטחות על קברות הקדושים אשר בארץ המה, אשר הם בעלמא דקשוט רבות בשנים, ונשמתם בגבהי מרומים אם כן מה שייכות לאדם בדורינו להם. כאשר אף אחד לא ענה, אמר רבינו אני אגיד לכם, כאשר לומדים ספרי הצדיקים ומקיימים מה שציוו, דעל ידי זה יש לנו שייכות כל דהו עמהם, הרי הם מתפללים בעדנו, מה שאין כן בלא לימוד תורתם או קיום דבריהם כשאין לזה הבא לקברם שום קשר עמהם, מה לו ולהם", ואמר בלשון קדשו: "**טאמער גייט מען סתם אזוי, אן דעם וואס מ'לערנט זייערע ספרים, אדער מ'פירט זיך נישט ווי זיי האבן געהייסן, גייט מען גלאט צו א שטיין**".

תורתו מגן לנו, הוא מאירת עינינו, וימליץ טוב בעדינו, לנו ולכל הנלווים אלינו, עד נזכה לביאת גואלינו, ומלכינו בראשינו, במהרה בימינו

מוסדות יטב לב בארה"ק

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ראה"ה אנכי נותן לפניכם ברכה

ברגשי הודאה והערכה, נשגר בזה כוס של ברכה, בברכת מז"ט בשיר ושבחה, קדם ידידינו הנכבד והנעלה, נודע לשם ולתהילה, תוך נדיבי עם סגולה, אחד הוא אברה"ם במעשי צדקה וחסד, תומך נלהב למוסדותינו הק' בכל עת תמיד, וה' ברך את אברה"ם בכל, על כל יודעיו ומכיריו נערץ ומהולל

הרבני הנכבד והמפואר, מוכתר בכל תואר

מוה"ר אברהם סופר הי"ו

מנכבדי ק"ק יטב לב ווילליאמסבורג יע"א

חבר הנהלת "קרן מלמדים" שע"י מוסדותינו הק'

לרגל שמחת אירוסי בנו בכורו

החתן החשוב המופלג בתורה ויראה, נודע לתהילה ולתפארה

במר נפתלי נ"י

עב"ג הח' שתחי' למז"ט ובשעטו"מ בת ידידינו הרבני הנגיד הנכבד המפואר

מוה"ר יואל ב"ר יונה בערנאטה הי"ו

חתן ידידינו הרבני הנגיד הנכבד, רודף צדקה וחסד

מוה"ר מאיר ווערטהיימער הי"ו

יה"ר שתזכו לראות ולרוות רב תענוג ונחת ממנו ומכל יוצאי חלציכם, ותזכו להמשיך במעשי צדקה וחסד לאורך כל ימי חייכם, ואלקא דמאיר יענכם, להניח ברכה אל תוך בתיכם.

המברכים בתודה וקול זמרה

מאיר נפתלי פערל

בשם הנהלת מוסדות יטב לב בארה"ק

אופן עשיית בתים לתפילין (י)

[כא] אופן כתיבת הפרשיות

נחלקו הפוסקים באופן כתיבת הפרשה הרביעית – פרשת **'והיה אם שמוע'** – שבתפילין, שדינה שצריכה להיות פרשה סתומה, ונשנו בזה כמה שיטות, ויש אופנים שכשר לחד ופסול לאידך, **וצריך בזה זהירות כשבא לקנות פרשיות תפילין שידע איך הסופר כותב כאיזה שיטה, וכן כשבא לשאול תפילין מאחר, צריך לדעת באיזה אופן הוא נכתבה, שיכול להיות שלהמשאיל יהיה תפילין כשרות, אבל להשואל יהיה תפילין פסולות ולא יצא בזה.**

[והיינו חוץ מעצם הכתב שצריך לבדוק האם הוא כתב **אר"י** או כתב **ב"י**, שאע"פ שמסקנת רוב הפוסקים ששפיר יוצאין בשני הכתבי"ם כאחד, מ"מ בוודאי שלכתחילה כ"א יש לנהוג לאותיו"ת לבית אבות"ם. [כפי שכתבנו בזה בגליון הקודם] וכבר הייתי נוכח שאנשים באו להתייעץ בבית ההוראה עם ב' פרשיות איזה כתב יותר מהודר, ואחד היה כתב ב"י והשני היה כתב אר"י, ובוודאי יש ליזהר בזה].

בראש ובראשונה נתחיל בלשון השו"ע (או"ח סימן לב סעיף לו), ואח"כ נבארם בעזהשי"ת בטוטו"ד, עם טבלאות, כדי שירוץ בו הקורא, ויבין דבר דבור על אופנו.

כתב בשו"ע (שם) **"יעשה כל פרשיותיה פתוחות, חוץ מפרשה אחרונה הכתובה בתורה שהיא 'והיה אם שמוע' שיעשנה סתומה, ואם שנה פסול. הגה. ויש מכשירים בכלם פתוחות, ובמדינות אלו נוהגים אף פרשת והיה אם שמוע בראש השיטה כשאר הפרשיות. ולכן נהגו שפרשת 'קדש לי' 'והיה כי יבאך' ופרשת 'שמע' מתחילין בראש שיטה, ובסוף 'קדש לי' ובסוף 'והיה כי יבאך' מניחים חלק כדי לכתוב תשע אותיות, ובסוף שמע אין מניחים חלק, ואם מניחים הוא פחות מכדי לכתוב תשע אותיות. ופרשת 'והיה אם שמוע' מתחילים באמצע שיטה עליונה, ומניחים לפניה חלק כדי לכתוב תשע אותיות. ונמצא ששלשה פרשיות הם פתוחות בין להרמב"ם בין להרא"ש, ופרשה אחרונה היא סתומה לדעת הרמב"ם"**, עכ"ד השו"ע.

הנה כדי שיוכל הקורא להבין הדק היטב, נקדים הקדמה קצרה: הנה בתורה יש פרשיות סתומות, ויש פרשיות פתוחות. פרשת פתוחה היא, שהיא פתוחה לעצמה ואינה נמשכת למעלה. ופרשת סתומה היא שנמשכת לענין שלמעלה, אלא שניתן רווח ביניהן כדי שיתבונן משה בין פרשה לפרשה (מחצה"ש סימן לו ס"ק מח). ונחלקו הרמב"ם והרא"ש האיך עושים פרשיות פתוחות וסתומות. והנה לכו"ע צריך להיות בין פרשה לפרשה רווח בשיעור ט' אותיות, בין בפתוחה ובין בסתומה, ודין זה הוא לעיכובא, שאם לא הניח רווח של ט' אותיות בין פרשה לפרשה פסולה (פמ"ג סי' לב משב"ז ס"ק כו).

דעת הרמב"ם (הל' ס"ת פ"ח) שפרשה **פתוחה** היינו שמתחיל הפרשה בתחילת השורה (ציור יא), וצריך רווח בשורה שלפניה, וזה יתכן או על ידי שמניח בסוף השורה הקודמת חלק ט' אותיות (ציור יב), או שמניח חלק את כל השורה (ציור יג), ופרשה **סתומה** היינו שמתחלת באמצע השורה (ציור יד) או בסופה.

אבל דעת הרא"ש (הל' ס"ת סימן יג) ש**סתומה** היינו שיש רווח באמצע השורה, ומב' צידי הרווח כתוב (ציור טו), והיינו שהפרשה הקודמת נגמרה באמצע השורה, ומניח רווח ט' אותיות, ושוב מתחיל באותה שורה הפרשה סתומה, אבל אם הניח חלק את כל תחילת השורה (ציור טז), הוי פתוחה. ולשיטתו כל שהרווח בתחילת השורה

או בסופה נחשב **פתוחה**, ואם הניח שורה שלמה חלק (ציור יז) הוי סתומה. דחשבינן כל השלש שורות, שורה שסיים בה פרשה ראשונה, ושורה הפנויה, ושורה שתחתיה שהתחיל בה הפרשה, כאילו הן שורה אחת, והאויר הפנויה הוא באמצע השיטה דמקרי סתומה כנ"ל.

ועבשיו נבוא לבאר דעת השו"ע, שלשה פרשיות ראשונות צריכה להיות פתוחות, ופרשה אחרונה סתומה. ולכן יתחיל ג' הפרשיות הראשונות בראש שיטה, וכן יסיים אותן באמצע שיטה חוץ מפרשה שלישית שיסיים בסוף השיטה. ובזה הוא פתוחה לדברי הכל. ופרשה אחרונה יתחיל לאחר שישאיר חלק כשיעור ט אותיות, ואז חשובה פרשה אחרונה סתומה לדעת הרמב"ם, [כיון שלא מתחיל בתחילת השורה], אף שלדעת הרא"ש אינה נחשבת סתומה אלא פתוחה.

והטעם כיון שאי אפשר לכתוב את שתי הפרשיות בשטה אחת, כדי לעשותה סתומה לדברי הכל, לא מיבעיא בשל ראש דכ"א מהפרשיות נכתב בקלף בפני עצמו, אלא אפילו בשל יד, שהרי כל פרשה צריכה להכתב בעמוד אחר, ואם ישאיר שיטה חלק, ויתחיל בראש שיטה השניה חשובה היא פתוחה לדעת הרמב"ם, ואם יתחיל את הפרשה אחר ט אותיות, חשובה פתוחה לפי הרא"ש, לכן הכריע השו"ע כשיטת הרמב"ם, שדברי הרמב"ם עיקר בזה. וכן היה המנהג.

אמנם (בט"ז שם ס"ק כו) כתב עצה לעשות את הפרשה סתומה בין לדעת הרמב"ם ובין לדעת הרא"ש, ע"י שיניח בסוף הפרשה השלישית, וגם בראש הפרשה האחרונה ריוח פחות מט' אותיות (ראה ציור יח), באופן שרק ע"י צירוף הריוח של שתי הפרשיות, תהיה ט' אותיות, ועי"ז תיחשב הפרשה האחרונה פרשה סתומה, וכ"כ הגר"א ועוד אחרונים. [וראה בזה באחרונים כמה אופנים כמה לשייר בין הפרשיות].

אמנם השו"ע הרב (שם סעיף נב) והמאמר מרדכי (שם) ועוד אחרונים כתבו לפקפק על דברי הט"ז, וכתבו שבאופן זה לא חשוב פרשה כלל, כיון שצירוף לא מהני, ואין כאן לא סתומה ולא פתוחה, כיון שריווח ט' אותיות בין פרשה לפרשה הרי הוא לעיכובא. וראה עוד בביאור הלכה (שם ד"ה לדעת הרמב"ם), וכן משמע מהשו"ע שלא כתב עצה זו.

והנה רוב בני אשכנז נהגו לכתוב את הפרשה הרביעית לפי דעת הט"ז, ולכן אין לבני ספרד להניח תפילין אלו, כיון שלדברי השו"ע נראה שאין הפרשיות כשרות, ורק מהנוהגים כשיטת שו"ע הרב [חסידי חב"ד] הכותבים את הפרשיות כשיטת הרמב"ם, יכולים בני ספרד לקחת תפילין אלו. אבל בני אשכנז רשאים להניח תפילין של בני ספרד, כיון שהם כשרים אף להסוברים כהרמ"א, שהרי דעת הרמ"א שאם הפרשה הרביעית פתוחה כשר, ודו"ק.

מס' סנהדרין - דף ק"י

מעשה פלא ששלח מלך אחד לצייר דמות דיוקנו של משה רבינו ע"ה

וישמע משה ויפול על פניו מה שמועה שמע, אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: שחשדוהו מאשת איש. ענין פלאי איתא על זה בספה"ק דגל מחנה אפרים (פר' תשא ד"ה וראו) בזה"ל: שמעתי מן אדוני אבי זקיני [הבעל שם טוב] זללה"ה, על הא דאמרינן (בבכורות ה, א) משה רבכם קביוסטוס היה או גונב נפשות. להבין זה, גם להבין ענין "והביטו אחרי משה" [ע"ש במדרש תנחומא (תשא פרק כ"ז) למאן דדרש לגנאי], ובפרט שחשדו אותו באשת איש. ופירש הוא ז"ל: **כי מרע"ה נולד שיהיה רשע גמור ויהיה לו כל המדות הרעות, אך שהוא היפך ושיבר כל המדות רעות, והשתדל רק להכניס עצמו במדות טובות, ע"כ.**

והנה איתא בספה"ק 'אור פני משה' (פרשת חקת) **בזה"ל:** שמעתי אומרים דאיתא בספר, מעשה במלך אחד ששמע מכל אשר עשה משה איש האלקים נפלאות ותעצומות, והמלך היה מכיר בצורת הפרצוף, והסכים בדעתו ושלח צייר אומן המדברה אל משה לצייר דמות תבניתו. ויהי כאשר חזר אל המלך ויפן כה וכה וירא כי אין איש בעולם רע מהתואר צורת הפרצוף הזה, שהיה מראה סימני מדות רעות ומגונות להיות נואף ורוצח וכל מדות רעות שבעולם. ויצו המלך להרוג את הצייר הזה באמת, באמור שמעל בשליחות המלך. ויקח המלך צייר שני ואמר לו כזה וכזה, ויהי כאשר בא הצייר השני אל משה וירא פניו והנה כתבנית אשר הביא אתו הצייר הראשון ותסמר שערות בשרו באמרו כי למיתה ילך גם הוא בבואו אל המלך. וערב אל לבו ויגש אל מלך ויאמר לו כך וכך, והנה בקשתי שתאמר לי מדוע פניך רעים, ואתה אינך דומה לשום בן אדם אשר על פני האדמה. ויען משה רבינו ויאמר: אתה בן אדם, קרוץ מחומר, אשר טח עיניך מראות ולבך צפנת משכל הטוב, טוב יאמר לי אשר פניו מורים ומוכיחים להיות טוב, הלא זה הוא כבהמה לפי טבעו הוא טוב, וזה הדבר הטוב מי אשר הם פניו רעים עד מאוד והוא גובר על החומרית ומהפכו לטוב, זה הוא בעצם אשר לו משפט הטוב לקרוא לו טוב, כי הוא בבחירותו טוב. עד כאן שמעתי.

וממשיך שם: הגם שיש לפקפק שתשובה זו אשר השיב יראה מיעוט ענוה, ואצל משה רבינו ע"ה נאמר (במדבר יב, ג) "והאיש משה עניו מאוד", מ"מ אאמין כי היה צריך להשיב כזה בכדי שלא יתחלל שם שמים על ידו ח"ו באמרם שמשה רבן של ישראל צורתו מוכחת כזו, לכך השיב האמת ודו"ק כי הוא דקדוק גדול. עד כאן לשון ה"אור פני משה".

מס' כתובות:

דף י"ח

אם אנו מודים על חובתינו, יש לנו לבקש ג"כ שלא נעיז פנינו בפני הבע"ח ית"ש

הגומל הסדים טובים לעמו ישראל. יהי רצון שתצילני וכו' מעזי פנים ומעזות פנים. ענין הסמיכות בין יהי רצון שתצילני וכו' לברכה הקודמת ביאר יפה הגה"ח רש"א לידער זצ"ל (נטעי אשל, ח"א ע' תל"ד, ל) אפשר לומר על פי מה שאמרו בגמ' (כתובות יח.) מודה במקצת הטענה ישבע, והטעם משום שחזקה אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו, והנה כיון שהקב"ה משפיע עלינו חסדים טובים בלי שיעור וגבול עד שאין אנו מספיקים להודות לו כלל, וכמו שאומרים בנשמת **"ואילו פינו מלא שירה כים וכו' אין אנחנו מספיקים להודות לך ה' אלוקינו על אחת מאלף אלפי אלפים"** אם כן גם אנחנו בבחינת חייבים להקב"ה, **ועל כן תיכף אחר שהודינו על כל החסדים הטובים אנו מתפללים "שתצילנו מעזות פנים" היינו שלא נהיה ח"ו בבחינת עזי פנים, שאינו מידת אנושיות כלל, ולא נעיז פנינו נגד כל החסדים שהקב"ה השפיע ומשפיע עלינו תמיד.**

דף י"ט

ימי חיי האדם הם כמו ספר הנכתב, וצריך להגיהו בכל עת, ולא ישהה ספרו בלתי מוגה, אלא 'והגי"ת בו יום ולילה'

המשהה ספר שאינו מוגה בתוך ביתו. אי' בספה"ק תפארת שלמה (פר' בשלח ד"ה כתב זאת), מ"ש (בראשית ה, א) זה ספר תולדות אדם. ר"ל כי **'תולדות האדם הוא כמו ספר'**. וזהו הספר דברי הימים אשר נקראים לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה **שבו האדם צריך לעיין בכל דרכיו ותולדות**

ימי חייו לבל ימצא בהם שום שמץ פסול שיעלו כולם לנכון בתשובה ומעש"ט. וז"ש חכז"ל ברמז (כתובות יט,ב) 'המשהה ספר שאינו מוגה בתוך ביתו עובר משום **אל תשכן באהלך עולה**'. ספר שאינו מוגה הוא האדם בעצמו, כי כן הוא קודם לימוד התורה צריך האדם להתעורר בתשובה על חטאיו שעשה כל הימים כמ"ש בזוה"ק ע"פ (ויקרא ד, כג) **קוב"ה אומר הוֹדַע אֲלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא כו', מַאן דְּקָאֵים בְּלֵילְיָא לְמֶלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, אוֹרַיְיתָא קָא מוֹדְעָא לֵיהּ חוֹבֵיהּ, וְלָא בְּאוֹרַח דִּינָא אֶלָּא בְּאִימָּא דְּאוֹדָעָא לְבָרָהּ, בְּמֶלָּה רָכִיךְ, וְהוּא לָא אַנְשֵׁי לֵיהּ, וְתַב בְּתִיּוּבְתָּא קָמֵי מָארֵיהּ.** [תרגום: הקב"ה אוֹמֵר, הוֹדַע אֲלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא כו', מִי שֶׁעוֹמֵד בַּלַּיְלָה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, הַתּוֹרָה מוֹדִיעָה לוֹ אֶת חֶטְאוֹ, וְלֹא בְּדֶרֶךְ שֶׁל דִּין, אֶלָּא כְּמוֹ אֵם שֶׁמּוֹדִיעָה לְבִנָּהּ בְּדָבָר רַךְ, וְהוּא אֵינוֹ שׁוֹכֵחַ אוֹתוֹ, וְשָׁב בִּתְשׁוּבָה לִפְנֵי רִבּוֹנוֹ].

וזה שאמר 'המשהה ספר שאינו מוגה, **שהאדם אינו מגיה את עצמו על כל דרכיו לשוב בתשובה עובר על בל תשכן באהלך עולה**', וע"ז כתיב (הושע א, ח) **"והגית" בו יומם ולילה** שצריך להגיה בעצמ"ו תמיד, ופסול הנמצא בסוף הספר נפסל ג"כ כל הספר, כן הוא ג"כ ספר תולדות האדם, אשרי זקנותינו שלא ביישה את ילדותינו (סוכה ע, א) וז"ש (מג"א ט, כה) אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה ר"ל **כאשר האדם אומד ועושה עם הספר שלו שיהיה כשר ישוב מחשבתו הרעה הש"י יעזור לו ג"כ לבטל כל המחשבות רעות.**

מס' סנהדרין - דף קי"א

יצייר לעצמו כאילו נתנו לו רק יום אחד במתנה לרדת לזה העולם

לא תמצא תורה במי שמחיה עצמו עליה. מפרש ה'יד רמה' דר"ל דלא תמצא תורה אלא במי שמצער עצמו עליה ואינו חושש בתפנוקי עצמו אלא לעסוק בתורה, והיינו דדרשינן בברכות (קג, ב) **"זאת התורה אדם כי ימות באהל"** (במדבר יט, יד) **אין התורה מתקיימת אלא במי שממית את עצמו עליה.**

והנה בספה"ק תפארת שלמה (פר' חקת ד"ה זאת התורה אדם כי ימות באהל) מבאר אמרם ז"ל "אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה", דלכאורה הלא כתיב (ויקרא יח, ה) "וחי בהם" וגו'. אך י"ל דהנה צריך האדם להיות חרד ולהחיש לעסוק בד"ת בעודנו בחיים חיותו בעוה"ז, ואל יאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה (אבות ב, ד), לכן צריך להיות יקר בעיניו היום והשעה שהוא בעוה"ז עדנו בכחו, לתקן הכל ללמוד תורה, אבל אח"כ אם יתן כל חללי דעלמא בעד יום אחד לשוב לעוה"ז לתקן מה שעיוות, אז לא יניחוהו.

לכך אמה"כ "זאת חקת התורה" כי תעסוק בה בתשובה ותשוקה שלימה, כי תדמה בנפשך "אדם כי ימות באהל" ויבקש את נפשו להשיבה על יום אחד לעוה"ז עוד, כמה היה משתדל בתורה ומצות ומעש"ט באותו היום שהניחוהו לשוב, בוודאי לא היה מניח אף רגע אחד בלי עבודה ותיקון השלימות לכל ימי חייו. וז"ש "אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה" פי' שבכל יום הוא כבר מת והוא מחשב עצמו על המיתה של מחר ח"ו, **והוא אם עודנו חי גם למחר זה הוא לו במתנה משמים עוד יום אחד** לחזור בתשובה קודם מותו שלמחר. נמצא כי כל חיות שלו בעוה"ז הוא רק עבור התורה כל יום ויום כנ"ל.

מס' סנהדרין - דף קי"ב

ימי הרחמים והרצון דחודש תשרי הם הזמן המיוחד לקניינים רוחניים ונצחיים

לא תוכל שאתו. בפסוק וכי ירבה ממך הדרך לא תוכל שאתו וגו' וצרת הכסף בידך וגו', פי' בספה"ק עטרת ישועה וזל"ק: הנה אמרו ז"ל זוודאי קלילי ואורחא רחיקתא (כתובות סז, ע"ב), והיינו, כי אין לנו מעשים טובים להכין עלי דרך מרחוק. וזהו 'וכי ירבה ממך הדרך כי לא תוכל שאתו', **העצה לזה המה ימי הרצון מן אלול עד שמיני עצרת, שימים אלה מסוגלים שיעלו מעשינו כאישים וניחוחים.** והוא הנרמז בקרא שלפנינו, שכן 'וצר"ת' רומז לימי אלול שיש בהם תרצ"ו שעות, ו'כסף' מלשון השתוקקות ורצון, והיינו, שנכסוף נפשנו אז לעשות תשובה כראוי. 'ונתת"ה' מספר רא"ש השנ"ה. בכל אשר 'תאו"ה' מספר יו"ם כפורי"ם. 'בבקר ובצאן וכו' ושמחת אתה וביתך' רומז לסוכות שהוא זמן שמחתנו, והקרבנות מבקר וצאן מרובים משאר ימים טובים. 'והלוי אשר בשעריך לא תעזבנו כי אין לו חלק ונחלה עמך', זהו שמיני עצרת, כי דרשו חז"ל על קרא 'כי טוב לו עמך' (דברים טו, טז) 'עמך במאכל עמך במשתה' (קידושין כ.), הרי כי תיבת 'עמך' יורה על מאכל ומשתה, ובשמיני עצרת ממעטין בקרבנות ומקריבין רק פר אחד, כטעם שאמרו ז"ל עשה לי סעודה קטנה (סוכה נה, ע"ב), וזהו 'כי אין לו חלק ונחלה עמ"ך' דייקא, שהוא מבחינת סעודה קטנה, לא ברבוי מאכל ומשתה. **ואז הוא הזיווג יחוד קוב"ה עם כנסת ישראל כנודע, אשר יכונה בשם לוי דייקא, כטעם הפעם ילוה אישי** (בראשית כט, לד) **מבחינת יחוד וחיבור. והבן:**

הבל התפילה בשעת תשובה, עולה לעננו מטר ויורד ומשקה את הארץ לטובה ולברכה

ויאמר אליהו כו' חי ה' וגו'. הנה ה"חתם סופר" (דרשות ח"ב ע"ו ע"א) **כותב דבר נפלא עד למאוד:** דהנה נשבע אליהו אם יהיה טל ומטר כי אם לפי דבריו, ולסוף א"ל הקב"ה "לך הראה לאחאב ואתנה מטר ע"פ האדמה", ואז הלך אליהו וקבץ כל ישראל אל הר הכרמל וקידש שם שמים ברבים והתפלל, ועלה עב קטנה ככף איש, ואתא מיטרא.

ויש לדעת: מהו הלשון 'כי אם לפי דברי'. ותו, מכיון שא"ל הקב"ה שרצונו לתת מטר, מאי טעמא התחכם וקבץ תחלה כל ישראל להר הכרמל ועשה ככה עיכובא. גם מאי טעמא עלה עב קטנה דוקא. **אבל הענין,** כי ידוע שהגשמים מתהווים בטבע מאידים העולים מהארץ והבל פה אנשי העולם, ואם כי זה הוא רק הכנה קטנה בטבעי העולם ועיקר הוא כמאחז"ל שהעבים שואבים ממי אוקינוס ומתמתקים בעבים ע"י מים העליונים מאת ה' מן השמים, מ"מ גם זה אמת, כי הווייתו הוא מהאידים העולים מן הארץ. **והיות כן, החוש והשכל יעיד** כי אם בני אדם וההבל והאידים העולים מהם הוא מהבל פה דובר נבלה ולשון הרע ורכילות, הגשמים המתהווים מזה המה מלוכלכים מזוהמת קליפת עוונות ופשעים ההמה, והמאכלים המהווים מזה מטמאים אוכליהם ביתר שאת באופן שיהיה הבל פיהם של שנה הבאה רע יותר משל אשתקד, ועי"ז גשמי שנה הבאה ותבואתה רע, וגורם טומאה ומרי יותר ומגדל אנשים רעים וחטאים יותר, ושוב יגדלו האנשים את הגשמים רע יותר בשנה השלישית מבשנית, וכן לעולם חוזר חלילה עד שח"ו כ"כ מושרשים בחטא וטומאה עד כי נראה ח"ו שאין תרופה למכתם חלילה.

אבל מטובו של אלקי ישראל ית"ש לעצור השמים ולא יהיה מטר רע ולא יולידו פירות רעים עד שיכנע לבבם הערל וישובו אל ה' ויטהרו האויר ויהנו מזיו ה' ותפארתו. והיינו דאמרו חז"ל (תענית ו, א) יורה ו'מלקוש' (דברים יא, יד) שמל קשיותיהן של ישראל. והיינו דכתיב 'ועצר את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן את יבולה', **אזי יש שני מצבים** או ח"ו 'ואבדתם מהרה', או ש'עצר את השמים' כדי שישובו ויטהר האויר, דהיינו אם לא יעצר ועי"ז יושרשו בטומאה ח"ו עי"ז 'ואבדתם מהרה'.

ובימי אחאב כבר הגיעו לזה השיעור וע"כ לא נעצר השמים. אמנם בהתלוצץ אחאב עם אליהו נשבע שלא יהיה מטר כ"א 'לפי דברי' דייקא, כפי ההבל שיצא בקדושה עפ"י דברי אליהו הצדיק או כדומה לו, לא עפ"י הבל הרשעים, על כן כששלחו ה' ליתן מטר והיה יודע שהאויר מטומאה, קבץ כל ישראל אל הר הכרמל וקדש שם שמים ברבים, וצעקו 'ה' הוא האלקים', ומהבל פי של אותה הצעקה נעשה עב קטנה ככף איש, שהרי לא היה כ"א הבל של שני דיבורים, והם היו לברכה, ואתי שפיר.

לעילוי נשמת

הרה"ח

ר' אברהם צבי געלבשטיין ז"ל

ב"ר יושע אייזיק ז"ל

נלב"ע כ"ג מנחם אב

הונצח ע"י נכדו הרבני הנגיד הנכבד רודצו"ח

מוה"ר יושע געלבשטיין הי"ו

אב"י בוויליאמסבורג יע"א

בס"ד

מזלא טבא וגדיא יאה

ברגשי הודאה והערכה, נשגר כוס של ברכה, מזלא טבא, מעומדקא דליבא, קדם ידידינו החשוב והנכבד האי גברא יקירא,
נודע לעוז לתהילה ולתפארה, מריחוק מקום מצודתו פרוסה לעמוד בעזרתינו, לבו ער וחם למען כל קדשינו
אהוב וחביב על כל אנשי שלומינו, ידיו רב לו בהרמת קרנינו, מוזיל זהב מכיסו למען כוללינו

ה"ה ידידינו הרבני הנגיד הנכבד, רודף צדקה וחסד

מוה"ר יואל עפשטיין הי"ו

חבר הנהלת קהילתינו הק' בקרית יואל יע"א – וחבר ועד העליון דקהילתינו הק' בארה"ק

לרגל שמחת אירוסי בתו הח' שתחי' בסימן טוב ובמזל טוב בשעה טוב ומוצלחת

זכות לימוד התורה דרבים יגן בעדו, להתברך לטובה בכל משאלות לבבו,
ואך טוב וחסד תמיד ירדפוהו, ותעמוד לעד צדקתו, אכי"ר.

יואל בריא וויים
מנהל האיחוד

אלטער אשר אנשפיל אלטווייס
מנהל הכולל ערב

האפים: ישמח משה 3, קרית יואל, בני ברק • satmar1812@gmail.com

כ"ו מנחם אב

כ"ק מרן רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע

מיום עמוד רבינו הק' על דעתו ועד יום זיבולא בתרייתא דיליה, כאשר בחד קטירא איתקטיר לחיי עלמין ית', לא הסיח דעתו הק' אף לרגע כמימרא ממצבו של עם ה' היושב בציון על אדמת קודש.

ששה פעמים נסע רביה"ק לבקר בארץ ישראל, בראשונה בהיותו עוד רב בעיר קראלי ביקר בארה"ק בקיץ תרצ"ב, ואח"כ שהה רבינו בירושלים יותר משנה שלימה לאחר המלחמה בשנת תש"ו, ועוד ארבעה פעמים כשכבר הי' גר באמעריקא בשנות תשי"ב, תשט"ו, תשי"ט, וביקורו האחרונה תשכ"ה, כל ביקור לעצמו הביא קירבה והערצה מן הישוב הישן שבארץ ישראל אל רביה"ק זי"ע, ורבינו השאיר רישומא קדישא בגודל קדושתו על כל דרי ארעא קדישא, והשפעתו הגיעה עד למרחוק בכל קצוות ארץ ישראל ומקום שהי' קובץ יהודים החרדים לה' ולתורתו.

מורשת אבות

מידה זו קיבל רבינו מאבותיו ורבותינו הק' עצי התמרים זי"ע אשר היו מקושרים מאוד לארה"ק וכל ימי חייהם התאוו לראותה ולחון את עפרה, געגועם וכיסופם עלתה על כל גדותיהם והתבטאה בכל עת מצוא כאשר התקשרו בקשר עליון דאורייתא אל הארץ הזאת.

אבותיו ואבות אבותיו עסקו כולם במעות א"י, לחזק את הישוב הישן מיהודים חשובים היושבים על התורה ועל העבודה בחצרות ה' בתוככי ירושלים, הי' בזה חליפות מכתבים ממרן הגה"ק הקדושת יו"ט זי"ע ואחריו ממרן הגה"ק העצי חיים זי"ע, שכתבו להרה"ק רבי דוד צבי שלמה בידערמאן זצ"ל אדמו"ר מלעלוב ירושלים, בנוגע המעות שנשלחו מחצר בית סיגעט, גם הגה"ק הייטב לב זי"ע הגה"ק רבי אלעזר ניסן זי"ע, וכן הגה"ק הישמח משה זי"ע עסקו בשליחת ואסיפת מעות לעניי ארץ ישראל.

מראשית כזאת הודעת הלא הוא אבי השושילתא קדישתא **רביה"ק מרן בעל הישמח משה זי"ע** אשר כידוע ומפורסם דאגתם של עניי ארץ ישראל הי' בראש מעייניו, רבות פעל בכינון קופות הצדקה שנועדו לחזק את יקירי קרתא דשופריא, ובכך הרגיש בנפשו מקושר לארה"ק.

ואף גם מבצבץ ועולה מספריו הק' את גודל חיבתו והשתוקקותו אליה, וכך כותב רביה"ק בספרו ויואל משה (מאמר ישוב א"י סי' ק"ב עמ' ש"ח) וז"ל: **וק"ז מרן הישמח משה זלה"ה שבכ"מ בספריו מחשיב מאוד ישיבת א"י, וכשרצה חתנו הק' הארי' דבי עילאה זצלה"ה ליסע לארי' כתב לו מכתב בתוקף שלא יסע, וכתב שם על הנסיעה לא"י באמת מי לא ידע מגודל ערכה של מצוה זו ובוודאי גם אני חשקה נפשי לדבר זה, אך כבר אמרו חכז"ל הוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה וכו'.**

(המכתב נדפסה בישמח משה הנדמ"ח בליקוטים).

ועל הכל גלוי וידוע המיית נפשו וכליון עיניו הק' לעת הגאולה ובנין בית הבחירה, אשר היתה חזון בלתי נפרץ אצל שאר צדיקי עולם, עד כדי כך שקדושי עליון בדורו העידו עליו שהוא ניצוץ נשמת ירמיהו הנביא ומפני שהוא בעצמו ראה במו עיניו את חורבן בית המקדש לכן ציפה במידה מיוחדת כזו לבנינה ושכלולה, וכל ימיו אשר חיה לא הירפה רגע כמימרא מלהחיש קץ הגאולה בתפילותיו, עד אשר לפני הסתלקותו מעלמא הדין הבטיח שבעלותו השמימה ירעיש עולמות ולא יכנס בגו עדן גינתא עד כי יבוא שילה.

וכן בקודש חזינו אצל **רביה"ק מרן בעל הייטב לב זי"ע** אשר נכספה וגם כלתה נפשו לחצרות ה' בארה"ק, וכל ימיו דיבר בקדשו מקדושת הארץ וגודל סגולתה כפי שנראה בעליל בספריו הק', ובפרט בספה"ק ייטב לב עה"ת ריש פר' לך שם נרגש ביותר גודל חיבתו ורגשותיו לארעא קדישא, עד שמחדש כי בארה"ק הנהגתו של הקב"ה הוא בהתגלות ממש בבחינת אל הארץ אשר 'אראך'.

כל אלו שזכו להסתופף בצל קדש וליהנות מזיו תורתו ידעו להעיד ולתאר גודל ציפיתו לאר"י שגעשה בליבו הטהור עד אין קץ, והי' מרגלא בפי החסידים הזקנים שלא בכדי זכה מרן הייטב לב שחותנו הרה"ק מטאלטשווא זצ"ל בחר בו והעניק לו בצוואתו בתורת ירושה את בית דירתו בעיה"ק צפת תובב"א, כי לא נעלם מעיניו גודל התקשרות חתנו הק' לפיסת אדמת קודש.

גם רבינו מביא בספרו הק' (שם עמ' שיג) על חיבוב הארץ של ק"ז מרן הייטב לב זי"ע, וז"ל: **...הנה הדפים בעצמו מה שאירע לו אצל ק"ז הייטב לב זלה"ה ונודע אשר ק"ז זלה"ה הי' חובב הארץ מאוד מאוד וכ"ק חמיו הגה"ק האבדק"ק טאלטשווא זצ"ל היה אח"כ אבד"ק צפת נסע לא"י בעצתו, גם הוא ז"ל היה בדעתו ליסע אלא שאמר אח"כ שרואה שצריכים לו במדינתו וא"א לו לנסוע..** עיי"ש.

וכך הונחל והושרש גודל חין ערכת וחיבת הארץ לממשיך השושילתא קדישתא הלא הוא **רביה"ק מרן בעל הקדושת יו"ט זי"ע** שאהבתו לארה"ק פרצה כל מיצר וגבול, הרבה שלוחי דרבנן שנדדו מגבולות הארץ למדינות הים כדי להביא מזון וצידה להשביע כל נפש שוקקה ורעבה יושבי ארה"ק, נתקבלו אצלו בחיבה יתירה ומופלגת וכיבדם ביותרת הכבוד ועמד לימינם שיצליחו במשימתם, ושיגר מכתבי בקשה לכל הסרים למשמעתו לקבלם בעין יפה ולתומכם ברוח נדיבה, וכן ידוע שבכל אמרותיו הק' בהגיעו לענין גאולת הארץ נפש יצאה בדברו בהשתוקקות עצומה, וידוע שכבר גמר אומר בליבו בסוף ימיו להעתיק מושבו בארה"ק אלא מן השמים לא איסתייעא מילתא.

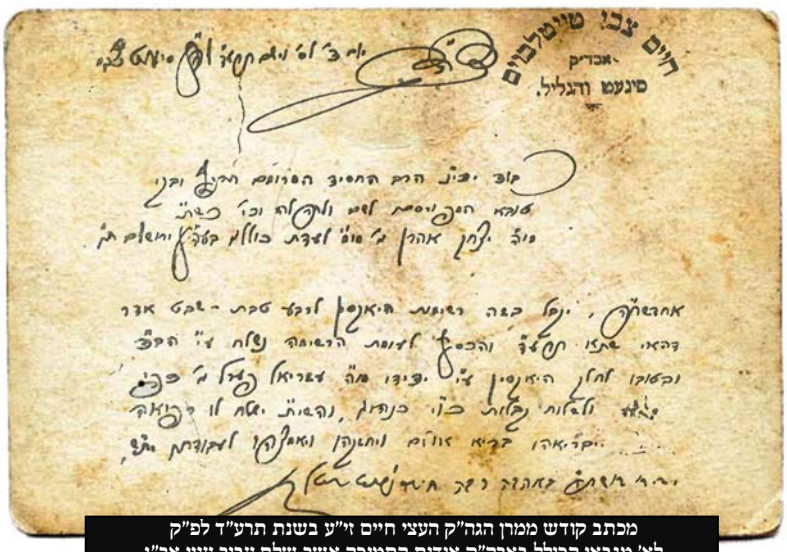
עד כדי כך גדלה אהבתו לארה"ק אשר אף גם כל חפץ שהובא אליו מארץ ישראל היתה אצלו יקרה מפנינים ומפז, וכמו שמעיד עליו בנו רביה"ק זי"ע בתשובות דברי יואל כי כל חפץ מארץ ישראל זכתה אצלו לחביבות יתירה, וכמו שידוע קיבל מרבו הקדוש מרן הדב"ח מצאנז זי"ע בעקטישע אשר נתפרה מבד שהובא מארה"ק, ושמר עליה כעל בבת עינו, מרן רביה"ק בעצמו הי' רגיל לספר לפעמים מגודל אהבתו דמר אביו לארה"ק, ובתוך דבריו סיפר פעם, שאביו מרן הקדושת יו"ט זי"ע חיבב כל בגד שהובא מא"י או חפצים אחרים (פרט לאתרוגי א"י שלא רצה לקחת משום האיסור להוציא פירות א"י לחו"ל, כדמבאר רבינו בשו"ת דברי יואל יו"ד סימן צ"ז).

מענין גודל אהבתו של מרן הקדושת יו"ט זי"ע לארה"ק סיפר הרה"ח הישיש ר' יוסף ברדאש ז"ל מעיה"ק ירושת"ו, דבעת נסעו לחו"ל כשד"ר לעניי ארי"י השתהה בעיר סיגעט אצל מרן הקדושת יו"ט זי"ע שהיה ידוע בגודל חיבתו לעניי א"י, ובביתו של הקדוי"ט קראו אותו בלשון חיבה "דער ארץ ישראל איד".

ואשר על כן הוציא חרב מתערה להגן על קדושת הארץ כאשר באו פריצים וחיללוה עת החלו לצוץ קבוצות קטנות של הכופרים בה' ובתורתו ששמו לעצמם מטרה לפרוק מעליהם עול תורה ומצוות, וכדי לצוד ברשתם נפשות תמימות מישראל כינו ואימצו לעצמם את השם 'חובבי ציון', והתחילו לעשות פעלים להעלות יהודים תמימים מארצות הגולה לארה"ק, ומרן הקדושת יו"ט אזר כגבור חלציו, קיבץ אסיפות רבנים ומנהיגי האומה ונעמד בראש מערכות אלוקים חיים להפר עצתם ולקלקל מחשבתם הרעה, וגילה קבל עולם ומלואו פרצופם האמיתית ודרכיהם הנלוזות ובכך מנע בעדם לסחוף אחריהם תמימי לבב.

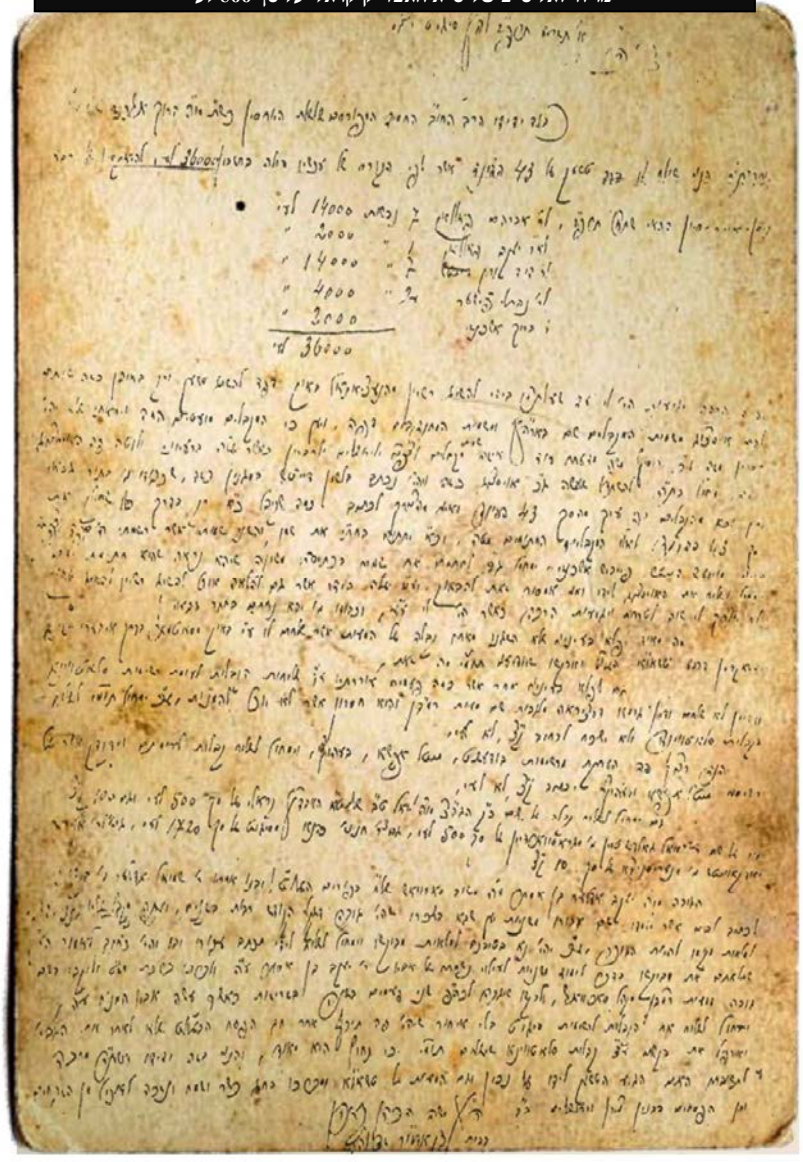
והנה כי כן המשיך בגאון ובעוז בנו אחריו **רביה"ק מרן בעל עצי חיים זי"ע** אשר בימיו הקצרים עלי אדמות קיבץ וריבץ והירבה פעלים כבירים לטובת תושבי ארה"ק, ולסיבה זו מסר נפשו ומאודו למען קופת רבי מאיר בעל הנס לכוננה ולהעמידה על מכונה והיכלה, ואף גם ייסד בעצמו כולל בארה"ק כדי לתמוך ולעמוד כעזר וסיוע לעניי ארץ ישראל.

וכך נולד רבינו מושרש עם תשוקה לא"י מה שהיתה לו בירושה מאבות אבותיו אשר כל ימי חייהם דאגו למען ארץ אשר עיני ה' בה מראשית השנה ועד אחרית שנה.

מכתב קודש ממרן הגה"ק העצי חיים זי"ע בשנת תרע"ד לפ"ק
לא' מגבאי הכולל בארה"ק אודות התמיכה אשר שלח עבור עניי אר"י

מכתב אשר שלח המשב"ק של מרן עצי חיים זי"ע לגבאי הכולל בארה"ק אודות המעות אשר נשלח לעניי אר"י, ובתו"ד כותב בזה"ל: "גם ימחול לשלוח קבלה על שם כ"ק הגה"צ מו"ה יואל ט"ב שליט"א האבד"ק קראלי על סך 500 לעי"

י'שיב ל'צריו ו'כפר א'דמתו

עוד מימי נעוריו הובלטה במידה מיוחדת געגועיו וכיסופיו של רבינו לארה"ק, והיו כל עניני ארץ ישראל חקוקים על לוח לבו, ומגודל האהבה היה נלחם מלחמת ה' נגד המלעיבים אותה ומחללים את קדושתה ומטמאים את הארץ, וכל ימיו פעל פעולות נמרצות לחזק את יראי ה' היושבים בארץ החיים ומתנהגים שם בקדושה וטהרה מתוך דחקות ועוני, ואי אפשר לתאר בחרט עלי גליון את רוב פעולותיו למען יושבי ארה"ק אשר פעל למענם במסירות נפש.

על הפלגת אהבת ארץ ישראל שהיה בלב רבינו מילדותו, העיד עוד אביו מרן הקדושת יו"ט ז"ל כאשר סיפר ש"ב של רבינו ז"ל הרה"צ הישיש ר' יואל אשכנזי ז"ל מטבריא, שזוכר מילדותו, כי טרם שנסע אביו הרה"צ ר' ברוך אשכנזי ז"ל (בנו של הגה"צ רבי יואל זצ"ל אב"ד זלאטשוב ובעמח"ס מהר"י אשכנזי, חותנו של מרן הקדושת יו"ט זי"ע) לארץ הקודש לחונן את עפרה ולהשתקע שם, נסע יחד עם אביו ז"ל לעיר סיגעט לדודם מרן הקדושת יו"ט ז"ל להתברך מפי צדיק בברכת פרידה, ומרן הקדוי"ט ז"ל כיבדם ביותרת הכבוד, וגם רבינו ז"ל שהיה אז בחור כבן י"ד שנה היה שם באותו מעמד, וכשנתנו להם מידי דמיזן לאכול נענה הקדושת יו"ט ואמר להאורח הילד יואל אשכנזי שיאכל עם רבינו ז"ל מקערה אחת, ואמר: **אתה שמך יואל והוא ג"כ שמו יואל, ואתה נוסע לארי"י ובני יואל הרי הוא אוהב את ארץ ישראל, על כן מן הראוי שתאכלו יחד בקערה אחת** (ובל"ק: די הייסט יואל, און ער הייסט יואל, די פארסט קיין ארץ ישראל, און מיין יואל'יש האט ליב ארץ ישראל" דעריבער עסט פון איין שיסל).

וברבות הימים כאשר היה משכן קדשו של רבינו בארה"ב בא פעם אחת ר' יואל אשכנזי ז"ל לבקר את רבינו, וכאשר נכנס לבית רבינו אמר בהתנצלות כי היות שאין לו לרבינו טבלא על כותלי ביתו שגר שם על כן היה קשה לו למצוא את ביתו, ענה לו רבינו בדרך צחות: היה לכם לשאול איה משכנו של ה"שונא ציון" הידוע, ואזי היו כולם מראים לכבודו את מקום דירתי, ועל זה הזכיר לו הר"י אשכנזי את דברי אביו הקדושת יו"ט הנ"ל שהוא אוהב ארץ ישראל, ורבינו ז"ל אישר את העובדא.

ידועה היא אמרתו שאמר רבינו פעם דמרומז שמו בפסוק בפר' האזינו (שכידוע מספה"ק ששמותם של בני ישראל מרומזים

בשירת האזינו) מרומז שמו ביחד עם א"י, בפסוק **י'שיב ל'צריו ו'כפר א'דמתו**, ואדמתו היינו ארץ ישראל, וממילא מרומז שמו הקדוש יחד עם ארץ הקודש, וכמ"פ בעת שהיה רבינו עולה לתורה בפר' האזינו והקריאה בשישי מסתיימת בפסוק זה, הרגיש וגו' ונקם ישיב לצריו וכפר אדמתו עמו, התבטא רבינו ואמר: בפסוק זה מרומז שמי וא"י גם יחד, ישיב לצריו מרומז המלחמה נגד רשעי ישראל, וכפר אדמתו עמו, מרומז בזה דארץ הקדושה אינה מקפדת עלי ח"ו על עמדתי איתן נגד פעולות הנעשים על אדמתה.

ורמז נאה הוסיף על זה הגאון האדיר בעל מנחת יצחק גאב"ד ירושלים זצ"ל שדבר זה מרומז בגמ' (כתובות כתובות עה.) עה"פ **ולציון יאמר איש ואיש יולד בה**, ודרשי' אחד הנולד בה ואחד המצפה לראותה, ור"ת של הפסוק **ל'ציון י'אמר א'יש ו'איש** הוא שמו הק' של רבינו המצפה לראותה, ונרמז שמו בקדושת ארץ ישראל, (נדפס בספרו מנחת יצחק עה"ת פר' וישב).

בס' חיבת ירושלים בהקדמת המו"ל כותב בין השאר סיבת הדבר שהביאתו להדפיס ספר זה, וז"ל: **כי עלה בלבי השתוקקות לעסוק באיזה דבר מצוה, וגם לקבוע דירתי בעיה"ק, ושאלתי בעצת כ"ק אדמו"ר מרן הגה"ק מו"ה יואל ט"ב (זיע"א) אב"ד קראלי, והוא מסר לי את הספה"ק הזה להדפיסו, כי הוא תועלת גדול, ומקיימים בזה מצות שאלו שלום ירושלים**, עכ"ל. (בספר הנ"ל מתאר כל המקומות הקדושים וקברי הקדמונים בארה"ק, נדפס בסאטמאר שנת תרצ"ג).

מודעה

לאחינו החרדים פה"ק ירושלים תובנ"א

באשר בעוה"ת הנו עוסקים עתה לגמור הענין בדבר התאגדות הרבנות החרדית בפעיה"ק ת"ו עם כ"ק אדמו"ר צי"ע הגאון האדיר

רבינו יואל טייטעלבוים שליט"א

הגאב"ד קראלי יע"א

לכן מודיעים אנו בזה אם נפשם קרובה להתפרנס שלא בא עור על אחותם עמנו שיצטרפו ויתחברו עמנו בהרבנים להם כדי שלא יהיה שום מקום לפרוץ ולהקל על ההחתמים בעניני מהות נתינתו של הרב יכב"ז אייגענאר שיהי' על יד הרב מאה שערים

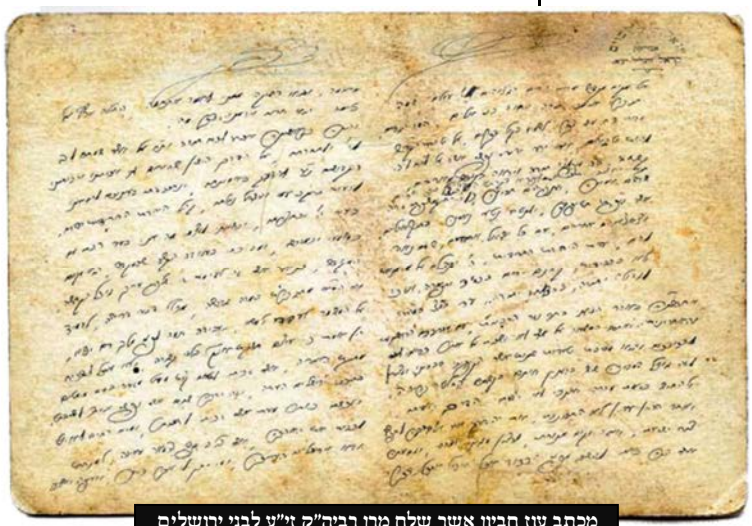
המודיעים בשם "ועד הכללי" לעדת החרדית בירושלים

שלום לבערמאן, בהרב מסאטמאר
יוסף האסמאן
ישראל יצחק וולף העשמאן

והימים ימי ביקורי של רבינו בארה"ק, לאחר פטירתו של הגה"ק מהרי"ח זאנענפעלד זצ"ל וחכמי ירושלים בראותם בו כליל השלימות והמעלות של מנהיג ישראל הראוי לכהן פאר בעיר רבתי עם, הזדרזו לבצע את הדבר והתאספו כמ"פ לדון על נידון זה כדי שיסכימו כולם בזה, והחליטו לאסוף חתימות מחכמי ויקירי קרתא דשופריא, ונתמנו ע"ז ועד מהרבנים החשובים ה"ה הגה"צ המקובל ר' אשר זעליג מרגליות זצ"ל הגה"צ ר' ישראל יצחק רייזמאן זצ"ל, הגה"ח ר' יוסף האפמאן זצ"ל, הרה"ח ר' יוסף חיים שינבערגער, וחתנו הרה"ח ר' שמואל דייטש, הרה"ח ר' שלום ליבערמאן, הרה"ח ר' יעקב אייזנבאך, שקיבצו כמה מאות חתימות מיראים ושלמים, יקירי ירושלים ת"ו, ובעיקר עמדו לימינם קהילות החסידים והקנאים שבירושלים שתלו תקוותם שרבינו בא יבא ברינה לכהן כרב דמתא, וע"ז יתרומם קרן התורה והיהדות בעיה"ק ירושלים ת"ו.

לאחר הימים טובים של שנת תרצ"ג הגיע לרבינו כתב קאנסוס ונזר הרבנות, שהיה מעשי ידי אומן פיתוחי חותם בנוטריקון שמו של רבינו, שמקבלים עליהם מרותו של רבינו, וגדולי הצדיקים שבחו"ל הגה"ק ממונקאטש זצ"ל והגה"ק מקאלאשיץ זצ"ל שלחו מכתבי עידוד וחיזוק לעדת החסידים בירושלים שיצליחו במשימתם להביא את רבינו זצ"ל לארץ הצבי.

רביה"ק זי"ע ענה אז לאנשי ירושלים מכתב עוז חביון אשר ערך בכת"י בנעימים ובחרוזים נאים, ושם מעלה

מכתב עוז חביון אשר שלח מרן רביה"ק זי"ע לבני ירושלים

מי יתן... אעופה ואשכונה...

על עוצם אהבת קדושת ארה"ק שהיתה קשורה לרביה"ק ועד כמה היה רצונו עז להתיישב בה, נוכל לראות ביותר ממכתבו המופלא שהשיב להעדה החרדית בירושלים ת"ו בשנת תרצ"ג, לאחר שכבר הגיעה לידו הכתב רבנות שהתמנה לרב ואב"ד העדה החרדית, וכתב להם אז תשובה מאהבה ומענה ארוכה על בקשתם הנ"ל.

בגעגועים את ימי שהותו בארה"ק, ומסביר להם בטוט"ד שלא יוכל למלאות מבוקשם, ונבצר ממנו לעת עתה לבוא לעיר הקודש, ובין השאר כותב, וזה לשון קדשו: **"הן אמת כי עוצם תשוקת ארה"ק בלבי קשורה, ולא אוכל לשכוח מתיקות האורה, אשר זכיתי לטעם קצת מעט מזעיר בימים מועטים בתוככי ירושלים העירה, וזה הרבה שנים אשר נפשי איוותה לישיבתה, ועכשיו ביותר מעת אשר זכיתי לראותה, ומים רבים לא יוכלו לרבות את האהבה, אשר בלב ונפש צמאה ורעבה, למנוחת יהודה וירושלים העריבה, ומי יתן לי אבר כיונה, אעופה ואשכונה, בעיר הקודש מקום השכינה וכו'..."** (ראה תצלום מהמכתב במלואו ונדפסה בדברי יואל מכתבים ח"א, עמ' קמ"ה, מכתב צ"ט)

כידוע לא יצא אז הדבר לפועל, כיון שרבינו זי"ע לא רצה לעזוב עדת מרעיתו תלמידיו וחסידיו שהיו מקושרים עמו בלב ונפש, ואז נתקבל לכהן כאב"ד בירושלי הגה"ק מהרי"צ דושינסקיא זצ"ל אבדק"ק חוסט, ולימים אח"כ נתקבל רבינו לרב בעיר הגדולה סאטמאר.

במשך השנים השתוקק רבינו הרבה פעמים לעלות לארה"ק כך גם בשנת תרצ"ט התכונן לעלות לארה"ק ולהתיישב שמה אלא שמפני סיבות שונות לא יצא אז הדבר לפועל.

כאשר עלה הכורת על עם ישראל ורובא דרובא מיהדות הגולה נכחד ונעקד על קידוש ה' הי"ד, ובחסדי השי"ת ניצול רביה"ק מציפורני הרשעים האלה, ועמד על חוף מבטחים במדינת שוויץ, או אז גילה רבינו חפצו ותאוותו להתיישב בארה"ק, כפי שכתב אז בשנת תש"ה בתשובות דברי יואל (ח"א סי' קל"ו) וזלשה"ק **'כי כל מגמתי כעת לישב בארץ החיים ולהמתין שם על ישועת ישראל הבאה בב"א'** עכלה"ק, ואז נסע רבינו והתיישב בעיה"ק ירושלים ת"ו, ודר שמה שנה תמימה הוא שנת תש"ו לפ"ק, ואז נתקיים מה שרמז רבינו במכתב קודש הנ"ל: **"אולי ימים ידברו וגו' אשים לדרך פעמי, לעבור נהרות וימים, לאווירא דארעא קדישא המחכים חכמים".**

מרא דארעא דישראל

לא בכדי ראו בני ארץ ישראל ברבינו זי"ע למנהיגם ולרועם הנאמן, כאשר ישא האומן את היונק כן נשא אותם במסירות נפש ממש, כשכל שנותיו שימש כמלכי צדק מלך שלם, בכהונתו רבות בשנים לנשיא העדה החרדית, וכן אח"כ כששימש לגאב"ד עיה"ק כלילת יופי משוש כל הארץ.

אע"ג שרבינו זי"ע הי' גר בחו"ל, מ"מ היו עיניו ולבו ראשו ורובו מכוונים תמיד למקום המקדש, בבחינת את בנציבין ומצודתך פרוסה עד לירושלים.

רבינו לא הסיח דעתו הקדושה אף לרגע כמימרא מהיהדות החרדית בארץ ישראל, הן בעניני הכלל והן בעניני הפרט של כל יחיד ויחיד, וחיזקם תמיד ועודדם כאב על בנים.

וידוע שפעם הביאו לרבינו בד חדש לתפור ממנו

קאפטן לרבינו, כשהמשב"ק נכנס אל הקודש פנימה להראות לרבינו את הבד, אמר לו רבינו למה הי' צריך לקנות אותו והלא יש לי די מלבושים, ענהו המשב"ק שהבד הזה עלה זול ביותר ושילמו לזה לא יותר מעשרים דאלער, השמיע רבינו קול אנחה ואמר לו הרי כמה יהודים מא"י היה אפשר להחיות עם עשרים דאלער.

זאת עמדה במחשבתו של רבינו כל ימיו, ובכל פרוטה מיותרת כבר דאג לבני א"י, לבו הי' ער ופתוח לכל צרכיהם הן בגוף והן בממון והי' מיצר בצרתן של יהודי ארץ ישראל וכמו"כ ראו בחוש גודל החשיבות שיש אצל רבינו ליהודי של ארץ ישראל.

והיו את המלך בצאתו לשלום

מודיעים אנו בזה לכל אנ"ש החרדים בירושלם שיבואו כלם

לקבל את ברכת הפרידה

רבינו יואל טייטעלבוים שליט"א

ועד עדת היהדות החרדית בירושלם

ועובדא מאלפת במאד סיפר אחד מיקירי ירושלים הרב החסיד ר' לייב גאלדבערג זצ"ל שבסוף ימיו הי' גר בשכינות לרבינו זי"ע בווילאמסבורג, והוא הי' רגיל בכל שנה ושנה בחג הסוכות ליכנס אל הקודש פנימה, ולברך על האתרוג של רבינו, כשהיתה לו זאת זכיה גדולה ומיוחדת, באחד מן השנים קדם ר' לייב והגיע לפני שיצא רבינו להתפלל בביהמ"ד, כשברצונו ליכנס לרבינו, אמרה לו הרבנית תחי' שרבינו עדיין לא התפלל, ושיחזור אחרי התפילה, פתאום נפתח הדלת ורבינו יוצא מחדרו, ומראה לר' לייב להיכנס בחדרו, ואומר לו בזה"ל: **"ר' לייב, אן ארץ ישראל'דיגן אתרוג האב איך נישט צו בענטשן דערוף, אבער אן ארץ ישראל איד האב איך יא, בלייבט שטיין דא נעבן מיר בשעת איך מאך די ברכה אויפן אתרוג, וועל איך כאטש האבן ארץ ישראל נעבן מיר"...**

וכמים פנים אל פנים ראו ההערצה והאהדה הגדולה וההתקשרות וחביבות של בני א"י ובראשם חכמיה ורבניה וגדוליה לרביה"ק זי"ע, גדולי ויקירי א"י הזקנים שבאותו הדור, כבר ראו ברבינו כשהי' עדיין צעיר לימים, שפני משה כפני חמה.

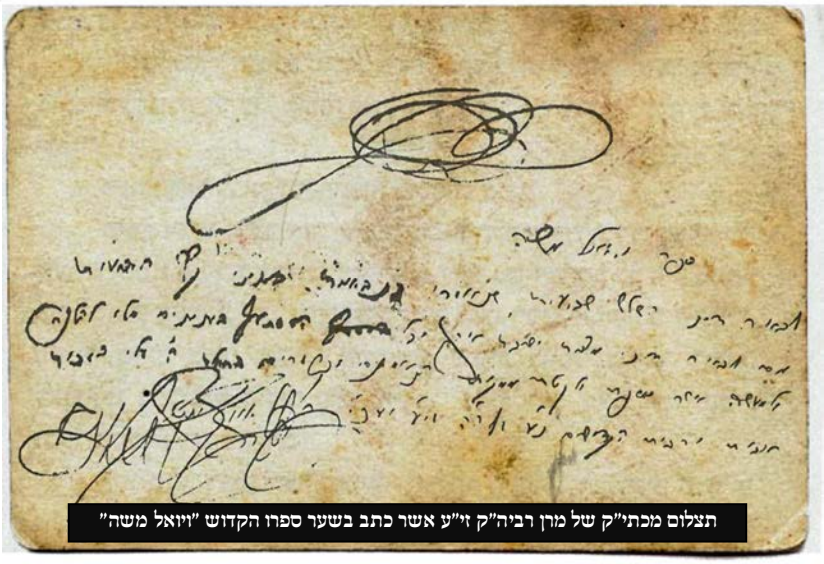
בצעריך ירושלים

כאשר נתייסדה המדינה הציונית בשנת שח"ת עמך, שוב לא רצה רבינו ז"ל לדור תחת ממשלת המינים בעת ההוא כאשר השתלטו הכופרים על ארצינו הקדושה וכבש את פלטרין של מלך מלכי המלכים הקב"ה, ובאו פריצים וחיללוה, וטימאוה בכל מיני טומאות ועקירת הדת, מאז לא מצא רבינו מנוח ומרגוע לנפש, כי בהיות נפשו קשור לקדושת הארץ לא היתה נפש יכולה לסבול את עלבון הארץ אשר זדים מטמאים אותה וביותר כאב לבו כאשר ראה אשר הכופרים השתמשו במצות ישוב ארץ ישראל להסית את עם ישראל להדיחם מדרך התורה, ולכל תועבתיהם השתמשו בלשון חיבת הארץ, ובעוה"ר עלה בידם לצוד נפשות נקיות לאלפים ולרבבות והעבירום על דתם ועל דעת קונם, תחת המסוה של חיבת הארץ.

ומעת תקופה זו אשר הכופרים השתמשו במצות ישוב ארץ ישראל להסית את העם לעלות בחומה ולדחוק את הקץ ולעזוב את אמונת אלוקי עולם כבש רבינו את גודל געגועיו וכיסופיו לארץ הקודש וחדל לדבר מזה, והיה אומר **שכמו שהמצבה שהיתה אהובה בימי האבות, ומאז שהכנענים עשאוהו חק לעבודתם נאסר לנו להשתמש בה, כמו כן בענין ישוב ארץ ישראל מאחר שהכופרים לקחוהו לכלי זיינם להעביר בה את ישראל מן הדת ולטמאות את הארץ, מאז אין לנו להפליג בשבח ישיבת הארץ** ומאז היה רבינו זהיר מאוד בלשונו שלא יתלו גם בו בוקי סרוקי בענין זה.

ובספרו הק' ויואל משה קבע רבינו ז"ל מאמר "ישוב ארץ ישראל" שהוא מיוסד לברר הלכות ישוב ארץ ישראל בכל פרטיה ודקדוקיה, ושם מס' קל"ח ואילך האריך רבינו לבאר מש"ס ופוסקים **שבדור הזה שעשו הציונים את מצות ישוב ארץ ישראל חק לעבודתם, אין להפליג להמון משבח מצות עליה לארץ ישראל כי רבים חללים הפילה ועצומים על הרוגיה,** והאריך שם לברר אשר כעת יש סכנה עצומה לדור תחת ממשלת הכופרים עיי"ש.

וראה לשון קדשו בחידושי תורה פרשת בשלח (תש"ז) וז"ל: **מי יתן והיה שיעזור השי"ת שנוכל לעבוד את הבורא ב"ה בארצינו הקדושה, "ווי גוט וואלט דאס געווען ווי וואויל וואלט דאס געווען", אמנם כשטיטוס הרשע עשה מה שעשה לפני ולפנים בקודש הקדשים, היה זה גרוע הרבה מאשר היה עושה זאת בחוץ, וכשחז"ל התרעמו על**

תצלום מכתי"ק של מרן רביה"ק זי"ע אשר כתב בשער ספרו הקדוש "ויואל משה"

זה לא דיברו בזה על הקודש קדשים, רק אדרבה וכו' עיי"ש.

והי' מרגלא בפומי' של מרן רביה"ק לומר דברי הצמח ה' לצבי (פ' ראה) **שבהיות שאין ארץ ישראל סובלת עוברי עבירה על כן כשחוטאים בא"י באה שם רצועה מארם והם חושבים שהם בירושלים והם מכזבים וכו',** (וע"י בויואל משה מאמר ב' סימן קכ"ט).

וידוע שכאשר היה רבינו בארה"ק (שב"ק פנחס תשכ"ה בירושלים עיה"ק) הזכיר בדרשתו דברי הצמח ה' לצבי הנ"ל, והוסיף ואמר בענוות קדשו, **מי יודע אם יש לי זכיה לדרוך על אדמת קודש בארץ ישראל...**

לא זז מחבבה

אף אחרי התייסדות המדינה הציונות בארץ הקודש, שפרצה הטומאה בכל הארץ עדיין לא זז רבינו מלחבב את ארץ ישראל והי' עמל כל ימיו להשריש שם יתד ופינה של קדושה וטהרה בהקמת מוסדותיו הק' בארה"ק, ומסר נפש לחזק מוסדות התורה בטהרה שבארץ ישראל, ועוצם מסירות נפשו בעבור מוסדותיו בארי"י יכולים לראות מלשון קדשו ממה שכתב באחד ממכתביו לארץ ישראל, וזל"ק: **והיודעים ובקיאים בהאמת מדי פעם יודעים את רוב עמלי וגודל היגיעות שיש לי בעתים הקשות להחזיק את הישיבה, ואנ"ש והידידים הכל צווחו להפסיק את הענין מחמת ראותם גודל הקושי ודיבת רבים באופנים שונים, אך מחמת חיבת החזקת התורה הקדושה בארץ הקודש אני עומד על מעמדי, ואקוה להשי"ת שאל יעזבנו...** עיי"ש בלשונו הק'.

ספר

ויואל משה

לבאר דיני השלש שבועות, שנאמרו בנביאות, בעניני קץ
הישועות, גם לבאר דיני מצות ישיבת ארה"ק וכל
המסתעף בענינים אלו להלכה ולמעשה

אשר אספתי לקבוצי מספרות הגאונים זצוקללים בחכמת ה' קלי
בזכות אבותי ורבותי הקדושים נ"ע וזכותם יג"ל וקע"ל

הק' יואל טייטלבוים

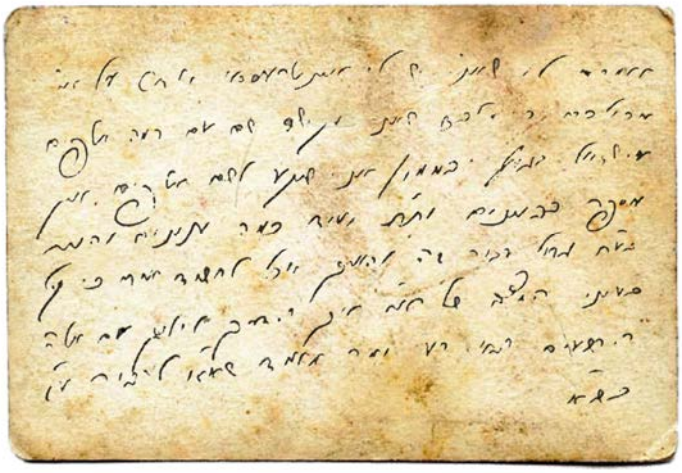
חיבת ארץ הקודש מהו ?

פעם נסתובב השיחה אודות רב אחד מגדולי האגודה שנמצא במכתביו דברים הנוטים לציונות, ורבינו התאונן מאוד על זה, ואמר שהלה נתפס לרעיונות הנוטים למינות ר"ל, והיה שם אחד מזקני החסידים שהסתופף עוד בצל הרה"ק משינאווא זי"ע ושאר צדיקים, והמליץ על הרב הנ"ל שמפאת גודל חיבתו לארץ ישראל נתפס לרעיונות כאלו, והאהבה קלקלה את השורה, והתרעם רבינו ז"ל מאוד על דבריו וצווח **איך יוכל חסיד כמותו שעוד זכה להסתופף בצל צדיקים הקודמים כהרה"ק משינאווא זי"ע לומר שחיבת ארץ ישראל גרמה לו שיהי' לו דעות נפסדות, אדרבה אהבת וחיבת אר"י צריך להביא ההיפך, להתרחק מדעות ומעשי הציונים המלעיבים את הארץ, כי הלא מצוה גוררת מצוה, ואי אפשר שאהבה אמיתית לארץ ישראל תביאתו לידי קלקלה.**

עינו וליבו שם כל הימים

במשך זמן הקיץ של שנת תשי"ח היה נאסר ע"י הרופאים מלהרבות בדיבור עקב הרפואות השונות, ובאותו פרק זמן היה מעלה את כל שיחותיו על הנייר, ובאחד מהכת"י דאז כתב אודות שנתווכח עם אחד מהראשי

ישיבות בארה"ב בענין ארץ ישראל, וכותב בזה"ל: **"אמרתי לו שאני יש לי אינטערעסע יותר על אר"י מכולכם, כי מלבד שאני מקושר שם עם כמה אלפים מישראל בגוף ובממון, אני שוקע לשם אלפים אין מספר בבנינים ות"ת ועוד כמה ענינים, והנני בע"ח גדול עבור זה, ואיך יוכל לחשוד אותי כי קל בעיני המצב של א"י, אך הדרך לילך עם אלה הרשעים הוא רע ומר מאוד שא"א לעבור על זה בשום אופן".**

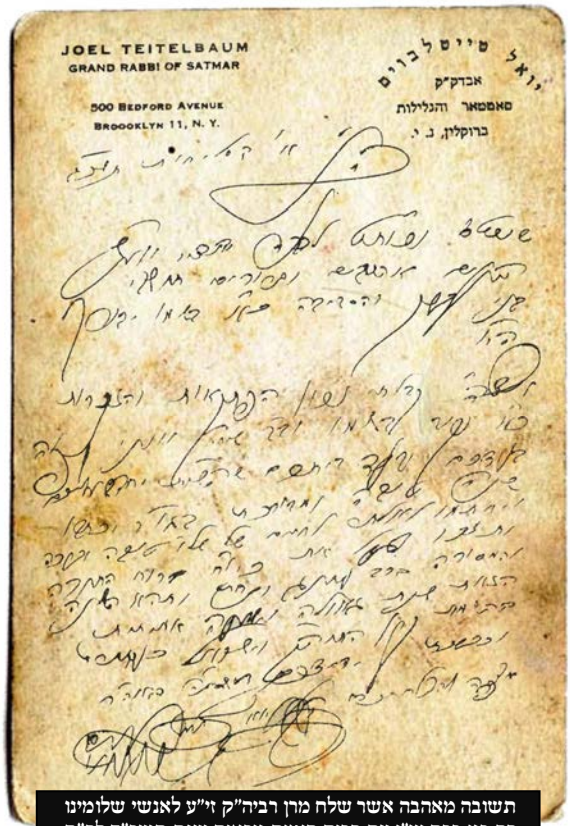

מצות ישוב אר"י בזמנינו

בהיות רבינו ז"ל דר בירושלים בשנת תש"ו נטפל אליו רב אחד מרבני האגודה וטען לפני רבינו שהיות שרבינו התיישב בארץ ישראל ומצוה בעידנא דעסיק יואיל נא לברר את ההלכה שיש חיוב לעלות ולהתיישב בארץ ישראל, ונתרגש רבינו ז"ל והשיב לו, איך אוכל לברר ההלכה נגד האמת, שבאמת אין חיוב בזמן הזה לעלות ולהתיישב בארץ, (כמו שבירר בארוכה בספה"ק ויואל משה מאמר ישוב א"י מדברי כל הפוסקים) ואמר לו רבינו בזה"ל: **ליב האבן ארץ ישראל, האב איך ליבער פון אייך, אבל לברר שיש חיוב לעלות שזה נגד האמת זה אי אפשר לי, ובפרט כעת שהציונים התלבשו במצות ישוב ארץ ישראל למען תפוס את בני ישראל ברשתם אין לנו להתעסק בזה.**

והתפללו דרך ארצם

כאשר נסע רבינו לארץ ישראל בשנת תשי"ב לפ"ק בלילה לפני הגיעו לשפת חופי ארץ ישראל הודיע רבינו למקורביו שמחר בבוקר הוא רוצה להקדים ולהתפלל קודם שיגיעו לחופי ארץ ישראל, והדבר היה לחידוש בעיני המקורבים למה זה ממהר רבינו להתפלל, שלא כדרכו תמיד לעסוק בהכנותיו קודם התפילה וכו', ובכל הלילה עסק רבינו בהכנות כדי שיוכל להתפלל בזן יחד כוכבי בוקר, ועלה בידו להתפלל בהשכמה לפני שהגיע לחוף הים, ורבינו התפלל אז בהתלהבות נפלא נורא מאוד, ואחר תפילת שמונה עשרה כבר ראו מרחוק את גבול הארץ והיו המתפללים מביטים למרחוק ולא התפללו בקול כראוי, וכאשר הרגיש רבינו בזה אמר בהתרגשות, חבל, חבל, שאין אתם ממהרין להתפלל כאן בכוונה, כי בהיותינו על היבשה בארץ ישראל תחת שלטון הכופרים, מי יודע אם נזכה להיות בארץ ישראל האמיתי ולשפוך שם שיח לפני ה', אבל כעת בהיותינו בתוך הים בתוך גבולי אר"י במקום טהרה ואינו תחת שלטונם, זה בוודאי הוא ארץ ישראל המוכשר ביותר לקבלת התפילות, על כן עלינו למהר ולשפוך שיח לפני ה' בכוונה לפני שנגיע לחוף ארץ ישראל, אז הביט למפרע למה זה מיהר רבינו כ"כ להתפלל, וראו את גודל תשוקתו ואהבתו לקדושת ארץ ישראל באופן נפלא.

JOEL TEITELBAUM
GRAND RABBI OF SATMAR
500 BEDFORD AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.

אברך"ק
סאטמאר והגלילות
ברוקלין, נ. י.

תשובה מאהבה אשר שלח מרן רביה"ק זי"ע לאנשי שלומינו
פה בני ברק יצ"ו עם פרוס הימים נוראים שנת תשכ"ד לפ"ק

מוסדות יטב לב בארה"ק

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לחן ולכבוד צב"י תפארה

ברגשי הוקרה והודאה, נשגר בזה ברכת מזלא טבא וגדיא יאה, משמי מרומא עילאה,
קדם ידידינו הרבני הנגיד הנכבד והנעלה, נודע לשם ולתהילה, תוך אמוני עם סגולה,
תומך נלהב למען מוסדותינו הקדושה, ברוח נדיבה ובמידה מרובה וגדושה,

הרבני הנגיד החשוב והמפואר, מובתר בכל תואר

מוה"ר יצחק צבי קליין הי"ו

בן הר"ר שלום יורא הי"ו

וחתן מוה"ר יעקב הערש הייטמאן הי"ו

לרגל שמחת הולדת בתו שתחי' למזל טוב

יה"ר שתזכו לראות ולרוות רב תענוג ונחת מהם ומכל יוצאי
חלציכם, ותזכו להמשיך במעשי צדקה וחסד לאורך כל ימי חייכם,
ואלקא דמאיר יענכם, להניח ברכה אל תוך בתיכם.

המברכים בתודה וקול זמרה

הילל מנשה מארמארשטיין

בשם הנהלת מוסדות יטב לב בארה"ק

חברה קדישא
דקהל יטב לב ד'סאטמאר

ביה"ח דקהלתינו ניו דזשערסי
104 Deans Rhode Hall Rd
Monmouth Junction, NJ 08852

ביה"ח דקהלתינו קרית יואל
30 Schunnemunk Road - Monroe, NY 10950

ביה"ח בית משה לאנג איילאנד
1330 Welwood Avenue
West Babylon, NY 11704

בס"ד

דערמיט טוען מיר מעלדן פאר אנשי שלומינו וכל האורחים החשובים וועלכע קומען פוקד זיין

ציון המצויינת פון מרן רבינו הקוה"ט זי"ע

ביומא דהילולא קדישא

יום ד' ראה - כ"ו אב הבעל"ט

אז מטעם קהלתינו הק' וועט בעז"ה זיין צוגעשטעלט אַ

יאָרצייט-שאָטל
צום ציון הק'

וואָס דאָס וועט דראַסטיש פאַרגרינגערן די אָנגעלייגטע טראַפיק
אויף די גאַסן אין טאָג פונעם יאָרצייט, און מ'בעט דעם ציבור
זיך צו באַנוצן מיט די פובליק טראַנספאָרטאַציע

פאָרנט פון ביהמ"ד הגדול

פון 8:00 צופרי ביז 11 פארמיטאג
נאכמיטאג: פון 6:00 ביזן נאכן סעודת הילולא

יעדע 10 מינוט

צום ציון הק'
און צוריק

פון בית רחל פאַראַדייס פאַרקינג לאַט

פון 4:30 נאכמיטאג ביז 9:00 ביינאַכט

יעדע 15 מינוט

צום ציון הק'
און צוריק

נאכן יארצייט טיש אין ביהמ"ד הגדול

וועלן די באָסעס פירן דעם
ציבור פון ביהמ"ד הגדול צום
בית רחל פאַראַדייס פאַרקינג לאַט

הנהלת חברה קדישא

וועגן הערות אדער פראגן צו די חברה קדישא, ביטע רופט:

718.302.6720 #2 | 845.774.4040 #13

כ"ב מנחם אב

הגה"ק רבי מאיר הגדול
מפרעמישלאן זי"ע

מתולדותיו

רבינו נולד בשנת תע"א לאביו רבי יעקב איש תם מפרעמישלאן משלשלת היוחסין – וכעדות המגיד הקדוש מזלאטשוב זללה"ה שמבית שני לא פסקה רוח הקודש משלשלת קדושה זו – בן אחר בן עד רבי יעקב מירוויש מקורביל בעל השו"ת 'תשובות מן השמים'. בנעוריו עסק רבינו במסחר ומעקלערי, והגויים קראו לו מאיקו (מאיר) ספאוועדליווי (הנאמן). היה מתלמידיו הראשונים של הבעש"ט הק' זיע"א עוד קודם התגלותו והיה נקרא תלמיד חבר, היה בידידות עם הרה"ק רבי יצחק מדרהאביטש, והרה"ק רבי שבתי מראשקוב. והרה"ק רבי משה פאסטאוו ז"ל זי"ע, והם אלו אשר בראשות הבעש"ט הקדוש זי"ע עקרו מן העולם כת הכופרים הפראנקיסטען בהויכוח בלעמבערג, הרה"ק רבי מאיר זכה לתלמידים גדולים, וגאונים וקדושים הסתופפו בצל קדשו, נסתלק ביום ד' לסדר "והלכת אל המקום אשר יבחר ד' אלקיך בו" (ראה) כ"ב אב תקמ"א (וי"א שבשנת תקל"ג) לפ"ק, ומנ"כ בפרעמישלאן.

ימי ההילולא

כ"ב אב

- רבי מרדכי בן הלל (מרדכי אחר הרי"ף) - ה"א ע'
- רבי מאיר הגדול מפרעמישלאן ב"ר יעקב - תקל"ג

כ"ג אב

- רבי בנימין אהרן סלוניק אב"ד פודהיין ב"ר אברהם (משאת בנימין)- ש"ע
- רבי דוב בעריש גוטליב ב"ר יעקב (יד הקטנה על הרמב"ם) - תקנ"ו
- רבי צבי ב"ר יעקב יצחק (החוזה) מלובלין - תקצ"א

כ"ד אב

- רבי ארי' לייב מקראקא ב"ר יהושע בעל מגיני שלמה - תכ"ד
- רבי נתן נטע אייבישיץ ב"ר יהונתן - תקמ"ט
- רבי אפרים זלמן מרגליות ב"ר מנחם מאניש (מטה אפרים) - תקפ"ח
- רבי אברהם אולמאן אב"ד לאקנבאך ב"ר שלום חריף - תר"ט
- רבי יעקב יוסף מגלאגוב ב"ר מנחם מענדל - תרל"ד
- רבי שלום היילפרין מוואסלוי ב"ר דוד - ת"ש

כ"ה אב

- רבי ישכר בער מזלאטשוב ב"ר יהודה לייב (מבשר צדק, בת עיני) - תקנ"ה
- רבי אברהם חיים מלינסק ב"ר נפתלי צבי מראפשיץ - תקצ"א
- רבי יעקב משולם אורנשטיין ב"ר מרדכי זאב (ישועות יעקב) - תקצ"ט
- רבי יוסף דוד מאליק ב"ר צבי ארי' - תר"ט

כ"ו אב

- רבי נח נפתלי מקאברין ב"ר ישראל יעקב - תרמ"ט
- מרן רבינו יואל טייטלבוים ב"ר חנניה יו"ט מסיגעט (דברי יואל) - תשל"ט

בפי ישרים תתרומם

סיפר הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זללה"ה, שהרה"ק רבי מאיר הגדול השאיר אחריו בכתב יד קדשו חיבורים גדולים ונוראים בשם "אור תורתו של רבי מאיר" על התורה בדרך פרד"ס, ועל ש"ס חידושים נפלאים, ובאיזהו מקומן של שבחים ציין בסוף המאמר, עד כאן אמר לי מט"ט (המלאך מטטרו"ן), ע"כ אמר לי מיכאל, ע"כ אמר לי גבריאל, ונכדיו הקדושים ניסו לסדר כתבי קדשו לדפוס ופתאום הבערה ללהב יצאה ונשרפו הכתבי קודש. ('מליצי אש' (כ"ב אב) ח"ב דף מ"ג ע"א

אם אסק שמים

גודל כח הרה"ק רבי מאיר ז"ל, עד שכתב עליו בספר דגל מחנה יהודה מהרה"ק רבי יהודה צבי מסטרעטין זללה"ה, כי היה בכוחו להוריד שרי מעלה. ('מליצי אש' – כ"ב אב)

דמטמרין גליין ליה

כאשר ישב פעם עם תלמידיו בעת סעודה שלישית, הוציא לעניהם את צנצנת המן אשר הניח משה למשמרת, ואמר להם, ראו בני, זהו הלחם אשר האכילנו ה' במדבר, ואם תעבדו את ה' כראוי, תזכו שיושפע לכם שפע מצנצנת המן הזה, ולא יחסר לכם כלום, אף שצנצנת המן נגנז מאתנו, אבל מעיני צדיקים הק', לא היה שום דבר מכוסה ומוסתר, כמו שהיו צדיקים אשר זכו להיטהר באפר הפרה שנגנז ע"י מדבר קדמות להחיד"א מערכת א' אות כ"ה כי שום דבר לא היה טמון ומכוסה מנגד עיניהם. ('עבודת עבודה' ח"ב עמ' ס"ט)

רב רבנן

בין תלמידיו הקדושים של הרה"ק רבי מאיר הגדול ז"ל נמנין הרה"ק איש אלקים רבי שבתי מראקשוב בעל סידור ר' שבתי, וכן מקובל אצל צדיקי קשישאי כי בכל מקום שמובא בסידור רבי שבתי ז"ל סתם 'מורי' כוונתו על הרה"ק ר' מאיר הגדול מפרעמישלאן ז"ל, כן נמנין בין תלמידיו הרה"ק ר' מענדלי מפרימישלאן, והרה"ק רבי פייבוש מגלאשיוועץ ז"ל. (מליצי אש)

ימי ההילולא

כ"ו אב

- **רבי יהושע אב"ד קראקא ב"ר יוסף** (מגיני שלמה) - **ת"ח**
- **רבי אברהם מרדכי** (הראשון) **מגור ב"ר יצחק מאיר - תרט"ו**
- **רבי מנחם נחום דוב מסאדיגורא ב"ר שלום יוסף מריזין - תרמ"ג**
- **רבי שמואל צבי הורוויץ מספינקא - וומס"ב ב"ר אברהם אביש - תשנ"ז**

כ"ח אב

- **רבי נפתלי צבי יהודה ברלין מוואלוזשין** (נצי"ב) **ב"ר יעקב - תרנ"ז**

כ"ט אב

- **רבי שמואל סאלאנט אב"ד ירושלים ב"ר צבי הירש - תרס"ט**
- **רבי ישראל שלום יוסף ממעזבוז ב"ר אברהם יהושע העשיל - תרע"א**
- **רבי אליהו בצלאל מטעטש ב"ר יקותיאל יהודה מסיגעט - תרע"ח**
- **רבי יוסף מאיר ממאהנובקא ב"ר אברהם יהושע העשיל מסקווירא - תרע"ט**
- **רבי אלטר יוסף דוד מאליק ב"ר שמעון שלמה - תש"ב**

זכאי משמיא קא זכו לכם להציל נפשות קדושות כאלו אשר העולם יאיר מגודל קדושתם, ואין להתפלא מדוע נעלם זאת מהבעשי"ט הק' זי"ע להציל את בתו הצדיקת עם שני בני' הק' והנה כי כן יתפלא הקורא איך נעלם מזקיני הגה"ק ר"ר מאירל מפרעמישלאן מעת הי' בנו הקדוש רבי ר' אהרן ארי' מוטל חולי, ובעת שהי' אצלו הבעש"ט הק' בביתו בפרעמישלאן הביא לו רפואה כו' כי מענינים גבוהים ורמים בסוד קדושים. (סיפורי קודש בסוף ספה"ק דגמ"א)

רבי מאיר בעל הנס

הרה"ק איש אלקים מרן רבי ר' מאיר הגדול מפרעמישלאן זי"ע, זקינו של הגה"ק ר"ר מאירל המפורסים בדורינו, נסע פעם אחת במוצאי שבת קודש מפרעמישלאן למעזיבוז (ע"י קפיצת הדרך כי ממעזיבוז עד פרעמישלאן חא יותר ממאה פרסאות), וכאשר ראהו ריעו ועמיתו הבעש"ט הקדוש והנורא זי"ע נעשה ביניהם שמחה גדולה (וידוע המעשה בעת שהי' הבעש"ט בפרעמישלאן אצלו והמתיקו סוד יחד דברים העומדים ברומו של עולם, כמובא בספרו גדולת רבינו הבעש"ט דף מ"ג ובס' דברים ערבים ובס' טעמי המנהגים), ואמר הגה"ק ר"ר מאירל זי"ע להבעש"ט הק' זי"ע, באתי אליכם על סעודת מלוה דמלכה והבאתי רפואה שלמה לבתכם אדלי, (אמם של האחים הקדושים הדגל מחנה אפרים, והרבי ר' ברוך ממעזיבוז, ואז היתה מוטלת חולה על ערש דוי ר"ל) ורצוני אשר בתכם הצדיקת אדלי תבשל המאכלים לסעודת מלוה דמלכה, והשיב לו הבעש"ט הק', הנכם חשוב מאד אצלי אבל תימה אם תוכל בתי אדלי להקים ממטתה לבשל כי היא בעלת יסורים, אעפ"כ אלך לשאול אותה, כי לעשות רצון צדיק חפצתי, וכאשר סיפר רבינו הבעש"ט לבתו הצדיקת אדלי מהאורח הק' רבי ר' מאירל מפרעמישלאן שבא דייקא על הסעודת מלוה דמלכה ורצונו שהיא תבשל, השיבה לאבי' הבעש"ט הק' שמרגשת הטבה ורוח חדשה נולד בקרבה וקמה ממיטתה לילך לבית התבשיל ואז היו האחים הק' הדגל מחנה אפרים והרבי ר' ברוך ממעזבוז, (תאומים) בתוך עריסה סמוך למטת אמם הצדיקת אדל, פתאום התחיל ילד אחד לבכות ולקחתו אמו על ידה האחד ותיכף התחיל לבכות גם הילד השני ולקחתו אמו על ידה השני' אחר זה נטה הכותל ליפול, ונזדזע הכותל ונפלו כל האבנים על המטה והעריסה שהיו הצדיקת אדלי ושני בני' שוכבי' שם, ולולי היא היתה שם עם הבנים היה אסון ר"ל, ונתפלא מאוד מרן הבעש"ט הק, ואמר לזקיני הק' ר"ר מאירל אתם באתם להציל את חיי בתי עם שני בני' אתם ראיתם זאת ברוח הקודש, והנכם שליחא דרחמנא ומגלגלין זכות ע"י

הבוטח בה' חסד יסובבנו

בנעוריו עסק הרה"ק רבי מאיר הגדול מפרעמישלאן זיע"א במסחר ומעקלערי", אף הגויים, בידעם ישרותו, אהבו להתעסק רק איתו וקראו לו 'מאירקו ספראוועדליווי' (מאיר הנאמן), לימים אמר רבי מאיר בעוסקי במסחר סימן הוא שאיני שלם בבטחוני בה' הזן ומפרנס לכל, ולכן עזב את המסחר והתיישב באהלה של תורה, וחי בדחקות רבה, פעם הגיע גוי לשוק וחיפש את מאירקו ספראוועדליווי בכדי למכור לו כוורת דבש שבידו סוחרים רבים רצו לקנותה אבל התעקש למכרה רק לרבי מאיר, כל היום חיפש אחריו והיות שלא מצאו נסע חזרה לביתו עם הכוורת בידו, אשתו יעצה שלמחרת יסע מיד לביתו כי אולי חולה הוא, למחרת נסע הגוי ישר לביתו של רבי מאיר והיות שישב בבית המדרש הלכה הרבנית לבשר לו שמן השמים הזמינו לו פרנסה טובה עד לבית ענה לה שיבא בגומרו את השיעור בהגיע הביתה ושאל מה מחיר הכוורת ענה לו הגוי שסומך עליו וכמה שיתן יהיה מקובל בעיניו, רבי מאיר נקב סכום גבוה, אך לא היה בידו אפילו פרוטה אחת, שכנה לוותה להם את הסכום וקנו את הכוורת, כשהלכה הרבנית להוציא דבש חשכו עיניה בראותה שאין בכוורת יותר משכבה דקה של דבש, ומתחתיו עץ, פרצה בבכי מאין תשלם את החוב, הרגיע אותה רבי מאיר נמכור את הבית ונוכל לשלם את החוב, כאשר בדק שוב בכוורת מצא שמתחת לעץ ישנם מטבעות רבות של זהב, ואמר אין להנות ממעשה ניסים, ופיזר נתן לאביונים לאחר כמה ימים חזר הגוי ושוב רצה למכור דבר מה שאלה אותו הרבנית מאין קנה את הכוורת סיפר לה הגוי שהיה ביער וראה דבורים יוצאים מגזע עץ, קטע את העץ ומצא את הכוורת, רבי מאירל מפרעמישלאן נכדו של רבינו בספרו את הסיפור סיים ואמר, המטבעות הללו צברו שרים גדולים עבור רבינו בזכות גדול מדת הבטחון שלו. (ימי זכרון, אב עמ' קל"ד)

הזהרו בגחלתן

שמעתי מדודי הגה"צ זצ"ל בתחילת המלחמה כשנמלט היה בפרעמישלאן, על ציונו של הרה"ק רבי מאיר זי"ע, ושאל על מקום מנוחתו של הרה"ק רבי מאיר הגדול זי"ע, ואמרו לו שהוא נטמן בביה"ח הישן, ופנה לשם וראה שגדל שם קוצים וכיסה את כל המצבות לבד מהמציבה של הרה"ק רבי מאיר הגדול זי"ע, ועוד צדיק אחד, וסיפרו לו הגויים שם, שהם החריבו כל המציבות שם ולקחוהו להצטרכיותם, וכשהגיעו למצבת הרה"ק רבי מאיר הגדול זי"ע, אזי הכומר שהוא הנהיג כל זאת, נחלה בסטראוק ל"ע, והבין שהגיע לו על חילול המצבות, וקביל ע"ע שלא ליגוע בהמצבות שנשארו, וקיבל על עצמו לגדור המקום וקיבלו על עצמם שיש רשות ליהודים להגיע לשם להתפלל בלא קבלת רשות מהם, ואף לדרוך על שדות התבואה שמסביב. (יפה שיחתן)

והאנשים אשר פתח הבית הכו בסנורים

בימי הבעש"ט הק' זללה"ה נתוועדו יחדיו פעם אחת ה' צדיקי יסודי עולם, נגלים ונסתרים, לקרב את הגאולה השלימה המקווה, הלא המה, הבעש"ט הקדוש, והרה"ק רבי מאיר הגדול מפרימשלאן והרה"ק רבי משה פאסטיץ אחי רבי מאיר הגדול שהיה צדיק נסתר, והרה"ק רבי שבתי מראקשוב (בעמ"ח הסידור עפ"י האריז"ל והבעש"ט), והרה"ק רבי צבי פאטיקער מצדיקים נסתרים, וכולם נקבצו בבית אחד בקצה כפר קטן, וכאשר הרגיש בזאת הס"מ, שע"י ה' צדיקים אלו יבוא סופו המר, התחפש לאיש מאנשי העיר, והלך תיכף להודיע לשר העיר, שה' יהודים נתוועדו מחוץ לעיר בחורבה אחת, לטכס עצה לשרוף את העיירה כולה, וכשמוע זאת שר העיר, שלח מיד את משרתיו כדי לתופסם, אבל הצדיקים האלו הרגישו בזאת, ועשה כל אחד ואחד פעולה שיעשה רואה ואינו נראה אך הצדיק רבי מאיר הגדול לא אוה להשתמש בשמות הקדושים, ולכן לא עשה שום פעולה, וכבוא השלוחים לא מצאו כי אם אותו יהודי, ולקחו אותו, ואסרו אותו יד לרגל ויד לרגל והושיבו אותו על עגלתם והובילוהו לבית האסורים, אולם על אם הדרך עלה בדעת הרה"ק רבי מאיר אם לא יזיק לו הענין הלז לעבודת השי"ת, ונזכר, שאם לא יעזבו אותו עד למחרת בבוקר, לא יוכל ח"ו להניח תפילין, התיישב בדעתו, וירד מעל העגלה. והאנשים אשר סבבוהו הוכו בסנורים מגדול ועד קטן ולא ראו בירידתו. ('שער האותיות' עמ' י"ז)

נאמנים פצעי אוהב

שמעתי מהברכת אברהם שהיה מספר זאת לקהל אנ"ש כמה וכמה פעמים, פעם היה הר"ר מאיר הגדול מפרמישלאן זללה"ה (א אצל בנו הרה"ק רבי ארון לייב זללה"ה) באיזה בית הכנסת, ואיש אחד עשה לו בזיונות גדולים ולא השיב לו שום דבר, ורק כאשר חזר הרה"ק הר"ר מאיר לביתו קרא את הגבאי שלו ומילא לו חבילה גדולה של כל מיני ממתקים ומתנות שילך למסור אותם לאיש בבית הכנסת שעשה לו הבזיונות ותמהו על כך החסידים ושאלו את רבם, בשלמא מה שהרבי לא ענה לו כלום היה בזה מעביר על מדותיו, אבל למה לשלוח לו מתנות ומעדנים כאילו עשה לו טובה גדולה, ענה להם הצדיק, כשיש קיטרוג על איזה יהודי בשמים לפעמים גוזרים עליו להסתלק מן העולם אבל באים מליצי הישר וממליצים עליו זכותים ואומרים שדי יהיה לו אם יחלה וזה יהיה במקום מיתה, ואח"כ באים עוד מליצי יושר ואומרים שגם זה יותר מדאי בשבילו, ודי אם יקבל בזיון גדול ובזה יקבל את ענשו הראוי לו, אם יקבל את הביזיון באהבה ולא יענה למבזהו כלום, ואמר הר"ר מאיר לחסידיו, עכשיו בוודאי תבינו, כי באם נחליתי, הגם שהייתי מתרפא אח"כ, אבל כמה יסורים ועגמת נפש היו עוברים עלי ועל אנשי ביתי ולהמקורבים וגם כשאני יבריא הלא ישארו איזה מיחושים ולא אתרפא לגמרי ח"ו, ואיש זה שעשה לי הבזיונות הלא הציל אותי שלא אסתלק מן העולם ושלא אחלה, וכמה שכר מגיע לו, ולכן שלחתי מתנות ומעדנים האלו. וסיים הר"ר מאיר ואמר, לפעמים רואים הוריו או רבותיו בעולם הבא, שלבנם או תלמידם בעוה"ז תלוי קיטרוג גדול, והם מתפללים עליו מאוד שיפטר רק בבזיון ויוטב לו, ואז אם יש לו שכל הוא מקבל את הבזיון באהבה והכל על מקומו יבוא בשלום, והוא פטר עצמו עם הבזיון ויוטב לו, אבל אם אינו מקבלו באהבה וגם עונה למבזהו דברים, הרי הוא שם את תפילות הוריו ורבותיו לצחוק ותפילתם היתה בחינם ח"ו. ("יהי אור" – אות מ"ו)

קשוט עצמך תחילה

כאשר אור קדושתו של רבינו הגדול התחילה להאיר ונהרו אליו חסידים ואנשי מעשה להתברך ממנו ולדרוש אלקים, ופעם אחת בא רבינו לעיר אחת והזמינו אותו שם לסעודת ברית מילה שהיה אז אצל גביר אחד הרב דמתא שהיה מראשי מתנגדי הבעש"ט הקדוש זי"ע ישב בראש השלחן והרה"ק רבי מאיר ז"ל ישב מן הצד למטה וחסידיו של הרה"ק סבבו אותו לשמוע בקול דברו. והיה אז ראש חודש ואמר הרב הקדוש ר' מאיר לחסידיו כי יזמרו המזמור ברכי נפשי (כמבואר בזה"ק פר' ויר"א צ"ז, שבכל ר"ח אומרות נשמות הצדיקים בג"ע מזמור זה ועיין שם פ' תולדות קל"ד ע"ב) ולהרב דמתא חרה אפו על הרה"ק רבי מאיר על שמתנהג בחסידות ע"ד הבעש"ט ז"ל ואמר הרב דברי תורה שהי' בהם קנטור להרה"ק רבי מאיר ואח"כ ברכו ברכת המזון אבל אחרי כן התיישב הרב כי לא נכון עשה לקנטר את הרה"ק, ורצה לפייסו הלך וישב אצלו, ואמר להרה"ק, די ווטלט זאגט אז איהר קענט לערנען נו זאגט א דבר תורה, ובזה רצה להפיס דעתו הקדושה.

פתח הרה"ק ר' מאיר הגדול ז"ל ואמר: מיר וועלין זאגין מענינא דיומא פון דעם זמר ברכי נפשי וואס מיר האבען געזונגען לכבוד ראש חודש; שטייט דארט יצא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב איז טייטש יצא אדם לפעלו ולעבודתו, קודם כל דארף מען יוצא זיין מען זאל מתקן זיין די אייגענע מעשים, דערנאך איז דא א וויטערע עבודה 'עדי ערב' וויל כל ישראל ערבים זה בזה קען מען זיך נעמען יענעם מתקן זיין, אבל כל עוד שלא תיקן האדם את עצמו אין יוכל לתקן אחרים ולהדריכם תורת ה' כביכול. והדברים האלו נכנסו ללבו של הרב העיר ההוא, והרבה לדרוש ולחקור מהרה"ק ר' מאיר להבינו עבודת הש"י על דרך הבעש"ט, ואח"כ ביקש ממני כי יתקן לו דרכי התשובה אמר לו הרה"ק כי יסע להבעש"ט הקדוש ז"ל, ונסעו יחדיו להבעש"ט ונעשה הרב הנ"ל מאנשי חסידי הבעש"ט זללה"ה. (פאר וכבוד)

כ"ז אב

הגה"ק רבי מנחם נחום דוב
מסאדיגורא זי"ע

מתולדותיו

הגה"ק רבי מנחם נחום דוב מסאדיגורא או כפי שנקרא בשם החיבה "ר' נחום בער'ניו זי"ע נולד בשנת תר"ד לאביו הגה"ק רבי שלום יוסף מסאדיגורא בן הגה"ק מרוזין זי"ע, ונקרא שמו בישראל ע"ש זקינו הגה"ק רבי מנחם נחום מטשערנאביל בעל "מאור עינים" זי"ע, וע"ש זקינו הגה"ק רבי דוב בער המגיד ממעזריטש זי"ע, ויוסיפר שהם באו לאמו בחלום וביקשוה לקרוא לרך הנולד על שמם, וכיון שהרה"ק מטשערנאביל זי"ע בא קודם לכן הקדימו שמו.

נודע היה בכח קדושתו והרגשתו להבדיל בין הטהור לבין הטמא, ויוסיפר אשר באחת מביקוריו בווינא הוגש לפניו מרק של עוף, וכאשר לקח ממנה כף מרק ורצה לאכול החזירה מיד וסילקה ממנו, החסידים התחילו לחקור את הדבר אצל בעלת הבית והודתה ואמרה שנתעורר לה שאלה על כשרותו של העוף אך היות שלא היה לה עוף אחרסמכה על ידיעותיה להתיר את העוף ובשלה אותו, כאשר הרגיש רנ"ב שהחסידים מתלחשים ביניהם הפטיר בחיוך: אין בזה שום מופת, אלא כאשר לקחת את הכף בידי הרגשתי חשק ותאבון גדול לכן הבנתי שמעשה היצר כאן ועלי להפסיק אכילתי.

בחורף שנת תרל"ב קרה רבות בעיר סאדיגורא שמתו ילדים בעת לידתם רח"ל, באחד מאותם הימים בא חסיד אחד להרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא בבקשה שיעורר רחמים מרובים על בתו היחידה היושבת על המשבר וחייה בסכנה, הרה"ק רא"י מסאדיגורא – אשר מאז פרצה המגיפה הפציר בתפילה להעביר רוע הגזירה וללא הועיל – הפנהו לחתנו רנ"ב זי"ע, בשמעו רנ"ב את הדברים ציוה להביא אליו את ר' יהושע מנגן, כשבא ביקשו רנ"ב: זמר נא לפני ניגון ערב המביא לידי התעוררות, מיד התחיל ר' יהושע לזמר "כבקרת רועה עדרו", הראה לו רנ"ב שאין הוא שבע רצון מניגון סזה, בהפטירו: וכי חידוש הוא לבוא לידי התעוררות מ"ונתנה תוקף, התחיל ר' יהושע לזמר "אב הרחמים", אך שומע את רנ"ב אומר לו: האם בהזכרת נשמות אנו עסוקים כעת? לנגן מלא חיות יחד עם התעוררות אנו צריכים, ואמר לו שיזמר את הניגון על הברייתא דרבי ישמעאל בשלש עשרה מידות התרוה נדרשת, ר' יהושע התחיל לנגן ורנ"ב יושב בדביקות, ידו השמאלית על מצחו ובידו הימנית דפק עם קפסת הטאביק על השולחן ומעיניו זלגו דמעות, במילים "כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט" התפרצה מפי רנ"ב אנחה כבידה, ממנו הבין המנגן שעליו לחזור על מילים אלו, כמה פעמים חזר על זה, ואז הפסיק רנ"ב מדביקותו וסימן למנגן שיפסיק ואמר: "כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט" כשדנים על הכלל ועל הפרט, יש להתחשב עם הפרט, שהרי "כלל ופרט וכלל אין בכלל אלא מה שבפרט", ה"כלל" הוא התאחדות של הרבה פרטים, על כן רבש"ע, עזור נא לפרט וממילא גם לכלל, לא עבר זמן רב ובאו לבשר שילדה בשלום בן זכר, ויחד עם ישועת הפרט היתה גם ישועת הכלל שמאז נעצרה המגיפה.

נלב"ע כ"ז אב תרמ"ג לפ"ק ומנו"כ בווינא.

כ"ט אב

הגה"ק רבי אלי' בצלאל טייטלבוים
מטעטש זי"ע

מתולדותיו

הגה"ק רבי אלי' בצלאל טייטלבוים זי"ע נולד בשנת תר"י בעיר גארליץ לאביו מרן הייטב לב זי"ע אשר שימש אז ברבנות שם, ולאמו הרבנית הצדקנית בת הגה"ק רבי משה דוד אשכנזי מטאלטשווא זי"ע. בהגיעו לפרקו נשא לאשה את בתו של הגביר הנכבד ר' נטע שופף מבריגל ז"ל, וסיפר מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל שהרה"ק בעל "תורת חיים" מקאסוב שלח להודיע להייטב לב שרוצה לבוא אתו בקשרי החיתון, דהיינו שבנו ר' אלי' בצלאל ז"ל ישא בת חתנו הרה"ק ר' פנחס יוסף ז"ל אך לבסוף לא אסתייע מילתא ונשא את בת הגביר הנ"ל וכן נכדת הרה"ק מקאסוב נשאת לאחד מנכדי הצדיקים, ולבסוף נעדרה אשת ר' אלי' בצלאל בצעירותה, וכן בעלה של נכדת הרה"ק מקאסוב נלב"ע, ואז באו בקשרי החיתון בזיוו"ש ונשאו זה לזה, והיה מרגלא בפומי' דמרן הייט"ל לומר על הרה"ק מקאסוב שהטיב לראות למרחוק שעות ישתדכו ביניהם, וכיון שיצא מפי אותו צדיק שברצונו לבוא בקשרי החיתון עם הייט"ל סיבב הקב"ה כל הסיבות שיבוא לידי כך.

בשנת תרל"ב הושיב אותו אביו הק' על כס הרבנות בעיר פוליאן ריסקווא, ובשנת תרמ"ג כאשר עבר אחיו מרן הקדושת יו"ט זי"ע מטעטש לסיגעט נבחר למלא מקומו בק"ק טעטש, ושם ישב עד יומו האחרון משך שלושים וחמש שנים (תרמ"ג – תרע"ח) התקופה הארוכה ביותר שישב בה רב, ואכן בשנים אלו הרים על נס קרן התורה והחסידות בעירו וזכה להוקרה והערצה מכל יהודי טעטש וסביבתה, כמו כן כיהן של גם כאדמו"ר לחסידי סיגעט שבסביבה ובתקופתו נתרבו בטעטש חסידי סיגעט שנתקבצו אליו הרבה יהודים מן הסביבה שבאו להפקד בדבר ישועה ורחמים, מרן העצ"ח הי' מאוד אדוק וקשור לדודו ר' אלי' בצלאל ז"ל וכשנפטרה עליו בתו הרבנית מסלאטפינא ע"ה נסע אליו להתייעץ עמו אם יתן את לחתנו את בתו השני', ועי' בתשו' עצ"ח סי' ל"ט.

כשאר אחיו מרן הקדושת יו"ט והגה"ק ר' משה יוסף זי"ע הסתופף בצל החיי"ם מרן הק' מצאנז זי"ע, ויסופר שפע"א נפל בנו ר' חיים ז"ל מהחלון ורגליו נפצעו, והרופאים יעצוהו לנסוע לווייען לניתוח, לפני הנסיעה נסע לצאנז להזכיר את שם בנו החולה ולקבל ברכתו להצלחת הניתוח, כשקרא הד"ח את הקוויטל וראה את השם "חיים בן מרים" נענה ואמר: הרי גם שמי הוא חיים בן מרים וגם אני סובל מיסורים ברגלי ועכ"ז אינני הולך לשום רופא, ר' אלי' בצלאל אכן שב על עקבותיו ולא נסע לווייען – נלב"ע ביום כ"ט אב תרע"ח.

מוסדות יטב לב
דרבינו יואל

מסאמאר

נתייסד ע"י כ"ק מרן רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע
בהמשכת כ"ק מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
עיה"ק ירושלים תובב"א

סל מלא ברכות

בשם תלמידי מוסדותינו סגל חבורה, נרים ונישא ברכה בהדרה, קדם האי גברא יקירא,
פועל ועושה לטובת מוסדותינו בתדירא, איש חמודות ורב תבונות כחמה ברה,
פעולותיו הכבירים מהללים בתפארה, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה בגבורה,
ובפרט לכל קדשי בית חייט קלה כבחמורה, מגדולי תומכי תורה נקיה וטהורה

אין גומרין עליו את ההלל

מוה"ר אברהם סופר הי"ו

מנכבדי קהילתינו הק' - יושב ראש הנהלת קרן מלמדים

לרגל אירוסי בנו בסימן טוב ובמזל טוב

כמר **נפתלי** ני"ו

עב"ג בת הרבני הגדיד מוה"ר **יואל בערנאטה** הי"ו

עטרת זקנים בני בנים נשגר בזה ברכת מזל טוב קרם ראשי המשפחה

הרה"ח ר' **יונה בערנאטה** הי"ו ✦ הרה"ח ר' **מאיר ווערטהיימער** הי"ו

בהאי עידן חדוותא ומעליא נהורא - נבוא שעריו בתודה בכל
לשון זמרה - הוא הגבר אשר אוזר חיל בתדירא - לעמוד
לימין מוסדותינו יטב לב בארה"ק להגדיל תורה ולהאדירה

ובמיוחד הגדיל לעשות לעמוד בראש סגל חבורה - הנהלת "קרן מלמדים" בעוז ובגבורה - כשליח נאמן העושה שליחותו של כ"ק מרן רבינו שליט"א מנורה הטהורה - להושיט יד ועזרה לכלי הקודש בעתות שמחה ושירה - ויאמר אברה"ם הננו להכניס אור בבית מרביצי התורה - רץ כצבי וכאיל לארגן סכומים ענקים ערוכה ושמורה - לכל מלמדי תינוקות מוסדותינו הק' בכל רחבי תבל כעיר שיחדיו חוברה - ובזכות זה יתברך מפי יושב בשמים קל נורא - אם אתה משמח את שלי בעת שמחה ואורה - אני משמח את שלך לשוש ולשמוח בהרחבת דעת כחמה ברה - בנים ובני בנים עוסקים בתורה וביראה טהורה - חיי ארוכי מתוך בריות גופא ונהורא - מזוני רוויחי ברחבות ובמידה כבירה.

מה' יתן משאלותינו, מעומק לבינו, שיזכה לברכות עד בלי די
ומשמי מעל יתברך בבני חיי ומזוני רוויחי אושר ועושר וכ"ט
סל מלא ברכות, מגנזי צחצחות, נחת דקדושה לשלם ולחיים ולטב
דשנים ורעננים, שנים נעימים, בשכר פעליו ומעשיו לטובת הכלל
ויזכה לכל הברכות והישועות אשר בתורתינו הקדושה חקוק וכתוב
תבנה ותכונן עיר קדשינו, בביאת גואלינו, ובבנין ציון וירושלים

הט"ח בברכת ציון וירושלים

בשם הנהלת המוסדות בעיה"ק ירושלים תובב"א

ישכר גבאי יאקאן

ויברך אלוקים את אברהם

וה' ברך את אברהם בכל

חברה קדישא
דקהל יטב לב ד'סאטמאר

ביה"ח דקהלתינו ניו דזשערסי
104 Deans Rhode Hall Rd
Monmouth Junction, NJ 08852

ביה"ח דקהלתינו קרית יואל
30 Schunnemunk Road - Monroe, NY 10950

ביה"ח בית משה לאנג איילאנד
1330 Welwood Avenue
West Babylon, NY 11704

מודעה נחוצה

בס"ד

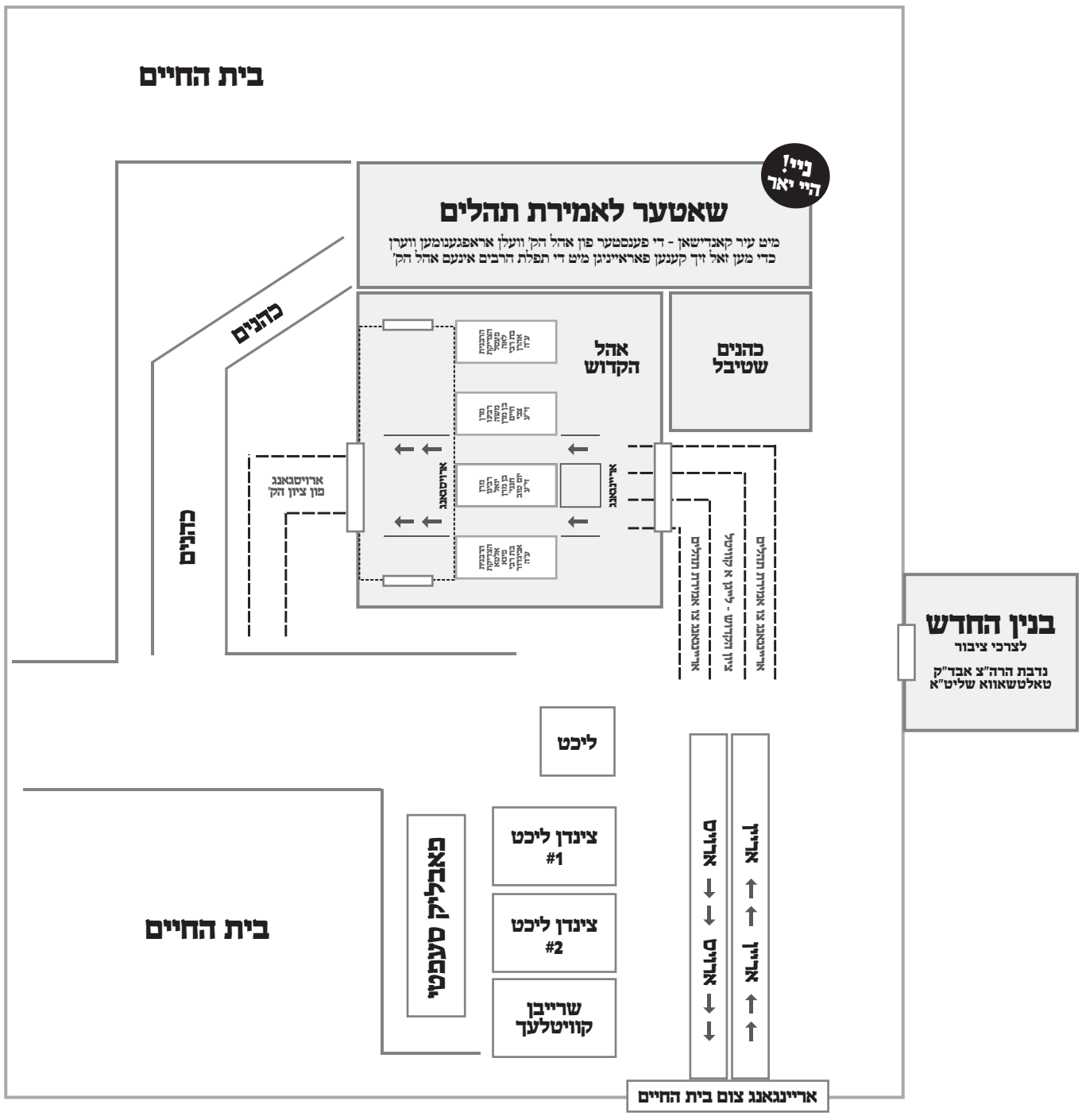
כדי צו ערמעגליכן פארן יעדן
צוצוקומען צום ציון הק' און לייגן א קוויטל

איז דאס יאר פארבעסערט געווארן די

ספעציעלע דורכגאנג ליניע

וואס וועט זיך אנהייבן אינעם שטח פארנט פונעם אהל הק'

מיט באריקאדן פאר יעדע ליניע - אונטער די אויפזיכט פון געטרייע עסקנים

בקשה נחוצה: ביטע זיך רעכענען מיט אנדערע אידן און אויספאלגן די אנווייזונגען

נישט זיך אפשטעלן זאגן תהלים אינעם דורכגאנג - און נישט אויפהאלטן די ליניע

הנהלת חברה קדישא

וועגן הערות אדער פראגן צו די חברה קדישא, ביטע רופט:

718.302.6720 #2 | 845.774.4040 #13

• Chevre Kadishe of Cong. Yetev Lev D'Satmar •

נלקט מספר "מקראי קודש - לשבת" אוצר נפלא על עניני שבת

הדלקת הנרות (ד)

◇ דורות ישרים תלויים בתפילות ההורים ◇

שעת הדלקת הנרות הוא שעה מסוגלת מאד שתהיה האם מבכה על בניה שיהיו מאירים את העולם בתורה ומעשים טובים, עת רצון ונדבה הוא לפעול דבר ישועה ורחמים לזכות לבנים הגונים. אך בכלל חובת כל אב ואם מישראל לשפוך בכל עת תפילות כעתר על דורות ישרים ונאמנים , לכן נקבץ הנה לקט אמרות טהורות וסיפורים מצדיקים, המאירים ומעוררים על גודל החיוב המוטל על כל אב ואם מישראל להרבות בתפילה ותחנונים על דורותיהם, וכן יזכו בעז"ה לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות אכיה"ר

כל בניו צדיקים מגודל התאמצות בתפלה

מעשה בכהן אחד, שהיה ירא שמים בסתר, וכל מעשיו הטובים שהיה עושה היה עושה בסתר, והיה לו עשרה בנים מאשה אחת, ששה זכרים וארבע נקבות, ובכל יום ויום היה מתפלל ומשתטח ומבקש רחמים ומלחך בלשונו עפר כדי שלא יבא אחד מהן לידי עבירה ולידי דבר מכוער. ואמרו לא יצתה אותה שנה ולא שנית ולא שלישית עד שבא עזרא והעלה הקדוש ברוך הוא על ידו את ישראל מבבל, ואותו הכהן עמהם, ולא נכנם הכהן ההוא לעולמו עד שראה כהנים גדולים ופרחי כהונה מבניו ומבני בניו עד חמשים שנה.

(תנא דבי אליהו - פרק יז)

להתפלל כשמוציאין ס"ת

כשמוציאין ספר תורה לקרוא בו בציבור פותחים שערי רחמים ומתעוררים את האהבה למעלה, ואז צריך לומר בריך שמיה דמריה עלמא וכו', יהא רעוא וכו', ותיהב לי בנין דכרין דעבדון רעותך וכו'.

(זוהר הק' - פרשת ויקהל)

אם תמיד בוכה ומתחנן תפלתו מתקבל

יש אדם שאינו זכאי שיקבל המקום תפלתו, אלא בעבור תוקף תחנונים ודמעת עיניו, אשר תמיד בוכה ומתחנן, אע"פ שאין בידו זכות ומעשים טובים, מקבל הקב"ה תפלתו ועושה חפצו.

אם שואל אדם דבר שהוא שבח לבוראו, כגון על ליומד תורה או דבר אחר מחפצי שמים, ושופך את נפשו עליו, הקב"ה שומע תפלתו אע"פ שאין בידו מע"ט.

(ספר חסידים - אות קל-קלא)

תהא אשה זהירה להתפלל בוקר וערב

ותהא אשה זהירה להתפלל בוקר וערב, ובסוף תפלתה יהא עיקר תפלתה על בני' ועל בנותי' שיהיו יראי השם ית"ש, ושיהיו בניה מצילחים במצות, כי היא עיקר זכותה של אשה לעולם הבא, שבניה עובדים להשי"ת ועושים רצונו ויראים אותו. וכשהיא בבית עולמה, ובניה יש בליבם יראת שמים, ועוסקים בתורה ובמצות, נחשב לה הדבר הזה, כאילו היא בחיים ועושה כל המצוות, והיא במעלות עליונות לעולם הבא.

כשהיא נותנת צדקה, תתפלל באות שעה בידים נקיות, שיהיו בניה יראי שמים, ומצליחים בתורה ובמצוה, מפני שתפלתו של אדם נשמעת בשעה שהיא עושה מצות.

(ראשית חכמה, פדק דרך ארץ שער ד' / אגרת התשובה לרביט יונה, אות עט-פ)

תתפלל אשה בשעה שהמצוה בידה

יזהיר אדם בני ביתו, וידרוש להם תמיד, וילמדם כל הלכות המוטלות עליהם, עד שיהיו בקיאין בהם ובהלכותיהן, ועל שם זה נקראת צדקת הגדולה חנה, ר"ת חל"ה נד"ה הדלק"ה, שקיימה ג' מצות אלו כראוי, ובכן נתן לה הקב"ה תאות לבה וארשת שפתיו בל מנע, ובכן תתפלל אשה בשעה שהמצוה בידה ומקיימת אותה בהלכותיה, שיתן לה הרחמן בנים צדיקים ויראי השם ויודעין שמו יתברך.

(הגהות מימוניות - סוף סדר זרעים)

תפלתו קבע על בניו שיהיו לומדי תורה

תמיד יהיה תפלה שגורה בפי אב ואם להתפלל על זרעם שיהיו לומדי תורה וצדיקים ובעלי מדות טובות. ויכוין במאוד על זה בברכת התורה 'ונהיה אנחנו וצאצאינו כו', וכן

בברכת אהבה רבה 'אבינו אב הרחמן המרחם רחם עלינו ותן בלבנו כו', יחשוב גם כן על זרעו וזרע זרעו עד עולם, וכן בתפלת ובא לציון גואל כשאומר 'למען לא נגע לריק ולא נלד לבהלה', בכל מקומות כאלה יעשה תפילתו קבע בכל לבבו ובכל נפשו על בניו שיהיו לומדי תורה וכו'.

(שלה"ק, שער האותיות אות דרך ארץ סי' כו / עטרת זקנים, סי' מז)

התפלות על הבנים מועילה יותר מברכת צדיק

אל הנער הזה התפללתי (ברכות לא:). עפ"י דברי קדשו של הרה"ק מו"ה יעי"צ [החוזה מלובלין] זי"ע דלפעמים הצדיק נענה אפילו בדיבור בעלמא בלא תפלה, רק כשאומר 'יהא כך וכך' והשי"ת מקבל דבריו, רק שהחילוק הוא, אם נעשית מבוקשו ע"י תפלה הוא דבר המתקיים, משא"כ אם נעשה רצונו בדיבור בעלמא אינו בטוח שיהי' דבר המתקיים וכו'. ולפי"ז יונעם מאוד בכאן תשובת חנה אל הנער הזה התפללתי' תפלה ממש, ולא דיבור בעלמא, הנה מוכרח שתהיה דבר המתקיים.

(מגיד תעלומה - ברכות לא:)

על בנים טובים מועיל רק תפלה

אין שום כונה לשם שמים, אלא למען יצוה את ביתו ואת בניו אחריו ושמרו דרך ה', אבל אם אין בניו הולכים בדרכיו, מה לו בכל חפצי העולם שיחשוב עליהם, ולמה לו חיים כלל, וכגון זה צריך תפלה.

(דרשות חתם סופר - דף שסה ע"ב)

שאלה שלכבודו ית"ש ראוי שישמע

יהי' האדם ויזדרז הרבה להתפלל תדיר על בניו ובנותיו שלא יחטאו לה' בשום חטא. וצא ולמד מ"ש בתנא דבי אליהו וכו'. וכבר ידוע מ"ש רבינו סעדיה גאון ז"ל, כי כל שאלה ששואל האדם מהקב"ה אפילו אם אין האדם עצמו ראוי שישמע ה' תפילתו, אם התפילה היא לכבודו ית"ש, שומע ה'. ולכן תהיה כל מגמתו להתפלל אל ה' על בניו ועל בנותיו שלא יבואו לידי עבירה ולידי דבר מכוער, וה' ישמע תפלתו וכו'.

(צוואה מוהיים, לר"ח פאלאגי – דף ו ע"ב אות ח)

להתפלל שכבוד שמים מתרבה על ידיהם

כשמתפלל על בנים צריך להתפלל לבנים כשרים ות"ח, ושיהיה כבוד שמים מתגדל ומתקדש ומתרבה על ידיהם.

(פוקד עקרים, רצ"ה – דף טז ע"א)

יהא אדם זהיר להתפלל תמיד על זרעו

יהא אדם זהיר להתפלל תמיד על זרעו ועל זרע זרעו מעתה ועד עולם שלא יצא ממנו פסול, כמו שאמר בספר שני לוחות הברית ז"ל, מעשה בחסיד אחד שהתפלל תמיד בחצות הלילה בבכיה, שלא יצא ממנו שם פסול, וזכה ששבעה בניו היו תלמידי חכמים גדולים. ובכל מקום שמזכיר בתפלתו 'יראת השם' יהי' כוונתו בלבו על זרעו ועל זרע זרעו, כגון ויחד לבבו לאהבה וליראה את שמך וכה"ג.

(שבט מוסר - פרק כ אות ה)

ברכה"ת בשמחה תעשה שאלתו ובקשתו

ברכת התורה צריך ליזהר בה מאד, וכו', ולכך יראה כל אדם שתהיה כלי המדתו של הקב"ה שהיה משתעשע בה בכל יום חשובה בעיניו לברך עליה בשמחה יותר מעל כל הנאות שבעולם, שזה מורה שעוסק בה לשמה, ויזכה לשלשלת הנמשך לעוסק בה לשמה שהוא "לא ימושו מפיך ומפי זרעך" וגו', שתעשה שאלתו ובקשתו שמבקש בברכתה "ונהיה אנחנו וצאצאינו".

ויש מדקדקים להוסיף "וצאצאי צאצאינו", כי כל שהוא ובנו ובן בנו תלמידי חכמים שוב אין תורה פוסקת מזרעו לעולם.

(שו"ע הרב - או"ח סי' מז ס"א)

יאמרנה אף ב'מאמע לשון'

נכון וראוי לכל אדם להתפלל בכל יום ביחוד, על צרכיו ופרנסתו, ושלא ימוש התורה מפיו וזרעו וזרע זרעו, ושיהיו כל יוצאי חלציו עובדי ה' באמת, ושלא ימצא ח"ו פסול בזרעו, וכל מה שיודע בלבו שצריך לו. ואם אינו יודע לדבר צחות בלשה"ק יאמרנה אף בלשון אשכנז, רק שיהיה מקורות לבו.

(משנה ברורה - סי' קכב סק"ח)

להתפלל שבניו עד סוף כל הדורות יעסוק בתורה

צריך האדם להתפלל תמיד אל ה' שיהיה זוכה הוא ובניו עד סוף כל הדורות לעסוק בתורה לשמה, ותהי' מקובלת תפלתו, כמבואר בסדר אליהו רבא פ"ג, והובא בילקוט שמואל ב' סי' כ"ג (רמז קסה), על פסוק ברית עולם שם. וכמו שכתב הרב כלי יקר שם דף שנג, א.

וזה נוסח התפלה: יהי רצון מלפניך ה' אלקי ואלקי אבותי, שתזכני לעסוק בתורה לשם שמים, אנכי ובני ובני בני עד סוף כל הדורות, ויקוים בנו מקרא שכתוב (ישעי' נט, כא): לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם, אמן סלה.

(ימצא חיים, פאלאגי – סי' מא)

ברכה אחת יש בעולם הזה שגם הצדיקים מבקשים אותה והיינו זרע ברוך, כמו שנאמר (דברים ל, ה) והטיבך והרבך מאבותיך, שיהיו הבנים עוד מוסיפים עבודה עליהם.

(חת"ס ה"כ - פרשת לך עמוד רמט בד"ה ובדרך אחר)

יוסף ה' עליכם – עליכם ועל בניכם

אמר פעם בליל פסח, בזמן שאומרים בהלל יוסף ה' עליכם עליכם ועל בניכם וגו', צריך לבקש ולפעול על יראת שמים לו ולזרעו, ולזרע זרעו עד סוף כל הדורות.

(הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע)

שלא יהיו חטאותיו מונעים להדריכו

צריך לבקש מהשי"ת שיתן לו דעה ושכל ובינה איך לחנך אותם, וגם צריך כל איש לבקש רחמים מהשי"ת שדבריו ירדו לחדרי בטן הבנים, ושיוכל לגלגל עמהם תמיד כראוי לפי דעתם ושכלם שיעשו רצונו הטוב, ויעלה לרצון לפני אדון כל, וגם צריך לשפוך תמיד את נפשו לפני השי"ת, שלא יהיו חטאותיו מונעים הטוב ממנו להדריך את בני ביתו בדרך התמימות.

(אוהב מוסר - וארשא תרנ"ו פרק ט"ו)

עמד שעה ארוכה בתחנונים

בברכת התורה כשאמר [הגאון הגדול מאלטשטאדט זצ"ל] ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי צאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה, וכן בתפלת שחרית, ובהדרן כשהזכיר את הפסוק לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם, עמד שעה ארוכה בתחנונים. אמר, שגם אביו זצ"ל היה מרבה בכוונות בדברים האלה.

ובישבו בסוכה היה שונה וחוזר על התיבות למען ידעו דורותיכם, הצביע על המלה ידע"ו, ועיניו מופנות כלפי שמיא, כי דורותיו ידעו ויקיימו את התורה, כי יהיו לו בנים יודעים ומכירים תפקידם.

(שו"ת ברכת החיים – הקדמה דף ה)

אל הנער הזה התפללתי

מסופר שפעם אחת בא נגיד אחד בן גדולים שרצה להשתדך עם הקדוישט והבטיח הון תועפות בשכר זאת, וכשראה הקדוישט שהלה מפציר יותר מדאי אמר לו לך נא אל הרבנית ותציע לה את השידוך לפניה, וכששמעה הרבית את הצעתו, הלכה לחדרה והביאה את הכרים שלה שהיו מרוטבים במים משני עבריהם, ואמרה לו: "אנוכי הרטבתי כרים אלו בדמעות עיני שאזכה לבנים צדיקים וקדושים [ה"ה מרן העצי חיים זי"ע ומרן רביה"ק זי"ע], ולא אמכור את בני הק' בעד בצע כסף".

ע"י דמעות יזכה לבנים טובים

הרה"ק מהר"י ט"ב מסאטמאר זי"ע אמר פעם, ששגור בפי העולם שבנים אינן יכולין לבחור לעצמו רק לקבל מה שהקב"ה הזמין לו, אבל התנין טובים יכולין לבחור לעצמו. אבל אני אומר שהוא להיפך, שהתנין אינן יכולים לבחור שבהכרח יטול מה שהוכרז מ' יום לפני יצירת הולד בת פלוני לפלוני, אבל בנים טובים יכולין לבחור ע"י שהוא יתנהג כהוגן וגם יוריד דמעות לבקש מהקב"ה בנים טובים.

(חינוך ישראל – ח"ב בהפתיחה עמוד לה)

להתפלל במלות "ולא נבוש ולא נכלם"

אחד הרואה שאין כאן בתיבות ברכה זו [ברכת אהבת עולם] שום רמז כלל להתפלל על הבנים, ואפשר שבמלות אלו "ולא נבוש ולא נכלם" שם רמז להתפלל על זרעו, שלא די במה שהתפללנו שיטע בלבנו אהבתו ויראתו לעשות רצונו, כי עדיין אנו בההוא פרודא יתיבנא שלא יגיע אלינו שום בושה וכלימה מצד אחר, והוא מצד הבנים, שכבר נודע שכשבניו של אדם הם רשעים ב"מ, כמה צער מגיע לאביהם, וכאומרם ז"ל דלרשע בן צדיק מותר לקרותו רשע בן רשע, ועוד כשלון ועונש ובושה וכלימה מגיע לאביהם בעוה"ז ובעוה"ב וק"ל.

(שלמי ציבור – עמוד רכ אות יט)

יברך ברכת התורה בתום לבבו

ובזכות שיתן שבח והודאה ויברך ברכת התורה בתום לבבו יזכה להתחכם יותר. כי כשם שבזכות ברכת הנהנין, התבואה והפירות מתברכים ומתרבים, ואם אינו נזהר בברכות בעון זה נפסדים ונתמעטים. כן בזכות ברכת התורה, התורה מתרבת אצלו ולזרעו ולזרע זרעו, ואם אינו נזהר וכו'.

(מטה משה – ח"ב אות שנא)

יברך ברכת התורה בשמחה

עי"ז שיברך ברכת התורה בשמחה שמורה שעוסק בה לשמה, יזכה לשלשלת הנמשך להעוסק לשמה, שהיא לא ימושו מפיך וכו', ותיעשה שאלתו ובקשתו שמבקש ונהיה צאצאינו.

(באר יעקב - סי' מז)

לכוין בקר"ש להמשיך קדושה לבניו

הפרשה ראשונה [של קר"ש] בה יתכוון האדם להתחזק באהבתו יתברך בכל תנאיה, דהיינו "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך", ולהמשיך הארת קדושתו יתברך ועול מלכותו יתברך לבניו ולכל צאצאיו, והיינו "ושננתם לבניך".

(דרך ה', להרמח"ל – ח"ד פרק ה)

לדור ודור נספר תהלתיך

שאלו את הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע למה אין בקשה בשמונה עשרה על הצלחת הבנים בתורה ויר"ש. והשיב שבתפילת מודים במילים 'לדור ודור נספר תהלתיך' מתפללים על הצלחת הבנים.

(קודש הילולים – עמוד לא)

בברכת המפיל יכוון על בניו

כשאומר בברכת המפיל 'ותהא מטתי שלימה לפניך' יחשוב שמתחנן על בניו שיהיו יראי ה' ובעלי מדות טובות, עוסקים

בתורה ובמצוות לשמה, כי אז הוא באמת מטתו שלימה, אשרי מי שזוכה לזה.

(אלף המגן – סי' תריט סקל"ג)

ויתחזק ישראל וישב על המטה (בראשית מז, ב). חיזוקו ומושבו האיתן היה עבור המטה, שהיתה מטתו שלימה. ואשרי מי שזוכה לזה, ועל זה יתפלל כל חסיד עולמי עד, שלא ימצא פסול בזרעו וזרע זרעו עד עולם, כי אין לו לאדם בעולמו אלא כשמניח בנים הגונים. זהו ענין כשבירך יעקב את בני יוסף כתיב, ויברך את יוסף (בראשית מח, טו), כי ברכת הבנים ומעלתן היא ברכת יוסף. וזה רמז ומולדתך אשר הולדת אחריהם לך יהיו (בראשית מח, ו), כלומר אם תוליד עוד בנים ויהיו הגונים כמו אלו, וזהו אחריהם שילכו אחר מדותיהם, לך יהיו, למי כל חמדה הלא לך, כי אשרי לאב המניח בנים הגונים.

(של"ה הקדוש - פרשת ויחי אות כא)

מי שעיניו עיני שכלו בראשו כשמתפלל אל ה' עבור הפרנסה, ועושר ועבור בנים, יעשה העיקר עיקר וטפל טפל, דהיינו שיתאמץ בתפילתו רק עבור בנים מהוגנים, ואח"כ יתפלל שיהיה לו פרנסה ועושר, אבל לא יתאמץ על זאת, משום שתי בקשות אלה על פי רוב לא יתקיימו.

(מקרי דרדקי, מקאלאמיי - פרשת ויצא אות תקיא)

עפ"י מאמר חכז"ל (עירובין ע:) ברא כרעא דאבוהי הוא, כי מעשי והנהגת האב ניכרים בבניו, אם האב הוא תמים במעשיו וכל מעשיו לשם שמים, אז גם בניו הבאים אחריו הולכים בדרך הישר והטוב, וזו לבד לא סגי כי צריכים להתפלל על זה מדי יום ביומו ולשפוך שיחו לפני אדון כל שיעזור לו שיהיו בניו הולכים בתורת ה' וימצאו חן בעיני אלקים ואדם, וכמו שמספרים עובדא מהחתם סופר זצ"ל שהיה לו בן שלא היה מתחילה כפי רצונו, ואח"כ נעשה כלי מוכשר, ונכנם אליו הגאון דומ"ץ דשם, ואמר לו: רבינו, בנו נ"י נעשה כלי מוכשר, וענה לו החת"ס זי"ע: ומה אתה סובר, כמה נחלי דמעות שפכתי על זה. ומזה יוכל כל אדם ללמוד דרך מוסר, שאל יניח ואל ישקוט מלבקש ומלהתחנן מלפני הקב"ה ממ"ה שיעזור לו שיהיו בניו צדיקים ועובדי ה' והוגי תוה"ק.

(באר מנחם,קאלוב - ריש פרשת ויחי)

והנה נוסח הבריך שמיה הובא בזוה"ק (פרשת ויקהל רו.) ונדפס בסידורים, אך מחסרים חסרון גדול, כי שם נאמר: יהא רעוא קדמך דתפתח לבי באורייתך ותיהב לי בנין דכרין דעבדין רעותך ותשלים משאלין כו', וידוע כמה צריך האדם להתאמין לבקש רחמים על הבנים, כל שכן בעת רצון שעת רחמים.

(חסד לאלפים, לרא"פ - או"ח סי' קלה ס"ב)

ישתדל מאד לגדל בניו על התורה ועל העבודה, ושיהיו מלאים יראת ה' ומדות טובות ודרך ארץ. ובזה צריך חכמה גדולה, וכבר חובר על זה ספר קטן זה שמו אורך ימים (להג"ר שמואל בר יעקב בנבנשתי זצ"ל, קושטא ש"מז). ויש להתבונן בענין זה הרבה, ולרדת לעמקי וחדרי בטן בניו, ויתפלל לה' על זה בכביה שיציל בניו מחטא, ויהיה כל זרעו זרע קודש בלי פגם כו'.

(מורה באצבע, להחיד"א - סי' י אות שכח)

❧ טהורים יירשוה ויקדשוה / מעשי צדיקים ❧

רק תפלה בדמעות מועיל על בנים טובים

רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע אמר לאחד שכתב בהקוויטל בקשה על בנים טובים, 'מיט א קוויטל מיינסטו וועסטו זוכה זיין צו גוטע קינדער, צו גוטע קינדער דארף מען אויפשטיין פארטאגס אויסווייענען און נאס מאכן דעם תהלים'ל..'. עוד אמר אבותינו כשראו שהבנים אינם מצליחים כל כך בלימוד, הוריד כנחל דמעה בעת ברכת התורה ובעת ברכת אהבת עולם על הצלחת בניהם לתורה.

(חינוך ישראל - ח"ב בהפתיחה עמוד לה)

לא תלו חוסר הצלחת הבנים בשום דבר, רק במיעוט תפילות בדמעות

סיפר אחד מתלמידי רבינו האדמו"ר מסאטמאר זצ"ל שבימים הראשונים לבואו של רבינו בסאטמאר תיכף אחר ימי הפורים בפרוס ימי חג הפסח, היה הוא בבית רבינו עם עוד כמה תלמידים לעזור בבדיקת הספרים מפירורי חמץ, ושמע מחדר השני שנכנס אחד הרבנים הצעירים מעדת האשכנזים לדבר עם רבינו ז"ל, ולא שמע בדיוק את כל שיחתם אך ממה שקלטו אזניו הבין שהיה זה בנוגע לעניני חינוך, שהשיח צערו ודאגתו אודות אחד מצאצאיו שהקדיח תבשילו רח"ל.

מאחורי הפרגוד שמעו שרבינו ז"ל אמר לו בזה"ל: 'כמדומה לי שאיחרתם קצת את המועד', ושאל הלה: 'רבי - האם כבר אפס כל תקוה, ואין לי עוד תקנה', ואמר לו רבינו: 'שאל יפול רוחו ולא יתייאש אף כעת ועדיין יש לו תקנה לתקן את הדבר, והעצה לזה שבכל יום ויום תאמרו כמה קאפיטל תהלים בדמעות שליש ודייקא נגד בניכם שיראו דמעותיכם, וזה יכול לעזור לכם, ולאמיתה של דבר הייתם צריכים לעשות דבר זה מיום אחר חתונתכם'.

ומעשה באחד שהתלונן על הנהלת התלמוד תורה שהם אשמים בכשלון בניו, אמר לו רבינו ז"ל, 'בימים מקדם לא תלו ההורים את כשלון בניהם באחרים, והיו מורידים כנחל דמעה בכל בוקר בעת שאמרו ברכת התורה בבקשתם להשי"ת ונהי' אנחנו וצאצאינו וגו' כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה, וכן שאר התפילות אמרו בהשתפכות הנפש ובדמעות שליש שיזכו לבנים טובים ת"ח ויראי ד', ועי"ז זכו לבנים טובים אבל מתלונות ותרעומות על אחרים לא משיגים את המטרה לזכות לבנים טובים'.

(מושיען של ישראל - ח"ו עמוד רכד)

מי שאינו אומר תהלים הוא רוצח על בניו

רביה"ק בעל ברך משה מסאטמאר זי"ע אמר פעם לאחד מאנ"ש, דמי שאינו אומר חמשה קאפיטלעך תהלים תיכף אחר התפלה "איז ער א רוצח אויף זיך און אויף זיינע קינדער".

(הרה"ג ר' שלמה רובין שליט"א בשם בעל העובדא)

"וי קען ער אויסטרעטן פון א טריקענע שמונה עשרה"

הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע אמר בדורו שאינו מבין בזמנינו איך מי שיש לו בנים "טרעט אויס פון א טרוקענע שמונה עשרה", כלומר שאינו מרטיב עיניו בדמעות חמות ג' פעמים ביום שיתעלו בניו בדרכי התורה והיראה טהורה.

(חינוך ישראל - ח"ב בהפתיחה עמוד לה, ועוד ספרים)

'ויזכנו לראות בנים'

כשהלכו האחים הקדושים הר"ר אלימלך והר"ר זושא זי"ע בגלות ועברו כפר ביאלע, נתוודעו מהילד הקדוש דוד'ל שהיה אח"כ הרה"ק ר' דוד מלעלוב זי"ע, שאלו לאמו על התנהגותיו של אביו האיך זכה לבן קדוש כזה, אמרה להם: אינני רואה בו שום התנהגות מופזרה של קדושה וטהרה, כל ענייניו הם פשוטים בתכלית הפשטות, אלא זאת היא ההבדל בינו לבין שאר פשוטי העם, כי בכל סעודת יום שבת קודש, כשמשורר הזמר ברוך ה' יום יום וכשמגיע להחרוז "ויזכנו לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות", הרי הוא מתחיל לבכות בכי רב והתלהבותו מגיע לדרגא כזו עד שמכה את עצמו בכותל ופוכר את ידיו ומבקש בתחנונים מלפני אבינו שבשמים שיזכה לבן הגון וכשר, ובכייתו הולך ונמשך עד שמתעלף, ואני מוכרחת להקיצו לעוררו ולהשיבו לתחיה. כששמעו זאת הר"ר אלימלך והר"ר זושא, אמרו: "א"כ כבר ניחא מה שזכה לבן קדוש כזה".

(מגדל דוד - עמוד טו)

להתגלגל על האדמה לזכות בנים טובים

פעם אחת בערב יום כיפור נכנס אחד להרה"ק בעל ערוגת הבושם זי"ע להתברך מפיו, וכדרכו מסר לו מעות פדיון נפש, ושאל אותו בעל ערוגת הבושם: במה אברכך וכו', והשיב שיברכהו שיהיה לו בנים טובים, השיב לו הערוגת הבושם: מה אתה חושב, כי במה שאתה נותן לי עשרים קראנען [סכום הגון בימים ההם] ואני אברך אותך, בזה יהי' לך בנים טובים, לזכות לבנים טובים צריכין להתגלגל על האדמה ולכבוש פניו בקרקע, ולהוריד כנחל דמעה בתפלה ובתחנונים לפני הקב"ה שיזכהו לזה.

(תולדות ערוגת הבושם, ח"ב דף רכז)

מדי יום ביומו אני שופך דמעות

מרן החתם סופר זי"ע העיד על עצמו באמרו: תאמינו לי שמדי יום ביומו אני שופך דמעות שה' יזכני שבניי יעלו מעלה מעלה בקודש יותר ממני, ויקוים בהם והטיבך והרבך מאבותיך (דברים ל, ה).

(תפלה למשה, - עמוד טו אות יב)

בכל תפלה ותפלה בכיתי על בניי

בחתונת אחד מאחיי בתוך הסעודה דרש (הכתב סופר זי"ע) דברי תורה, ותוך הדברים אמר בבכיה רבה: בכל תפלה ותפלה בכיתי על בניי שיהיו יראי השם ובעלי תורה, וב"ה שאוכל לומר שמטתי שלימה.

(הקדמת כתב סופר - אהל לאה עמוד יט)

ירחצו פניהם בבוקר ובערב במים חמים

מסופר בפי חסידים אשר פעם באו איש ואשה לרבינו הבעש"ט הק' זי"ע, והביעו לפניו בקשתם, שרוצים סגולה לזכות לבנים צדיקים. ענה להם שיש לו סגולה בדוקה, שכל יום ויום בבוקר ובערב ירחצו פניהם במים חמים, ובזה יובטחו בבנים צדיקים. כששאלוהו בתמיה, מה טיבה של סגולה זו לזכות לברכה כה חשובה. אמר להם שאין כוונתו לסתם מים, אלא לאותן דמעות הטהורות הזולגות מעיניהם, בשפכם לבם לפני אביהם שבשמים שיזכו לבנים צדיקים וכשרים, וסגולה זו אכן סגולה בדוקה היא.

(נעימת החיים - יום החופה דף קפח)

לא הוסיף שום תפילה על התפילות הקבועות חוץ מהתפילה על הבנים

ודודי הגה"ק בעל כתב סופר ואמ"ו [רבי שמעון בן החת"ס] זצ"ל קבלו ראשית חינוכם בגפ"ת מאת רבם הצדיק ר' פישל סופר, והיא הכשירם להיות תלמידי אביהם מרן [החת"ס] זצ"ל. ונתקבל לרב אב"ד באיזה קהלה באונגארן, והביא לפני רבו מכתב ששלחה לו העדה ויאמר לו רבו: ר' פישל מה תבקש כבוד או בנים ת"ח, והשיב, יאמין לי רבי, שזולת מה שטבעו חכמים מיסדי התפלה על הפרנסה ועל בריאת הגוף, אין אתי תפלה שהתפללתי במיוחד על דברים אלו כ"א על בנים ת"ח, 'א"כ הנני מבטיחך על בנים ת"ח ואל תעזוב אומנותך'. ויצא מלפני רבו שמח וטוב לב, והחזיר הכתב רבנות להעדה, וכמה נתקיימה ברכת רבו, הלא הוא מפורסם שהניח בנים כולם גדולי ישראל תופסי ישיבות ומחברים ספרים מועילים, ונודעים האחים בעל מחנה חיים, ובעל ילקוט ודמשק אליעזר, ובעל מטה נפתלי, וכולם מסרו נפשם על התורה ועבודת ה' ובניהם וב"ב ת"ח רבנים, ולכל זה כה שעשה מלאכת ה' באמונה, וזהו נקרא תורה לשמה.

(מכתב סופר - ח"א בהקדמה דף ז ע"א)

תהלים מיט טרערן, ותפילות חמות אצל הויגעלער

סיפר בנו של הגאון מבריסק זצ"ל הגאון רבי רפאל הלוי זצ"ל, באחת הפעמים שיצא עמי אבא לטיולו היומי כדרכו לצורך בריאותו, באמצע הטיול הופיע יהודי אחד לקראתם, ואמר בזה"ל "בריסקער רב איך בין אייך מקנא!" (מקנא אני בכם), "אחרי החורבן הנורא היו בכל בית ובית אבידות בנפש, כי כמעט בכל משפחה ומשפחה יש אחד שיצא לתרבות רעה, לקומיניזם, או אצ"ל, לח"י, מזרחי, ואילו אצל הרב כל בניו הולכים בדרך התורה וכו'".

הגרי"ז כאילו נאלם דום, ולא השיב מאומה, והלה פנה והלך לו לדרכו. רבי רפאל המשיך לדבר עם אביו על מה שדיברו קודם, וכך נמשך כל הזמן עד קרוב לגמר הטיול. ופתאום פנה הגרי"ז אל בנו ר' רפאל ואמר: "יע! זיי וויסן דען, וויפיל טייכן טרערן כ'האב פארגאסן ווען איך האב געוויגט די וויגאלאך פון מיינע קינדער וועז זיי זענען קליין געווען". וכן אמר בפעם אחרת: העיד על עצמו שהצלחה בבנים בא רק בתהלים עם דמעות "תהלים מיט טרערין" אם אנחנו רוצים שהבנים יהיו בני עולם הבא, אזי תהלים בדמעות ויותר דמעות עם תהלים, עד שנזכה לכך.

(תורת חיים - עמוד קיא)

תפילה על הבנים בכל דבר מצוה וכל עת רצון

הגאון בעל החזו"א זצ"ל אמר, שלאו דוקא בזמן הדלקת נרות שבת הוא עת רצון לתפילה על הבנים שיהיו מאירים ומוצלחים בתורה, אלא בכל עת קיום מעשה מצוה בהידור ובשמחה, בכל עת שאדם מוסר רצונו לעשיית רצון בוראו, אז הוא עת רצון ויש להתפלל הבקשה הזו שיתן לנו השי"ת בנים ובנות שיגדלו בתורה ובמצוות.

שום תפילה אין חוזרת ריקם, ולפעמים פועל על דורות הבאים

עוד אמר פע"א: דלפעמים רואים שבבית פשוט ביותר יוצא תלמיד חכם וצדיק, וזהו מחמת שאיזו סבתא שלו שפכה לבה בתפילות ובדמעות שתזכה לבנים ת"ח, ואם זה לא עזר אז לבנים, הרי זה עוזר לנכדים, ובדור הראשון של הסבתא שלא ראו את הנכדים, חושבים מתוך ראיה קצרה שהתפלות של הסבתא הלכו לאיבוד ולבטלה ח"ו, ולבסוף מתברר ששום תפלה לא חוזרת ריקם, אם לא עבורו אז עבור בניו ונכדיו.

(לשכנו תדרשו - ח"א עמוד רנב)

אם אין תפלתו מועלת על בניו יועיל על בני בניו

איש אחד התלונן לפני הרה"ק ר' יודא'לע הורוויץ זצוק"ל שבניו לא הלכו בדרך ה' ל"ע, אמר לו שיתפלל הרבה, כי תפלות ישראל בענין זה אינם הולכים לאיבוד, ואם אינו מועיל על הבנים הוא מועיל על בני בנים.. וכן הוה, שכל נכדיו שבו ללכת בדרך ה'.

(אז נדברו - שנת תשסט)

התעלפה בגודל בכייתה על בניה

כל ימיה היתה [אמו של הרה"ק רבי הירש'לע ליסקער זי"ע] משתוקקות ומחשבת לדעת האיך יזכה אותה השי"ת לבנים ת"ח והיא יושבת בתוך הכפר מקום מבלי תורה ות"ח. ופע"א בשב"ק התפללה בביתה תפלת שחרית ובהגיעה ל'ישמח משה במתנת חלקו' נשפך כמים לבה ודמעתה על לחי' לאמר מי יודע אם אזכה לבנים עוסקים בתורה, ומתוך בכיתה נתעלפה ותפול ארצה, והתחיל בנה הקטן (ר' יהודא לייביש זלל"ה) לבכות ומתוך בכיתו נתעוררה היא, ותחי רוחה בקרבה.

(אך פרי תבואה, ליסקא - בהקדמת הספר מנכד המחבר)

פרק י"א - רוח של כפירה ופריקת עול

השבר הגדול והשמד הרוחני שהביא רוח הציונות בכנפיה כבר נכתבו בהרבה ספרי זכרון, המצב הנורא של המהפכה הנוראית שקרה מאת התפשטות הציונות, ורוח החיים בדרך התורה שהלך ונמוג בין ספרי ההיסטוריה והישיבות ובתי מדרשות שנתרוקנו.

וכמובא בספר דעת זקנים (פרק י"א אות ג') שפירש בימיו הרה"ק בעל עטרת ישועה מדזיקוב זי"ע: **"זה כוונת בעל ההגדה ויהי שם לגוי גדול מלמד שהיו מצויינים שם, ר"ל אם יבוא איש לאיזה עיר ויראה כי תושביה אינם מתנהגים כשורה ובחוקות הגויים ילכו, ידע על בטח כי המה ציונים"**, ע"כ.

וכדי להבין במקצת השואה הרוחנית שהציונות הביאו בכנפיה על עם ישראל, כדאי לצטט מאחדים מאת ספרי זכרון אלו, ושם ניפגש עם החורבן הנורא מהחורבן הגדול שנזרע עם הופעת הציונות.

מתחת לעצים ושדות ישבו הנוער בתערובות ושמעו לשיחות של הרעיון הציונות, במיוחד הקימו ספרייה עם ספרי השכלה, והנוער שימה, כל יום ותנועת הציונות אספו כספים לגאול את ארץ ישראל".

ובאותו חוברת מביא שתי תמונות א' מהישיבה בבורשטין, שנראה שם לא יותר מי' תלמידים שהגדול ביניהם בן ט"ו, והב' מהבית ספר בבורשטין שהוא בנין גדול מאוד שנבנה באופן מודרני וברוב פאר והדר, ב' תמונות האלו הם עדות על החורבן שהביא הציונות על אייראפע בשנים שלפני החורבן..

'די קאלטע שול' בסלוצק

"פנקס סלוצק" הינו ספר שמתאר את העיר סלוצק, שהסופר מתייחס במיוחד על חורבן הרוח בסלוצק, הרבה שנים לפני המלחמה הראשונה כתוצאה מהציונות.

ונביא כמה ציטוטים מהספר: **"לא היה מהפיכה**

ההיכר הגדול בבורשטין

"ספר בורשטין" הוא ספר של ההיסטאריע מהעיר בורשטין הגובלת עם לעמבערג, וכך מביא בספרו:

"רוח חדשה התחיל לפעם אצל התושבים היהודים בהתייסדות קבוצות הציונים, הקבוצות קבצו את הנוער ושרו לפניהם שירים מאת ביאליק,

תמונת הבנין הגדול של 'בית הספר' בבורשטין, ולדאבון לב תלמידי ישיבה בבורשטין הי' מתי מעט

נקודתית, אבל לאט לאט ע"י דרכים עקלקלות ודרכים נסתרים, כך הוחדרו הסימנים הראשונים מהחיים החדשים, טיפה אחר טיפה קבלו את המהפכות בנוחיות תחת הצרות.

לאט אבל בעקשנות הגיע השיטפון בתוך ליבות הנוער, שהתחילו לגדל בלורית, והישיבות נתרוקנו והעיר נתמלא בסטודענטן ובאנשים המחפשים 'תכלית', ובאותו הזמן בעטו בתורה המסורה ופינה מקומה לאידאלאגיעס חדשה, עד שנשארה התורה בפינה נידחת.

סלוצק היתה מלאה בתי מדרשות ובתי כנסיות, אפילו אלו שעבדו לפרנסתם בנו לעצמם בתי מדרשות, תופרים וסנדלרים בעלי עגלה וקצבים, לכל קבוצה היה בתי מדרשות משלהם, בכל מקום שיהודי היה מסתובב בעיר סלוצק היה בקרבת בית מדרש, ובכל מקום בואו היה בחצר בית המדרש, ובמרכזו היה ה"שול היף" חצר מלאים חדרי ובתי תפילה.

ובית המדרש הגדול בעיר היה נקרא 'די קאלטע שול' שמו של הבית המדרש נקרא כך עקב שנתקרר לגמרי, קול התורה עוד נשמע בה, אבל עוד נשמע כבר קולות חדשים היינו של רוחות חדשות.

פתאום התחיל ה'אביב היהודי', העברית נתפס ביותר והספרים הישנים נדחקו לצד, והנוער נתרחקו מאת התורה, ונמשכו אל העברית והאידיאלאגיעס שלהם, הם הנוער היו הציונים הראשונים והמורי דרך למפלגה".

תבנית בית הכנסת בעיר סלוצק הנקרא "די קאלטע שוהל"

התרוקן לגמרי, וכן ה"הוסיאטנער שטיבל" שהיה מלא וגדוש בלומדים ומתפללים יומם ולילה כמעט ונאלמה דום, הצעירים התעסקו בכל מיני המפלגות וקול התורה הושקט"

מהפיכת בתי מדרשות והישיבות

בספר "בעיות הזמן" מובא מזכרונות מינסק ששם נולד מחברו הגאון רבי ראובן גרוזובסקי ז"ל (ר"י תורה ודעת בניו יורק ועוד).

"מינסק שהיה מתוך החשובים שבמרכזי התורה, נהפך למרכז של תנועות החופשיים, ומטרת כולם היה ההשכלה רח"ל.

המבצרים האחרונים של היהדות הנאמנה, הישיבות, גם התמוטטו מהרעש של הרחוב החופשי, וגם בתוך הישיבות מצאו הציונים את קנם ע"י "אגודות" בחשאי, שקראו ספרי חיצוניים, וגם בבתי הגדולים נתפשטה השלהבת, וספרי אחד העם שהתחילו להופיע, נקרא ע"י כולם, וגם נקנה כמתנה לזוגות צעירים אחרי חתונתם".

ולמעשה מביאו רביה"ק זי"ע בהקדמה לספרו הק' ויואל משה: "ואין צורך להאריך בזה כי נודע בחוש גודל המהפכה שהסיבו הכיתות האלה, שנהפכו למינות רח"ל כמה מדינות ונפרץ כוח המינות במלואו בהרבה בתי בני ישראל הכשרים עד אין שיעור, וממש מספר גדול של מליונים מישראל נפלו על ידם לרשת המינות", עכדה"ק.

תמונת בנין בית הכנסת בעיר מינסק

קול התורה נעלם ברובינטשוב

להלן מאת הספר "ספר חרוביעשאוו": "רובינטשוב היה עיירה חסידית, כל ילד למד בתלמוד תורה, ובשנתגדל עבר מהחדר אל ה'שטיבל', וכל נתגדל הדורות ברובינטשוב.

אבל ב' מקרים היסטוריים קרו, ששינו לגמרי את הצורה של העיירה, והיינו "הצהרת בלפור" ו"מהפכת הבאלשעוויקן", מאז נמשכו הצעירים אל א' מב' תנועות אלו ציונות וקאמוניזם, ביותר נמשכו אחר תנועת הציונות ומפלגיהם, שראו בזה עתיד מזהיר.

בהמוניהם עזבו הצעירים את השטיבלעך, ה"טריסקער שטיבל"

פנימי תך"ט בלתי מוגה

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

ביקור הגאון רבי ישראל יצחק מענדלזאהן שליט"א

גאב"ד קוממיות ירושלים ת"ו

באכסניית כ"ק מרן רבינו שליט"א – באתרא קדישא מירון יע"א

יום ג' פרשת קרח תשפ"א לפ"ק

יכיל בקרבו:

ד' הישמח משה שלעתיד לבוא יפסקו הלכה כבית שמאי כאשר לפני מתן תורה היה הלכה כבית שמאי / ד' הרמב"ן והמהרש"א שבדברי התוה"ק גנוז החכמה עלינה / ד' הגר"א, וד' הישמח משה בשם הרה"ק החוזה מלובלין, שעם נבל ולא חכם רומז על נובלות חכמה / ד' הרה"ק השר שלום מבעלזא עה"פ עם נבל ולא חכם / ד' המהר"ל על הגמ' שלא ברכו בתורה תחילה / ד' הגמ' בחולין ובסוכה ובירושלמי ע"ז כמה צדיקים יש בארץ ובחו"ל וד' הפני משה / פירושים על מה שאחז"ל ארץ ישראל גבוה מכל הארצות / ד' החתם סופר שהאדמה בארץ ישראל גבוה מהרקיע בחו"ל / ד' החתם סופר ששמירת שבת הוא כי הקב"ה שובת באותו יום / מצב שמירת השביעית בארה"ק / ד' רבי שלמה קלוגער שמצות שמיטה מתנה הוא לארץ מאת השי"ת שירד לחר סיני במתן תורה / חקירת האחרונים אי מצות שביעית על הגברא או על הקרקע וד' המנחת חינוך בזה / ד' המהרש"ל והאחרונים אי יש איסור אמירה לעכו"ם בשביעית תליא בחקירה הנ"ל / חב' משמעות בדברי הרמב"ם בחקירה הנ"ל / ד' החת"ס לגבי נשים במצות שביעית וד' המנחת חינוך אי מצות שביעית חוי מצות עשה שהזמן גרמא / במחלוקת הידועה בין הגר"י האמבורגער והנודע ביהודה בגדרי שליחות לדבר עבירה והראי' מהגמ' מעשה בחמש נשים / בד' הנודע ביהודה שלא מצא ד' המשנה למלך שמבר שהשליחות בטילה בדבר עבירה והערת האחרונים על דבריו / חידוש עפי"ד הקצוה"ח שהשליח צריך להיות שלוחו של בעל הממון / ב' מהלכים בד' המשנה למלך בהלכות גניבה לגבי שליחות / קו' הפרשת דרכים איך שמרו האבות את השבת וכמה תי' בזה / חידושו של הגר"י ענגיל שהאבות עשו מלאכה שאינה צריכה לגופה / ד' הפני יהושע והקונטרס אחרון שיש שליחות לדבר עבירה להחמיר / חידושו של הבית מאיר והחתם סופר והישועות יעקב שבשבת ליכא שליחות / חידושו של הפני מבין בד' הבית מאיר לגבי שליחות / ד' הבית יצחק שכל מיגו הוא מטעם אחשביה / אודות השם 'שמחה' בנשים / השתלשלות פעולות גדולי הדור למען קרן השביעית / אודות החידוש לקנות שותפות במצות שביעית / הנתיבות והמחנה אפרים שבקנין כסף לא בעי' דין שליחות / המהר"א מבעלזא עשה שליח על שינה בסוכה.

רבינו קיבל פניו בברכת שלום עליכם

הגרי"י: ברוך ה' מ'זעהט זיך אין ארץ ישראל.

וכיבדו רבינו לישב

הגרי"י: וואם מאכט דער רבי? כ'האב געהערט מ'האט געהאט צוטוהן מיט די פום.

א' הנוכחים: דער רב האט אויך געהאט מיט די פום.

הגרי"י: יא, אבער איך האב געמאכט דעם אפערעישן, דער רבי האט נישט געמאכט.

רבינו: ברוך ה', מ'האט נישט געדארפט מאכן.

הגרי"י: זעהט אוים רבי'שע כוחות איז דאך אנדערש.

והציג גאב"ד קוממיות א' מבעלי שדה וכרמים משומרי שביעית

הרב יצחק שלמה בלויא שליט"א, ספרא דדיינא ביד"צ העדה החרדית בירושלים עיה"ק ת"ו: ער איז א פארמער ער פירט אן די אין געגנט דער גאנצער נושא פון שמיטה.

רבינו: אה, פון די שומרי שביעית.

הגרי"י: ער מאכט נישט קיין שהחיינו, ער האט שוין געזעהן דעם רבי'ן פאר פערצן יאר צוריק (בשנת תשס"ח).

אין ראש פינה איז דער רבי געווען אויפן פעלד, און ער איז געווען דער פארמער וואם איז אויך געווען, דעמאלטם איז ער געווען א פארמער, היינט איז ער שוין א מרכז ביי אונז, און זיין גרויסער זוהן איז דעמאלטם געווען ביים טיש ביינאכט אין מירון, און דאם איז דער יונגערער זוהן, דער גרויסער זוהן איז אין ישיבה, דאם איז דער יונגערער זוהן וואם לערנט אויך אין א גוטע חדר.

רבינו: וויאזוי היימט איר?

הגרי"י: ער היימט אורי יעקוב צומערמאן.

רבינו: דאם איז דאך אן אשכנזי'שער נאמען.

פון ווי קומט איר ארגינעל?

ר' אורי יעקוב: ממדינת פולין.

רבינו: היימט דאם ער איז א פולישער איד. כ'האב געזעהן ס'איז א אשכנזי'שער נאמען.

הרי"ש בלויא: דער איד האט וויין גערטנער דא אין געגנט.

אבער ער טוט פאר אונז נאך אסאך זאכן אין די כשרות, אויסער ביי שמיטה. ער טוט פאר אונז עטליכע זאכן במשך'ן יאר, ער פירט דעם קאמפיין ביים שניידן וויין פאר די מצות ביי אונז, ער איז א איד א שומר תורה ומצוות, און ביי אונז איז מען מקפיד אויף דעם.

רבינו: ביי אונז פירט אויך א איד דעם קאמפיין, אונז זעמיר אויך מהדר אויף דעם, אין אריזאונע ווי אונז שנייד מיר די וויין, דארט איז א פלאץ וואם ס'רעגנט נישט, פארן מיר אונז דארט שניידן, קומט מיט איינער פון ניו יארק צו פירן דעם קאמפיין.

הרי"ש בלויא: נישט אין אלע הכשרים דאהי איז מען מחמיר אויף דעם. ביי אונז די עדה החרדית איז מען מקפיד אויף דעם, און אונז וויסן מיר אז ביים רבי'ן איז מען אויך מקפיד אויף דעם, מ'הערט דא אלע חומרות אלע הידורים וואם דער רבי מאכט.

איז ער קומט און פירט דעם קאמפיין.

און דער איד, פון זיינע טרויבן מאכט מען די וויין אין אור הגנוז.

ער האט געברענגט דא פארץ רבי'ן א מתנה א פלאש וויין פון אור הגנוז.

רבינו: אה איך זעה דער וויין היימט 'אור הגנוז'.

פיין, יישר כח.

הרי"ש בלויא: די קאמפעניי היימט אור הגנוז, ס'איז דא ממש דא א ישוב פון עכט היימישע אידן, ממש א שיינער ישוב.

רבינו: [**בצחות**] דאם איז דער אור הגנוז....???

הגרי"י: ער וואוינט אין כפר שמאי, ער האט נישט קיין קשר מיטן אור הגנוז פאבריק, ער האט נאר דאם געברענגט א מתנה, פון זיינע טרויבן מאכט מען דארטן די וויין, ער שטעלט אהער די טרויבן, און זיי מאכן די פרנסה פון וויין.

הרי"ש בלויא: כפר שמאי איז ממש דא נישט ווייט פון מירון, אור הגנוז איז א ישוב אויך נישט ווייט...

הגרי"י: מיר זענען עסיק יעצט אין כפר שמאי, דא וועגן שמיטה.

רבינו: [**בצחות**] וועז דער 'אור הגנוז' וועט נתגלה ווערן, וועט מען פסק'ענען ווי די 'בית שמאי'.[1]

הגרי"י: ס'איז אזוי, ביי תנור של עכנאי אין בבא מציעא (נט:) זאגט דאך דער מהרש"א, פארוואם פסק'נט מען אין הימל ווי רבי אליעזר מטהר, זאגט דער מהרש"א, דאם איז דער פסק וואם עם וועט זיין לעתיד לבוא וועז עם וועט זיין די

---

1 עיין בסידור הגר"א ברכת "יוצר אור", ובמלבי"ם פר' חוקת, ובפתח עינים לחיד"א (אמת פ"ה מביא עוד בשם הריטב"א) שלעתיד לבוא תהיה הלכה כבית שמאי.

תורה עליונה, אליבא דעם רמב"ן אין די הקדמה, אז ס'איז דא א תורה עליונה.[2]

אין מדרש אין חקת, כשעלה משה למרום מצא הקב"ה יושב ודורש פרה בת שתים עגלה בת שנתה אמר יהי רצון שיהא זה מיוצאי חלצי, איז אויך מסביר דער דרשת הר"ן..

רבינו: דער ישמח משה זאגט אז לעתיד וועט זיין די הלכה ווי די בית שמאי, פאר מתן תורה איז אויך געווען די הלכה אזוי ווי די בית שמאי, און לעתיד וועט אויך זיין אזוי די הלכה.[3] און פון קדושת לוי שטייט אויך אזוי [בליקוטים עה"פ (תהלים קמ"ט, א) שירו לה' שיר חדש]., ס'שטאמט פון ארי' הק'.[4]

הגרי"י: רבי חיים דער אייניקל פון גאון ברענגט אין הקדמה אויפן ביאור הגר"א, ער וויל ברענגען ראיות אז זיין זיידע דער גאון איז געווען א גאון – מ'דארף נישט צו דעם קיין ראיות פונעם 'ביאור הגר"א' זעהט מען אז ער איז געווען א גאון – אבער על כל פנים ברענגט ער א ראיה, אז ס'איז דא א מדרש אין בראשית, שלש נובלות הן, חלום נובלות נבואה, שמש נובלות אור של מעלה, תורה נובלות חכמה עליונה, זאגט דער גאון אז מ'מיינט טאקע דעם רמב"ן די תורה עליונה מיט די אלע ענינים.[5]

האב איך געזאגט אויף דעם, מ'דארף נישט קיין ראיות, אבער למעשה דעם חידוש איז אין ישמח משה אין פרשת האזינו, ברענגט דער ישמח משה פון רביץ פון לובלין אז ער האט געברענגט דעם זעלבן פשט, אז חמש נובלות מיינט נובלות אור של מעלה דאם מיינט מען די תורה עליונה, און מיט דעם וועט פארענטפערט דעם תרגום – די גמרא זאגט עם אויך נאך פון תרגום – אבער די מגלה עמוקות זאגט עם שוין הונדערט און פופציג יאר פריער, – דער תרגום זאגט עם נבל ולא חכם, ווי קומט צו זאגן אזא ווארט עם נבל זאל מיינען דקבילו אורייתא, ווי קומט קבילו אורייתא קבלת התורה צו עם נבל, נאר מ'מיינט טאקע דאם, די נובלות חכמה מיינט מען.[6]

---

2 עיין ברמב"ן בהקדמה לספר בראשית וז"ל: "ועוד יש בידינו קבלה של אמת כי כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה שהתיבות מתחלקות לשמות בענין אחר כאילו תחשבו על דרך משל כי פסוק "בראשית" יתחלק לתיבות אחרות כגון "בראש יתבר אלוקים" וכן התורה כן מלבד צירופים וגימטריאותיהם של שמות".

ועיין ברדב"ז (בתשו' ח"ג סי' אלף ס"ה), והמבי"ט בספר בית אלקים (פרק יב), והשלה"ק (מסכת שבועות "מועלת לומדיה") שביארו שא"א להפריד את החלק הרוחני והנסתר בתורה מהחלק הגשמי משום שכל האותיות הכתובות בתורה יש להן קריאה רוחנית בלא פיסוק תיבות והיא על דרך שמותיו של הקב"ה כמבואר בזוה"ק (ח"ב פו א).

ועיין בספורנו בפרשת משפטים שביאר מה שאמר הקב"ה ואתנה לך את התורה והמצוה "אשר כתבתי" להורותם דלכאורה קשה הרי לא כתב אלא את עשרת הדיברות וביאר שהכוונה לתורה העליונה שהיתה כתובה קודם בריאת העולם דעליה אמר הקב"ה "אשר כתבתי".

3 עיי' בישמח משה פ' תולדות שכתב: "וי"ל גם כן באופן אחר, דלעתיד יהיה כבית שמאי כי כן הוא באור תורה, וקודם מתן תורה השיג' רק באור תורה, לזה ויעתר לו ה', כי כל התולה בזכות אחרים תולין לו בזכות עצמו כאמרם ז"ל (ברכות י' ע"ב)", עיי"ש כל הביאור באריכות.

ובהמשך דבריו כתב שם: "וגם י"ל כך לדרך הראשון, כי הוא התפלל רק בשבילה, אם כן די בבן אחד, אבל היא התפללה ההיפך דהיינו עבורו, שהיא התפללה רק עבורו ולא חשבה עצמה לכלום, רק אותו החזיקה לצדיק גמור, והיינו גם כן לנוכח ר"ל לנגדה, והבן. ואם כן לפי תפילתה צריך שני זכרים, דהא הוא מצווה וקודם מתן תורה הוי כבית שמאי כמ"ש, דהא בן נח אינו מצווה על פריה ורביה והוי קודם מתן תורה עיין בסנהדרין (דף נ"ט:). לכך ויעתר לו ה' כנ"ל, כי אין הקב"ה מייחד שמו על הרעה (ב"ר ג' ו'), והבן", עיי"ש.

4 ובפרי צדיק לחנוכה אות ח' כתב רבי צדוק הכהן מלובלין על זה: "וכן כתב האריז"ל שלעתיד יהיה ההלכה כבית שמאי". ועיי' מ"ש בזה ד"נ בדברי יואל פ' שמיני דף רמ"א, ובברך משה פ' חקת דף קע"ו ובלב אהרן פ' קרח דף קצ"ב עפ"י דברי האריז"ל.

5 דהיינו על הפסוק הלד' תגמלו זאת עם נבל ולא חכם (האזינו לב ו), כתב באונקלוס "עמא דקבילו אורייתא ולא חכימו", והגר"א מפרש ע"פ דברי התרגום שתיבת "נבל" שהוא מלשון "נובלות חכמה" כדאיתא במדרש (ב"ר יז ה) שהתורה הק' היא מנובלות [פירות הנושרין] חכמה של מעלה עכ"ד, והיינו שעצם החכמה העליונה נשארה חתומה באוצרותיו ית"ש, וכל התורה המצויה בידינו היא רק חלק זעיר מאוצר החכמה דלעילא, הוא החלק שניתן לבנ"א כדי לקיימו ולחיות על פיו בעוה"ז ותו לא, משל לפרי הנושר שנק' נובלת, שאינו כי אם חלק קטן מכל הצומח בעצמי האילן, וכמר מדלי נחשב לעומת האילן גופא משרשיו עד ענפיו.

6 וז"ל שם בפ' האזינו: "והנה שורש התורה הקדושה מאורות העליונים נאצלים ולא נבראים, כאמרם ז"ל (ב"ר פי"ז ה) נובלות של חכמה עליונה תורה, וכמו שפירש במגלה עמוקות עם נבל ולא חכם (דברים לב ו), ותרגום אונקלוס עמא דקבילו אורייתא כו' ולא חכימי. והיא פליאה נשגבה משום דקבלו אורייתא, נקראים עם נבל ח"ו. ופירש הוא ז"ל, על פי אמרם ז"ל הנ"ל דהתורה הוא נובלת של חכמה עליונה, והיינו עם נבל שקבלו הנובלת. ואני הוספתי נופך, דהתורה הוא נובלת החכמה העליונה על דרך משל, כמו שנמסרין אבן טוב, והנסירה ממנו מאיר גם כן, אבל הנסירה כנגד האבן טוב עצמו, הוא כקוף בפני אדם. כן המדבק עצמו בתורה לבד, מדבק עצמו בנובלת. אבל המדבק עצמו בתורה וביראה, הוא מדבק עצמו בחכמה העליונה, ומקרא מפורש הוא (איוב כח כח) הן יראת ה' היא חכמה, וכתיב (תהלים קיא י) ראשית חכמה יראת ה'. והיינו עם נבל ולא חכימי והוא העיקר, דכתיב (דברים י יב) ועתה ישראל מה ה' שואל מעמך כי אם ליראה".

רבינו: דער ישמח משה לייגט דארט צי וועגן יראה אז דאס איז חכמה, ראשית חכמה יראת ה', און ער טייטשט מיט דעם וואס פון רבי'ן פון לובלין, אז דאס האט טאקע געמיינט יתרו וועז ער האט געזאגט 'נבול תבול' ער וועט בלייבן נאר מיט די תורה.[7]

הגרי"י: יא, נבול תבול פון די נובלות החכמה.

רבינו: דער בעלזער רב (המהר"ש זי"ע) זאגט, עם נבל ולא חכם, דקבילו אורייתא ולא חכימו, די תורה איז נישט קיין חכמה, די תורה איז א מורה דרך, אורייתא, מלשון הוראה.

הגרי"י: יא, מלשון הוראה, דער מהר"ל ביי שלא ברכו בתורה תחילה איז דאך אויך דער זעלבע הסבר.[8]

נאר וואס, איך האב געוואלט מקבל פנים זיין דעם רבי'ן, מיט די גמרא אין חולין, אין די צ' בלעטער, אז ס'דארף זיין פינעף און פערציג צדיקים,[9] אין סוכה שטייט ס'דארף זיין ל"ט צדיקים רבי שמעון ובנו.[10]

שפעטער איז דא די ירושלמי אין מס' עבודה זרה אז ס'איז דא שלשים צדיקים, פעמים שרובם בארץ ישראל פעמים שרובם בחוץ לארץ סימן טוב לעולם שרובם בארץ ישראל,[11] זאגט דער פני משה, פארוואס סימן טוב לעולם שרובם בארץ ישראל, ווייל אז ס'שטייט דאך אויף ארץ ישראל עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, און אז ס'איז דא א ריבוי פון צדיקים אין ארץ ישראל איז עס משפיע השפעות טובות אויף די גאנצע וועלט. במילא איז יעצט דער זמן וואס דער רבי קען משפיע זיין השפעות טובות, אז דער רבי האט געשטעלט א מצב אז ס'איז דא א ריבוי צדיקים אין ארץ ישראל, דארף דער רבי משפיע זיין השפעות טובות.

רבינו: ארץ ישראל איז גבוה מכל הארצות, טייטש מען אז ס'איז משפיע פאר אלע ארצות, די השפעה גייט דורך ארץ ישראל.

און באמת, רש"י זאגט דאס אין פרשת עקב, ארץ אשר ה' אלוקיך דורש אותה (דברים יא, יב), זאגט רש"י דורש כל הארצות עמה.[12]

הרי"ש בלויא: שטייט אין ספרים, חונה מלאך ה' סביב ליראיו, אז ס'רינט איבער, ס'איז משפיע אויף ארום ארום.[13]

רבינו: פון בעל שם הקדוש זאגט מען נאך ארץ ישראל גבוה מכל הארצות, אז די ארציות פון א איד איז העכער, אפילו די ארציות, דער ייטב לב ברענגט דאס.[14]

---

7 עיי"ש שמסיים "ועל פי המגלה עמוקות פירש הצדיק והקדוש מו"ה יצחק מלובלין זצק"ל מה שאמר יתרו למשה נבל תבול (שמות יח יח), דהיינו הטרדה יטריד אותו מהדבקות בחכמה עליונה, ולא ישאר רק בנובלת שהוא התורה".

8 עיין בספר חדושי אגדות (חלק שני עמוד כה - מסכת נדרים) וז"ל: ...ועוד יש לך להבין, כי אין עצם התורה במה שמצות של תורה הם משפטים צדיקים והם אמת וישרים, כי לא זה עצם התורה רק כי עצם במה שהמשפטים והחוקים הם משפטי הש"י אשר נתן וסדר, ולפיכך מה שלא ברכו תחלה שנתן תורה כאלו היו למודם התורה בשביל שהם משפטים שהם אמת, וזה אינו, כי העיקר ג"כ במה שהוא משפטי הש"י שסדר הוא, ולכך כאשר לא ברכו בתורה תחילה תחילה נקרא זה ולא הלכו בה, דהיינו שלא הלכו בעצם התורה כפי מה שהוא וזה שהיה גורם הסרה אחרת עד שאבדה הארץ, עכ"ל.

9 וז"ל הגמ' במסכת חולין (דף צב.) א"ר יוחנן משום ר' שמעון בן יהוצדק אין כירה אלא לשון מכירה שנאמר בקברי אשר כריתי לי. בחמשה עשר זה ט"ו בניסן שבו נגאלו ישראל ממצרים, ככף אלו צדיקים, וכן הוא אומר צרור הכסף לקח בידו, חומר שעורים ולתך, שעורים אלו מ"ה צדיקים שהעולם מתקיים בהם, ואיני יודע אם שלשים כאן, וט"ו בארץ ישראל, ואם שלשים בארץ ישראל וט"ו כאן, כשהוא אומר ואקחה שלשים הכסף ואשליך אותו בית ה' אל היוצר, הוי אומר שלשים בארץ ישראל וט"ו כאן, עכ"ד.

10 וז"ל הגמ' בסוכה (דף מה:) ואמר חזקיה אמר רבי ירמיה משום רבי שמעון בן יוחאי ראיתי בני עלייה והן מועטין אם אלף הן אני ובני מהן אם מאה הם אני ובני מהן אם שנים הן אני ובני הן ומי זוטרי כולי האי והא אמר רבא תמני סרי אלפי דרא הוה דקמיה קודשא בריך הוא שנאמר סביב שמונה עשר אלף לא קשיא הא דמסתכלי באספקלריא המאירה הא דלא מסתכלי באספקלריא המאירה ודמסתכלי באספקלריא המאירה מי זוטרי כולי האי והא אמר אביי לא פחות עלמא מתלתין ושיתא צדיקי דמקבלי אפי שכינה בכל יום שנאמר אשרי כל חוכי לו ל"ו בגימטריא תלתין ושיתא הוו לא קשיא הא דעיילי בבר הא דעיילי בלא בר, עכ"ד.

11 וז"ל הירושלמי (עבודה זרה דף נ.): ורבנין אמרי אילו שלשים צדיקים שאין העולם חסר מהן דמר רב נחמן בשם רבי מנא אין העולם יכול להיות פחות משלשים צדיקים כאבינו אברהם ומה טעם ואברהם היה יהיה יהיה מיניין שלשים. פעמים שרובן בבבל ומיעוטין בארץ ישראל פעמים שרובן בארץ ישראל ומיעוטן בבבל סימן יפה לעולם בשעה שרובן בארץ, עכ"ל.

12 עיי' שם מה שפי' רש"י על הפסוק 'אשר ה' אלהיך דורש אותה': והלא אף כל הארצות הוא דורש, שנאמר (איוב לח, כו) להמטיר על ארץ לא איש, אלא כביכול אינו דורש אלא אותה, ועל ידי אותה דרישה שדורשה דורש את כל הארצות עמה.

13 לשון המדרש (בראשית רבה פרק ע אות י) חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם, לסובבים ליראיו, ופי' המתנות כהונה 'החונה סביב ליראי השי"ת יש גם בו רוח דעת ויראת אלקים.

14 כן מובא בשמו הק' בספר ייטב לב (פר' משפטים), וכן בס' צרור החיים - סעליש (פר' האזינו), ובס' אור המאיר (פר' בשלח) מפרש כן מעצמו.

הגרי"י: פונעם חתם סופר איז דא אזא לשון, אדמה שבארץ ישראל איז מער ווי שמים שבחוץ לארץ, דאם איז דרשות חתם סופר דף שכ"ד, דארט זאגט ער עס.

ער זאגט דארט צוויי אינטערסאנטע זאכן, איין זאך זאגט ער דארט אין דף שכ"ד (בדרוש הקודם בסוף עמוד א'), איינם פון די טעמים וואם מ'חיט שבת, יעדער איד האט דאך אין זיך א חלק אלקי ממעל, און דער חלק אלקי ממעל ריחט דאך שבת, איז אויב דער חלק אלקי ממעל ריחט דאך דער גאנצער איד רוהען לכבוד דעם חלק.

רבינו: ער זאגט אז דער אויבערשטער רוהט שבת, דארף דער חלק אלוקי ביי יעדן איד אויך רוען שבת.[15]

הגרי"י: יא, שבת הוא לה' בכל מושבותיכם.

נאך א זאך זאגט ער דארטן, אדמה שבארץ ישראל כשמים בחוץ לארץ, עפעם אזא לשון זאגט דער חתם סופר.

רבינו: ס'איז אין די דרשות ביי א דרשה אויף ז' אב, ס'איז היינט צוזאם געזומען אויף די סדרות (חתם סופר ליקוטים) איז עם געדרוקט אין ואתחנן, אז זיין לעצטע תפילה פון די תקט"ו תפילות איז געווען בגבול ארץ ישראל, ער זאגט 'קרקע ארץ ישראל קדושה עצומה יותר משמים שעל חוץ לארץ' און פארדעם איז דאם געווען א שטערקערע תפילה,[16] ואתחנן אל ה' 'בעת ההוא' מיינט ער דאם.

הרי"ש בלויא: מ'האפט מיטן אויבערשטן'ס הילף אז דעם שמיטה וועט זיין די ערשטע מאל וואם עם וועט זיין איבער פופציג פראצענט פון קרקעות וואם געהערט צו אידן אין ארץ ישראל וואם וועט האלטן שמיטה, אזוי האפט מען מיטן אויבערשטן'ס הילף.

רבינו: אזוי, דאם איז טאקע א גרויסע פראצענט.

הגרי"י: ס'האט זיך אנגעהויבן תרצ"ז–צ"ח האט מיין טאטע מיטן חזון איש אנגעהויבן די מערכה פאר שמיטה, תש"ה, תשי"ב, תשי"ט, תשכ"ו, אזוי האט געצויגן נאך נאך נאך, און ברוך ה' אז מ'האלט שוין היינט ביי אזעלכע גרויסע חלקים, מיט סייעתא דשמיא קומט מען אהן, אזא הייליגע מצוה.

רבינו: כ'האב געזעהן רבי שלמה קלוגער זאגט (חכמת התורה פ' בהר) א אינטערעסאנטע פשט, אז די מצוה פון שמיטה דאם האט דער אויבערשטער געגעבן א מתנה פון בארג סיני.

הגרי"י: אין פסוק שטייט בהר סיני, די תורה הייבט דאך אזוי אהן.

רבינו: יא, ער זאגט טאקע אזוי די שייכות, אז דער סדר איז דאך אז מ'קומט צו גאסט ברענגט מען א מתנה, יעדער ברענגט א מתנה מיט וואם מ'איז עוסק, וירד ה' על הר סיני, הקב"ה איז געווען צוגאסט דא – אזוי זאגט רבי שלמה קלוגער – הקב"ה איז אראפגעקומען אויף דער ערד צו געבן די תורה טאקע אום שבת, ודכולי עלמא בשבת ניתנה תורה לישראל (שבת פו:), זאגט ער דער אויבערשטער האט געזאגט 'מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני מבקש ליתנה לישראל' (שבת י:), איז פארדעם האט דער אויבערשטער געגעבן די מצוה פון 'שבת הארץ' א מתנה פאר די ערד.[17]

הגרי"י: אה, זייער שיין, שבת אליינם האט מען דאך געגעבן פאר די אידן, און דאם איז שבת הארץ, מצות שבת פאר די ערד.

רבינו: ער זאגט אז די גמרא זאגט אין סנהדרין (נח:) גוי ששבת חייב מיתה וועגן יומם ולילה לא ישבותו, דער מדרש זאגט (שמו"ר כה, יא) משל למלך יושב ומטרונא יושבת כנגדו,

---

15 וז"ל החת"ס שם: ...אך שקר נחלו כי אנו שובתים מטעם שאנחנו חלק אלהי ממעל, והקב"ה שבת וינפש, ע"כ גם אנחנו שובתים עמו ית', ושביתת השבת הראשון הי' ג"כ בכל מדינה ומדינה לפי מעלה שלה בגלגל, וכשהגיע שם צאת הכוכבים של יום שבת, נעשה שם שבת הראשון, ואנו שובתים כשביתת השי"ת, וזה מובן... עיי"ש.

16 וז"ל: ...אמנם מרע"ה שאפי' דיבור החמור הי' מוכן כל לנבואת פנים אל פנים בלי שום הכנה, לא הי' צריך תפילה קלה לומר ה' שפתי תפתח, ואפי' מ' יום שהתפלל לא הי' מוראו יותר מארבעים יום אשר כבר דבר עמו באותו המקום, אך עתה בהגיעו לגבול א"י, ואחז"ל (פתיחות עה.) חד מנייהו כתרי מינן וחד מינן כדאזיל כתרי מינייהי, ע"כ הרגיש אור נפלא וקדושה מה שלא הרגיש אפי' בשמים, כי קרקע א"י קדושה עצומה יותר משמים שעל חו"ל... עיי"ש.

17 עיי' בספר 'חכמת התורה' מהגאון רבי שלמה קלוגער ז"ל על פ' בהר (דף ג-ד) וז"ל: "ונראה הכונה, דהנה מלכותא דרקיע בעין מלכותא דארעא, והדרך ארץ הוא במלך שבא לאכסניא ונתאכסן שם, כשיוצא נותן איזה מתנות וחלוקת כבוד להאכסניא, לידע כי המלך התאכסן שם, וכן מעשי ה' ית', דהנה לכאורה לא הי' שייכות הארץ למצות שבת, שהרי בנכרי אמרינן (סנהדרין נח:) נכרי ששבת חייב מיתה, משל וכו', ואיך נותן לארץ הגשמית והדומם, מצות שבת, ואם כי אינו כשבתות שלנו, הרי עכ"פ שם שבת עלה...

..... אך מחמת כי ירד הקב"ה על הארץ לית התורה לישראל (שמות יט, כ) וירד ה' על הר סיני, וכיון שנעשית הארץ אכסניא לו ית', לכך שילם לה שכרה ונתן לה חלוקת כבודבזה, מעין מצות שבת החביבה, ולכך זכר בכאן הר סיני, דמחמת ירידתו להר סיני זכתה הארץ למצוה זו, לכך אמר ושבתה הארץ שבת לה' דהארץ תשבות מצד נפשה הראוי לה ולא מצדכם", עיי"ש שביאור ענין זה בכמה אופנים.

עובר ביניהם חייב,[18] נו ווי קען די ערד שובת זיין שמיטה, נאר – זאגט ער – דאם איז געווען א מתנה פונעם מלך, וואם הקב"ה האט געברענגט א מזכרת.

הגרי"י: אהה, און דאם איז די שייכות פון בהר סיני צו די מצות שמיטה.

רבינו: יא, וידבר ה' אל משה בהר סיני, ושבתה 'הארץ' שבת לה'.

הר"ר חיים שלמה פישער הי"ו, משב"ק: נו, איז די מצוה אויפן מענטש צי די מצוה איז אויף די קרקע?

הגרי"י: אה, ס'הייבט זיך אן.

רבינו: דער מנחת חינוך אין מצוה קי"ב רעדט פון דעם, ער צוטיילט די עשה מיט די לא תעשה.[19]

הגרי"י: אין רבינ'ס ספר לב אהרן איז אויך דא וועגן דעם....

רח"ש: דאם מיינט אז איסור אמירה לעכו"ם איז א דאורייתא.

הגרי"י: אוודאי. ס'איז א דין אין די קרקע, דאם איז דער גדר, דער מהרש"ל אין בבא מציעא דף צ' לערנט אויך אזוי.[20]

רבינו: ושבתה 'הארץ' שבת לה', שבת שבתון יהיה 'לארץ', ס'איז א דין אין די ערד.[21]

הגרי"י: איז דאך די חיוב אויפן ארץ, אוודאי. נאר ווען ס'געהערט פאר א איד, פארשטייט זיך.[22]

רבינו: יא יא, אויב ס'געהערט פאר א איד איז ער מחויב ס'זאל זיין ושבתה 'הארץ',
אין רמב"ם איז דא עפעס צוויי לשונות.[23]

---

18 במדרש שמו"ר (כה, יא): "ראו כי ה' נתן לכם השבת" לא היה צריך לומר אלא דעו, מה ראו, אלא כך אמר להם הקדוש ברוך הוא אם יבואו עובדי כוכבים ויאמרו לכם למה אתם עושים את יום השבת ביום הזה, אמרו להם ראו שאין המן יורד בשבת ומהו נתן לכם לכם נתנה ולא לעובדי כוכבים, מכאן אמרו אם יבואו מעובדי כוכבים וישמרו את השבת לא דיים שאין מקבלים שכר, אלא שחייבים מיתה, שנאמר (בראשית ח, כב) ויום ולילה לא ישבותו וכן הוא אומר (שמות לא, יז) ביני ובין בני ישראל וגו', משל למלך יושב ומטרונא יושבת כנגדו, העובר ביניהם חייב".

19 עיי' במנחת חינוך שם, מה שכתוב: "ובשמיטה אם עושה עבודת הארץ, כגון שחורש שדהו או זורע או קוצר ע"י עכו"ם, נהי דהל"ת של עבודת הארץ אינו כי הכל כתוב לנוכח שדך לא תזרע, אך בעשה עובר בכל עבודת קרקע אפילו ע"י אחרים, דכתיב שבת שבתון יהי' לארץ ושבתה הארץ, מבואר גזירת הכתוב דהארץ תשבות, וכמו שמצווים על שביתת כלים ושביתת בהמה בשבת כן מוזהרים על שביתת הארץ בשמיטה, והמשכיר לעכו"ם או לישראל השדה עובר המשכיר משום שביתת שדהו, הכלל כמו שביתת בהמה בשבת כ"ה שביתת קרקע בשמיטה" עיי"ש.

20 דהנה התוס' בד"ה אבל וכו' אע"ג דבמס' מו"ק אמרינן דבשביעית וחולו של מועד אסור אמירה לנכרי.

לפי הגירסא לפנינו תוס' מקשים משביעית והוה"מ שאסור אמירה לנכרי אע"פ שהוי איסור לאו, ותירצו משום דשבת ויו"ט חדא מילתא, וגזרו אטו שבת.

ומבאר המהר"ם דשביעית מיקרי שבת והוה"מ מיקרי יו"ט.

המהרש"ל הקשה שלא מוזכר במס' מו"ק דין אמירה לנכרי בשביעית, לכן המהרש"ל גורס שבת ועיקר קושיתם מהוה"מ.

גם שאר הראשונים (תוראי"ש תור"פ רשב"א ריטב"א ור"ן) שהקשו קושית התוס' הקשו מיו"ט והוה"מ ולא הזכירו שביעית, המהרש"ל מוסיף דאף אם נאמר שבלאו ליכא איסור אמירה לנכרי, מ"מ לענין שביעית ודאי אסור, דכיון שהתורה ציותה שהארץ תשבות, אסור לומר לגוי לעבוד בה, ומשמע לכאורה שהוי איסור מה"ת, וכמו לענין איסור שביתת בהמתו בשבת שאדם חייב למנוע ממנה לעבוד, כך חייב למנוע מאדמתו לעבוד בשביעית.

ואגב, במעדני ארץ (שביעית ג, ג ד"ה והנה) מקשה דא"כ גם גוי שעובד מעצמו יש למונעו, ומדברי המהרש"ל משמע שרק לומר לנכרי אסור, ומתרץ שאין כוונת המהרש"ל ששביעית הוי כמו שביתת בהמתו, אלא כוונתו כיון שכאן רצון התורה שהארץ תשבות, לכן אסרו חכמים אמירה לנכרי באיסור לאו.

21 ועי' באבן עזרא פ' בהר, בפסוק ושבתה הארץ שבת לה' וז"ל מצוה על ישראלי שלא יעזוב גם לזרוע שנת השבע כאשר לא נעזבנו לעשות מלאכה בשבת כי הוא ברשותינו עכ"ל ועיין בגרי"פ על רס"ג (ח"א עשה ס"א) שהאריך בדבריו להביא ראי' שיש איסור שביעית על הקרקע.

22 ועיין בשו"ת שבט הלוי (חלק י סימן ר) שלפי המהרש"ל יתכן שאמירה לגוי בשביעית אסור מה"ת, בע"כ שכוונתו בזמן ששביעית מה"ת ולא בזמנינו.

והנה בכל איסורי דרבנן לבר משבת ויו"ט לית בהו איסור אמירה לעכו"ם כמ"ש הפרי חדש (או"ח סי' תס"ח), וכ"כ הרדב"ז (פ"א מהל' כלאים ה"ג), וכן האריכו הנחפה בכסף יו"ד סי' ד' מד"ה איך שיהיה ואילך ובשו"ת פרי הארץ ח"ג יו"ד סי' ד' בתשובתו בנדון זה דלא מצינו בשום מקום איסור אמירה לעכו"ם באיסור דרבנן חוץ משבת, וכ"כ בספר שער המים (סוף סי' ו ד"ה ומהן), וכן פסק להלכה החיד"א במחזיק ברכה (או"ח סי' רמ"ד אות ה), והפרי מגדים (באו"ח סי' ש"ז משבצות ד) ואין ללמוד משבת דחמיר. וע"ע בגליון מהרש"א יו"ד סי' רצ"ז ובשדי חמד מער' א' כלל קע"ג ולפי"ז היה מותר אמירה לעכו"ם בשביעית בזה"ז, אך הפוסקים הנ"ל צידדו לומר שבשביעית כעין דאורייתא תקון, ועפי"ד המהרש"ל יתכן שגם היום יש איסור אמירה לעכו"ם, עיין בדבריהם.

23 דהרמב"ם (בפ"א מהלכות שמיטה ויובל ה"א) כ' מצות עשה לשבות מעבודת הארץ ועבודת האילן בשנה השביעית שנאמר ושבתה הארץ שבת לה' ונאמר בחריש ובקציר תשבות וכו' עכ"ל, ומשמע מלשונו דהמ"ע היא על האדם שעליו לשבות מעבודת הארץ.

אלא דכבר העירו האחרונים מלשון הרמב"ם במנין המצוות שבראש ההלכות שנרשם שם בזה"ל: שתשבות הארץ בשביעית ממלאכתה עכ"ל, ומשמע דהמ"ע על הארץ שתשבות.

הרי"ש בלויא: דאם וואם מ'נוצט היינט אמירה לעכו"ם וואם מ'נוצט ביי אונז, איז נישט ביי א איד'ס קרקעות.

רבינו: א ודאי, מ'רעדט ביי א איד'ס קרקע איז דער איד מחויב אויף די עשה פון ושבתה הארץ שבת לה'.[24]

רבינו: א חידוש צי ס'איז א מצות עשה שהזמן גרמא.[25]

הגרי"י: דער חתם סופר אין סי' ק"נ, ס'איז א חידוש גדול דער חתם סופר, לגבי נשים, א חידוש.[26]

רבינו: דער מנחת חינוך זאגט (מצוה פ"ד) אז פירות שביעית בלייבט אלעמאל אסור, און ער זאגט אז ס'איז א מצות עשה שהזמן גרמא, וויל ס'איז תלוי אין די מחלוקה פון תוס' מיטן רמב"ם צי כסות יום, אויב איך האלט אז ציצית איז א מצוה עשה שהזמן גרמא, פארוואס? ס'איז דאך בין ביום ובין בלילה, וויל ס'איז תלוי אין יום, במילא קומט דאך אוים מצות שביתת הארץ איז אויך תלוי אין מצות עשה שהזמן גרמא, וועלט עס א זמן גרמא.[27]

הגה"צ אב"ד סיגוט שליט"א: שמיטה איז א לאו אויך, שדך לא תזרע.

רבינו: אבער 'ושבתה הארץ' איז א עשה.

ס'באפט א נפקא מינה, כ'האב מיט דעם געזאגט א אינטערסאנטע זאך, די מעשה בחמש נשים, [מעשה בחמש נשים ובהן שתי אחיות, וליקט אחד כלכלה של תאנים, ושלהן היתה ושל שביעית היתה, ואמר הרי כולכם מקודשות לי בכלכלה זו, וקבלה אחת מהן על ידי כולן, ואמרו חכמים אין האחיות מקודשות] איז געווען די מעשה אז 'של שביעית היתה', איז רבי איציקל האמבורגער ברענגט זיך א ראיה פון די מעשה אז ס'וועלט נישט בטל די שליחות. ער ברענגט אסאך ראיה'ס איין ראיה איז פון די מעשה.[28]

הגרי"י: יא, די פינעף סימנים דארט אין אבהע"ז פון ע"ח ביז פ"ד.

---

24 כ"כ מפורש בשו"ת נחפה בכסף (שם בד"ה אבן גלע"ד) שדברי הרש"ל אמורים רק בשדה ישראל ולא בשדה הגוי, וכן מפורש בספר שער המים (ד"ה ומכל מקום ובד"ה חזר הדין) דקרקע הגוי אינו מצווה בשביתה, אע"ג שגם הוא סובר כהמהרש"ל, ולהדיא תנן חוכרין נירין מהעכ"ם בשביעית אבל לא מישראל, ופי' הראשונים שגורם לעכו"ם שיעבוד בשביעית עבור הישראל מה שאסור לגרום לישראל אחר.

25 עיין במנחת חינוך (מצוה פ"ד את א) וז"ל: ואני מסופק, אי המצוה אקרקפתא דגברא הוא, דרחמנא ציוהו להפקיר פירותיו בשביעית ומחויב לקיים להפקיר, ואם מפקיר הרי זה הפקר, אבל אם אינו מפקיר אינו מופקר, ונהי דעובר על עשה מ"מ אינו הפקר רק עובר על גזירת השי"ת, א"כ אין אחר רשאי ליטלו, והרי הוא גזל ביד אחרים כל זמן שלא הפקיר. ומבואר בכמה מקומות בש"ס, [עיין ראש השנה ט"ו ע"א, ועוד], ור"מ פ"ו ממתנות עניים הל' ה', דשביעית פטור מן מעשר, כיון דהוא הפקר והפקר פטור מן המעשר, א"כ כל זמן שלא הפקיר כיון דלא הוי הפקר חייב לעשר. או דילמא הפקר זה אין צריכים הבעלים להפקיר, רק הוא אפקעתא דמלכא שהוא ממילא הפקר, רק אם נעל כרמו עובר על עשה זו והרי הוא גוזל הרבים, אבל ממילא הוי הפקר, א"כ פטור ממעשר בכל ענין, וכן אם אחר זכה בעל כרחו דבעלים, הרי הוא שלו, דזוכה מן הפקר אף דלא הפקירו הבעלים.

שוב האיר השי"ת את עיני ומצאתי במהרי"ט ח"א סי' מ"ג, האריך וחלק על רבינו בית יוסף המובא שם בסי' שלפני זה, לענין פירות שביעית בקרקע גוים, ודעת הבית יוסף דאינו אפקעתא דמלכא רק מצוה עליו, ודעת המהרי"ט דהוא אפקעתא דמלכא, והביא ראיה מנדרים פרק אין בין המודר מ"ב ע"ב, דמבואר שם דרחמנא אפקריה, וכן בבבא מציעא פרק המפקיד ל"ט ע"א, נטושין בעל כרחו, ע"ש, וגם מצאתי בפאת השולחן שנדפס מחדש לחכם מארץ הקודש (סי' כ"ג ס"ק כ"ט), האריך לפלפל, וחלק על המהרי"ט ודחה ראיותיו, ודעתו שהוא רק מצות עשה להפקיר, ומביא מכמה מקומות, עי"ש באורך.

והנה בדין זה אכתוב אי"ה בפרשת בהר (מצוה שכ"ח אות י"א), עכ"פ ספיקא דילי ושאלתנו כשאלת הגדולים הנ"ל. עיי"ש שמאריך עוד בזה.

26 דהנה החת"ס (בשו"ת או"ח סי' ק"ג) כתב שנשים פטורות ממ"ע שהז"ג רק כשהמצוה חיובית, אבל בלאו הבא מכלל עשה כגון איסור סחורה בפירות שביעית דילפינן מלאכלה ולא לסחורה אין פטור דהז"ג וגם נשים חייבות, א"כ גם בשביתת הארץ נשים חייבות, ועי' ליקוטי הערות שם.

27 עיי' במנחת חינוך (מצוה פ"ד): "אך י"ל דל"ה זמ"ג דפירות שביעית לעולם הם בקדושתן ואפילו בשאר שנים שגדלו בשביעית ל"ה זמ"ג. אך זה ניחא להר"מ (הרמב"ם) ה' ציצית דכסות יום פטור בלילה בכ"ע ע"כ הוי ציצית זמ"ג אם כן ניחא כאן, אבל להרא"ש וכ"כ תוס' קדושין ל"ד ע"א ד"ה ותפילין ועיין בטואו"ח סי' ח"י דסוברים דכסות יום חייב אף בלילה וכסות לילה פטור אף ביום, ואף דכסות יום חייב תמיד מכל מקום ה"ל מ"ע שהז"ג כיון דשם לילה גורם פטור, אם כן נהי דפירות שביעית תמיד בקדושתם מכל מקום פירות שאר שנים אין נוהג בהם קדושה אף בשביעית, אם כן ה"ל שוה לציצית דהזמן גורם המצוה אם כן יהיו נשים פטורות ממ"ע זו", עיי"ש כל הענין.

28 הנידון בדין אין שליח לדבר עבירה אי השליחות בטלה לגמרי, או השליחות עומד בתקפו רק המשלח אינו חייב, נחלקו בה גדולי עולם, דברי הגאון מהר"י מהאמבורג אב"ד דק"ק אה"ו מובא בשו"ת נודע ביהודה מהדורא קמא אבה"ע סימן עו, וז"ל שם "ואלה דברי מחותני הגאון אב"ד דק"ק אה"ו" וזהו תו"ד שם: "גם ראיה מפורשת מהא דאיתא בגמרא קידש חמש נשים אחיות בפירות שביעית נכריות מקודשות דאשה אחת נעשה שליח לחברתה אע"ג דאסור לכתחלה לקדש כמבואר בתוס' שם משום דהוי ליה כסחורה, גם בתרומה דמרבינן שליחות מהאי קרא דרשינן דאף אם תרם מן הרעה על היפה תרומתו תרומה אף שעובר בלאו, ובכל הפוסקים הן בהרמב"ם והן בשארי מפרשים לא מצינו שחילקו בזה. אלא דפשוט הוא לכל הפוסקים דאין שליח לד"ע היינו שאין חייב המשלח".

רבינו: קומט דער נודע ביהודה און פרעגט אפ אלע ראיה׳ס פון אים,[29] און אויף די מעשה זאגט ער, ס׳איז דאך געווען איר שליח, נישט זיין שליח, פארוואס איז עס א שליח לדבר עבירה.[30]

הגרי״י: יא יא, אין די דריטע תשובה דארטן.

רבינו: קומט דער קצות אין קפ״ב און ער זאגט, מ׳דארף אבער זיין א שליח פון בעל הממון,[31] במילא לויט דעם וועט אויסקומען אז ס׳וועט יא זיין א ראיה.

הגרי״י: אזוי גייט ער אויף די זייט.

רבינו: אבער באמת ניין, אויב איך האלט אז ס׳איז א מצוה, לאכלה ולא לסחורה איז דאך א מצות עשה, לויט דעם איז עם דאך א מצות עשה שהזמן גמרא, איז דאך נשים פטורות, קומט אוים ביי איר איז נישט אנגענאנגען די גאנצע מצות עשה.

הגרי״י: דער לאו הבא מכלל עשה, לאכלה ולא לסחורה.

רבינו: דער חתם סופר איז ק״נ וועז ער זאגט, ער זוכט א לאו הבא מכלל עשה, טרעפט ער צוויי,[32] אוז ער זאגט איינם לאכלה ולא לסחורה, קומט אוים נשים זענען פטור.

הגרי״י: אה, געוואלדיג, זייער גוט צוגעשטעלט.

נו שוין דער רבי האט זיך אנגענומען פארץ ראפשיצער רב׳ם זיידע.

רבינו: ס׳איז מיר אויף א זיידע, אונז זענען מיר אייניקלעך, מיין מאמע איז געווען אן אייניקל פון רבי איציק׳ל האמבורגער, מיין מאמע איז אן אייניקל פון ראפשיצ׳ער רב׳ם א ברודער.[33]

הגרי״י: יא, כ׳געדענק וועז איך בין געווען שבת אין קרית יואל, דעמאלטם איז פונקט געווען די יארצייט, האט דער רבי פארציילט דעמאלטם וועגן דאם רבנות אין ראפשיץ אוז אין לינסק.

רבינו: יא, זיי האבן זיך ארום געקריגט, ער האט געהאט ביידע רבנות.

הגרי״י: אינטערסאנט, כ׳האב געטראפן אמאל – דער רבי וועט זיכער הנאה האבן דערפון – איינם פון די וויכוחים דארטן איז אן אינטערסאנטער וויכוח, רוב וויכוחים איז דאך אין עומק הלומדות, אהין אוז צוריק גדולי עולם, איינם פון די וויכוחים איז צי עס איז דא אזא משנה למלך צי ס׳איז נישטא, ביי גניבה.

רבינו: צי איך פסק׳ען אזוי ווי אביי... דער נודע ביהודה זאגט אז ער האט נישט געטראפן, אבער די אנדערע אחרונים צייכענען יא צו א משנה למלך, אז ס׳איז יא דא אזא משנה למלך.[34]

---

29 הנודע ביהודה שם משיב לעומתו ומפריך כל פרטי מכתבו, וז״ל שם: ״אתמול בא למראה עיני דברי מחותני הגאון אב״ד דק״ק אה״ו, והעברתי עיני עליו וראיתי שכל דבריו לאהבת הניצוח, ולא חש לכתוב אף דברים שאין בהם ממש״.

30 ועל ראיה זו כתב שם: ״ומה שהביא מחותני הגאון מחמש נשים המתקדשות בפירות שביעית. גם כן איני יודע מה הוא סח, וכי שליח של המקדש המה הלא אשה לחברתה נעשית שליח, ומה איסור יש בלוקח פירות שביעית אם קונה לצורך אכילה, ואם כן הנשים הללו נוטלים פירות הללו בקידושין וצריכין להם למאכל ביתם״.

31 עיי״ש מה שכתב הקצוה״ח (סי׳ קפ״ב) ליישב דברי הגר״י מהאמבורג וז״ל: ״ולי נראין דברי הרב מוהר״ר יצחק הלוי ז״ל דכל כה״ג נמי שליח של המשלח והוא הנותן הוי לפי מה שמבואר בתוס׳ פרק א״נ (דף ע״א) ד״ה בשלמא סיפא לחומרא וז״ל תימה אמאי לא הוי ריבית גמור כשהעמידו אצל ישראל אפי׳ מקבל הנכרי ריבית שהרי נעש׳ הישראל שני שלוחו של ראשון לקבל חובו מיד נכרי וי״ל דאפי׳ שיוכל לזכות לחבירו במציא׳ הכא אין קבלתו מן הנכרי זוכה לישראל חבירו דנהי דאם הי׳ הנכרי מפקיר מעותיו הי׳ יכול לזכות לתבירו השתא מיה׳ שהנכרי אינו מפקירן אלא בא לזכות מעותיו ללוה ע״י זה אין לו כח לזכות שא״כ הי׳ הישראל המקבל שלוחו של נכרי לזכות במעותיו לישראל ואין שליחות לנכרי וה״ל להיות מותר אפי׳ העמידו אצל ישראל אי לאו דלחומרא אמרינן שליחות לנכרי עכ״ל. ומבואר דכל היכא דהנותן אינו מפקיר הדבר שנותן ה״ל שלוחו של הנותן לזכות לחבירו וכל היכא דליכא תורת שליחות וכגון לנכרי לא מהני זכייתו לחבירו וא״כ ה״ה בכה״ג כיון דמשחרר עבדו עובר בעשה וה״ל שלוחו של הרב לזכות לעבדו וא״ש לד״ע ובזה נמי ממילא קמה גם נצבה ראייתו מחמש נשים המתקדשות בפירות שביעית וע״ש בסי׳ קס״ג סק״א עיי״ש כל הענין באריכות.

32 עיי׳ שם בשו״ת ״חתם סופר״ (או״ח, ק״נ) שכתב בזה״ל: ״לא מצאתי מעשה דזמן גרמא אלא בעשה, אבל בלאו הבא מכלל עשה שאינו דומה לתפילין מצה והקהל חייבת, ובעת לא מצאתי דמיון אלא לעשות סחורה בפירות שביעית ולאכול אחר הביעור, שהוא לאו הבא מכלל עשה וזמן גרמא, ובודאי נשים באסורות כאנשים.

33 הרבנית הצדיקת ע״ה היתה בת רבי אהרן ט״ב מוואלאוויע ז״ל, בן רבי ישראל יעקב יוקל ט״ב מוואלאוויע ז״ל, בן רבי שמואל ט״ב מגארליץ ז״ל חתן רבי מנחם מענדל הוראוויץ מסקאהל ז״ל בן רבי ישראל יעקב יוקל הוראוויץ מבאלחוב ז״ל אחיו של הגרע קודש מראפשיץ ז״ל, בני רבי מנחם מענדל מלינסק ז״ל חתנו של רבי יצחק הלוי איש הוראוויץ [רבי איציקל האמבורגער] ז״ל.

34 דהנה בתשו׳ הנוב״י (שם סימן ע״ו) מובא תשו׳ הגר״י מהאמבורג שמשיג על הנוב״י, ומביא ראיות לסתור את היסוד הזה שאין שליח לד״ע שהשליחות בטילה, וז״ל בהתחלת התשובה ״מ״מ לא קיי״ל פסק שהמציא המל״מ עכ״ל.

הגרי"י: האב איך געטראכט, די שאלה איז דאך אזוי, די תום' אין בבא מציעא דף י"א, די ביידע תירוצים, אקפי לי קטן.[35]

אבער ס'איז דא א משנה למלך – כ'מיין אז דער רבי וועט מסכים זיין איז דאס גאנץ גוט מרומז אין דעם משנה למלך – שלח לגנוב וגנב בשבת, איז דער משנה למלך מדייק, שלח לגנוב וגנב בשבת, פארוואס? ווייל די שליחות...[36]

רבינו: אנדערש ווי דער טור איז אבן העזר.[37]

הגרי"י: יא, ער זאגט דאך פונקט פארקערט – כ'האב הנאה אז כ'האב נישט געזאגט פריער דעם טור, דער רבי זאל עם זאגן – איז האב איך געטראכט, אין דעם משנה למלך קען מען לערנען צוויי וועגן, מ'קען לערנען א וועג, אזוי ווי טאקע דעם חידוש, אז ס'ווערט בטל דעם עצם שליחות, פארדעם דארף זיין נאר שבת, אויב שלח בשבת איז דאך בטל.

מ'קען אבער לערנען נאך א וועג – אויב דער רבי וועט מסכים זיין – נישט אז די שליחות ווערט בטל, נאר אין לך בו אלא חידושו, אז ביי טביחה ומכירה איז דא שליחות לדבר עבירה, און אויב ס'מישט זיך נאך עפעם אריין, נישט ווייל די

והנוב"י השיב בסי' ע"ז וז"ל בסוף הסימן: והנה מחותני הגאון בפתח דבריו כתב האי פסקא שהגט בטל מטעם שאין שליח לד"ע "בשם המשנה למלך", והנה יגעתי ולא מצאתי דבר זה במשנה למלך, ואני הוא שהמצאתי סברא זו, עכ"ל.

והיינו שהנוב"י יגע למצוא את החידוש במשל"מ ולא מצא, ומתרעם שם על הגאון מוהר"י על זה שכתב שהחידוש הזה שבד"ע השליחות בטילה המציא המל"מ, ואחרי יגיעה וחפוש לא מצא הדבר במל"מ.

והחת"ס בתשו' (אבהע"ז חלק ב סי' א ד"ה לזה): ...אעתיק לו מה שכתבתי אצלי בגליון חו"מ (רס"י קע"ב) וזה לשוני על הגליון: עיין תשו' מהרי"ט שרמז משל"מ פ"ב מרוצח, ולזה נתכוון הגאון מוה"ר יצחק זצ"ל בתשו' נוב"י אה"ע קמא סי' ע"ו, לחנם נתמרמר עליו הגאון נוב"י עכ"ל.

וז"ל המל"מ בפ"ב שם הלכה ב' בא"ד: כתב מהרי"ט (בתשו' חלק א' סימן קי"ז) דיש להסתפק אי אמרינן באסורא דרבנן אין שליח לד"ע כיון שמה"ת חשיב שליח או דילמא אפי' במילי דרבנן דבר עבירה מקרי ושייך בי' דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין עיי"ש עכ"ל. והחת"ס כ' מזה שהמל"מ הביא דברי המהרי"ט כלול בזה החידוש שאין שליח לד"ע הפירוש שהשליחות בטילה כ"כ החת"ס, ומסיים "ולחנם התמרמר עליו הגאון נוב"י"..

35 עיי"ש בתוס' וז"ל: אקפי לי קטן - וה"ה דהוה מצי למימר אקפי לי גדול אלא שהגדול לא יניח עצמו להקיף כדאמר פרק אלו הן הלוקין (מכות דף כ:) דאחד הניקף ואחר המקיף חייב, ואע"ג דמוקי לה התם כי ניקף מסייע ליה בהדיה היינו משום דבעניז אחר לא לקי דהוה לאו שאין בו מעשה אבל הלאו עובר לעולם.

36 כוונת הגאון שליט"א לד' המל"מ (בפ"ג מה' גירסה הלכה ו) וז"ל: הרמב"ם שם עשה שליח לשחוט לו ושחט לו השליח בשבת הרי הגנב חייב בתשלומי ד' וה' שהרי זה הגנב לא עשה עון מיתת ב"ד וכבר בארנו שהשוחט ע"י שליח חייב בתשלומין, עכ"ל הרמב"ם.

וז"ל המל"מ: מדקדוק דברי רבינו ז"ל נ"ל דדוקא בעשה אותו שליח סתם שישחוט לו והלך השליח ושחט בשבת אז הוא דחייב הגנב בתשלומי ד' וה', "אבל אם עשאו שליח שישחוט לו בשבת והלך השליח ושחט בשבת פטור הגנב המשלח מד' וה', וטעמא משום דמה שמתחייב הגנב בשחיטת השליח, חידוש הוא שחדשה תורה דהא בכה"ת כולה קיי"ל דאין שליח לד"ע אלא שאני טביחה ומכירה דגלי קרא דאיתא ע"י שליח, וכיון דחידוש הוא אין לנו אלא שלא נתוסף איסור אחר בשליחות זה, כגון דלא עשה אותו שליח כי אם על הטביחה אבל היכא דעשאו שליח שישחוט בשבת דמלבד איסור הטביחה איכא איסור שבת, ולגבי שבת פשיטא דאין שליח לד"ע, ה"נ לענין הטביחה לא נעשה שלוחו,

---

וראי' לזה ממה שכ' רבינו בפ"ז מה' מעילה וז"ל: בד"א כשהיו החתיכות מקדשי בדק הבית אבל אם הי' בשר עולה וביוצא בו לא מעל אלא האוכל בלבד, שהרי הוא חייב באיסור אחר יתר על המעילה ובכל התורה כולה אין שליח לד"ע אלא במעילה לבדה שלא יתערב עמו אסור אחר ע"כ.

והראב"ד שבחו שם בטעם זה, הרי לך נתבאר מה שכתבתי דכל שנצטרף איסור אחר אמרינן אין שליח לד"ע, ודוקא כשעשאו שליח גם על האיסור האחר כגון שעשאו שליח שישחוט בשבת וכגון האומר לשלוחו שיתן בשר עולה לאורחים, אבל האומר לשלוחו שישחוט והלך השליח ושחט בשבת חייב המשלח, שהרי שליחותו לא הי' אלא באיסור א' דהיינו הטביחה, ואם השליח עשה אסור אחר דהיינו ששחט בשבת אין זה מעלה ומוריד כלל, שהרי בעיקר השליחות לא נצטרף עמו איסור אחר וזה פשוט בעיני, עכ"ל המשל"מ.

ומדברי המל"מ הללו יש להוכיח הכי' של הנוב"י דבשלמא אם בד"ע בטלה לגמרי השליחות הרי מובן שאם אמר לו לשחוט בשבת ומכיון שלענין חלול שבת יש הכלל של אין שליח לד"ע ונתבטלה לגמרי השליחות, ולפיכך פטור הגנב המשלח גם על הטביחה, אבל אם נפרש שאין שליח לד"ע הוא רק לגבי העונש שלא המשלח מקבל העונש אלא השליח מקבל העונש, אבל השליחות קיימת, א"כ למה באמת אם הגנב עשה שליח לשחוט הבהמה הגובה בשבת למה יהי' הגנב פטור מד' וה', והלא השליחות קיימת ולגבי ד' וה' חדשה התורה שתשלומי ד' וה' חל על המשלח, ולגבי חילול שבת יחול העונש על השליח, שמעית מינה שבכה"ת מתבטלת השליחות, ע"כ אפ"ל שהגר"י מהאמבורג התכוון לד' המשל"מ האלו.

37 היינו שהרמב"ם פסק אם היה בריא בשעת מינוי שליחות ואח"כ אחזו [להמשלח] חולי שטות, אם נתנו השליח להאשה היא מגורשת מן התורה, ורק פסול מדרבנן שלא יאמרו שוטה בר גירושין הוא.

והטור (אהע"ז סי' קכ"א) כתב שהוא פסול מן התורה, דכל שנשתטה לפני גמר השליחות נתבטל שליחותו, ע"ש. והאחרונים מבארים שפלוגתתם תלוי בחקירה הנ"ל דהרמב"ם סבר שהשליח נעשה כגוף המשלח א"כ אפי' היכא שהמשלח נשתטה, השליח יכול לגמור שליחותו, כיון שהשליח נעשה המגרש, והטור סבר שרק המעשה מתייחסת להמשלח, א"כ היכא דנשתטה אינו יכול לגרש, וע"כ הגט נפסל מה"ת.

עצם שליחות ווערט בטל – מ׳קען זאגן אז די עצם שליחות ווערט בטל אזוי ווי דער נודע ביהודה – אבער מ׳קען זאגן אז דאם וואם ס׳ווערט בטל די שליחות איז נישט ווייל די שליחות ווערט בטל, נאר אין לך בו אלא חידושו, נאר ווען ס׳איז טאקע טביחה ומכירה אליץ׳ס ווערט נישט בטל, אז ס׳שטעלט זיך צו נאך עפעס ווערט יא בטל.

רבינו: ס׳ווערט בטל ביי טביחה ומכירה אויך? ס׳וועט דאך אויסקומען אז ס׳ווערט יא בטל די שליחות.

הגרי״י: יא, אבער מטעם אין לך בו אלא חידושו, און דאם וועט שטימען מיט רבי איציק׳ל האמבורגער, ס׳וועט שטימען מיט די ביידע שיטות, אזוי האב איך געקלערט אמאל צו זאגן.

א׳ הנוכחים: וועהט אוים דער רבי איז נישט אזוי מסכים מיט דעם חידוש....

הגרי״י: [בצחות] זיי נישט קיין מחמיר, נאך א מינוט איז שוין דער רבי מסכים... איך וועל זאגן נאר נאכאמאל קלארער. פשוט איז דער פשט אז דער עצם שליחות ווערט בטל.

רבינו: יא, און פארוואס ווערט די שליחות בטל, ווייל אין שליח לדבר עבירה, איז ווילט איר זאגן, אז ס׳איז דא א חידוש ביי טביחה ומכירה אז ס׳ווערט נישט בטל, דאם איז נאר אז ס׳איז נישטא נאר די איינע איסור, טאמער איז ניתוסף נאך א איסור.

הגרי״י: יא, ווערט עם בטל ווייל ס׳איז אין לך בו אלא חידושו...

רבינו: איז נישט מער דער חידוש פון יש שליח לדבר עבירה פון טביחה ומכירה, אזוי ווילט איר זאגן.

הגרי״י: יא, וועגן אין לך בו אל חידושו.

ס׳איז א חידוש וואם איך וויל זאגן, אבער ביי אין לך בו אלא חידושו ווערט בטל די גאנצע.

רבינו: און ביי אן אנדערע איסור וועט נישט בטל ווערן די שליחות, לויט דעם?

הגרי״י: ניין, ווייל באמת שליחות ווערט נישט בטל.

כ׳וויים אז ס׳איז א חידוש, און ווען ס׳וועט זיין תחיית המתים וועט דער נודע ביהודה זיך אדורך רעדן מיט חשוב׳ערע מענטשן ווי מיר, אבער דערווייל קען מען דאם נאך זאגן...

ס׳איז א שטיקל חידוש, אויף א אנדייב הערט זיך עם זיכער... אזוי האב איך געטראכט צו מחדש זיין, אז דער עצם זאך ווערט אוים חידוש.

יעצט איז אזוי, כ׳האב דאך באקומען פון ר׳ וואלף גליק דעם לב אהרן אויף חנוכה, גלייך נאך וואם עם ארויס, ער איז געקומען קיין ארץ ישראל און האט עם געגעבן ממש פאר איינציגע אידן, און איך האב זוכה געווען צו זיין פון די איינציגע, און כ׳האב שוין געזאגט אויף דעם חידושים.

רבינו: איר מעגט מוסיף זיין, כ׳וועל נישט ברוגז זיין.

הגרי״י: יא, יא, דאם האב איך געטוהן, כ׳האב מוסיף געווען שיינע זאכן. כ׳האב אויך דעם לב אהרן אויף פסחים, דאם האב איך געזאגט אין גרויסן כולל, כ׳האב געריעדט אין כולל האב איך געזאגט דארטן אין כ׳האב געעפנט דעם ספר און כהאב פארגעלערנט אינעווייניג אינעם לב אהרן.

איז דער רבי זאגט דארט דעם רבי יוסף ענגיל, דאם איז שוין אין חידושי מהר״א אין פרשת משפטים, דארטן ברענגט דער רבי דעם רבי יוסף ענגיל, ער זאגט עם אין בית האוצר דעם חידוש, אלע פרעגן דאך די קשיא ווי די שבטי קה האבן געהאט א דין פון בני נח,[38] דער משנה למלך און דער פרשת דרכים, אנדערע זאגן דאך ציצית,[39] אנדערע זאגן ביינאכט.[40]

ברענגט דער רבי דאכט זיך מיר אין משפטים, צי יתרו, אין חידושי מהר״א, חידושי תורה מהר״א ט״ב הייסט עס, דארט ברענגט דער רבי, אז ס׳איז דא נאך א עצה פון רבי יוסף ענגיל, אז זיי האבן געטוהן א מלאכה שאינה צריכה לגופה, זיי האבן זיך גוט אנגעהארעווענט, על פי הלכה איז עם נישט קיין מלאכה, ס׳איז א מלאכה שאינה צריכה לגופה...

רבינו: יא, און אויף יום ולילה לא ישבותו הייסט עם יא א מלאכה, נאר אויף שבת נישט.

הגרי״י: האב איך צוגעשטעלט צו דעם, מאידך גיסא, וואם זעהט מען דא, אז דער מציאות ראטעווענט דעם גוי פון אן

---

38 שהקשו איך שמרו האבות שביתת השבת, הרי ב״נ ששבת חייב מיתה, וממה נפשך איך ידעו אי יש להם דין ב״נ אסור להם לשבות, ואי יש להם דין ישראל הרי חייבין בשביתה.

39 דהיינו על קושיית הפרשת דרכים תירצו החת״ס וכן הגרי״ז מבריסק דהאבות היו לובשים ציצית בשבת, וממ״נ היו יוצאים ידי ספק, דאם הוא גוי הרי עשה הוצאה מרשות לרשות ועבר על איסור העברה ברה״ר, ואם הוא ישראל גמור שבת לגמרי.

40 עיין בפנים יפות (פר׳ נח) כי אצל בני נח הולך הלילה אחר היום וכמו שאמר הכתוב (בראשית ח כב) יום וליל לא ישבותו" ומפסוק זה נלמד איסור השביתה לבני נח, לפי״ז תירץ כי האבות יצאו ידי חובתם כאשר עשו מלאכה בליל מוצאי שבת, זמן הנחשב כשבת לבני נח, כי אצלם הלילה הולך אחר היום, אך נחשב כחול לישראל, ממילא שמרו את השבת כישראל, אך גם עשו בה מלאכה כבני נח.

עבירה, אזוי ווי ער האט געארבעט און במציאות האט ער זיך אנגעשטרענגט, איז דער מציאות ראטעווועט דעם גוי פון אן עבירה.

מ'געפינט די זעלבע זאך אז דער מציאות ראטעווועט להבדיל אלף אלפי הבדלות א איד פון אן עבירה, ס'איז באוואוסט די קשיא פון ערשטן פני יהושע (אבי זקינו של הגאון בעל פני יהושע על הש"ס – שו"ת פני יהושע ח"א סי' ד') וואם דארף איך האבן אמירה לעכו"ם שבות תיפוק ליה משום שליחות, און אויך תיפוק ליה משום אין שליח לדבר עבירה להחמיר, דער תוס' אין איזהו נשך, טאקע תוס' אין בבא מציעא.[41]

רבינו: תיפוק ליה אלין 'יש' שליח לדבר עבירה להחמיר.

דער תניא אין קונטרס אחרון זאגט אויכעט אז יש שליח לדבר עבירה להחמיר, ער זאגט אויך אז אמירה לעכו"ם שבות, ווייל יש שליח לדבר עבירה להחמיר, אבער דאם איז אלעם אנדערש ווי דער בית מאיר.

הגרי"י: אבער דער חידוש איז אז אין בעל התניא טאקע פון זיידן,[42] ברענגט ער טאקע בריידע צוזאמען, ער ברענגט סיי אלם אמירה לעכו"ם און סיי אלם שליחות.

רבינו: יא, ער זאגט אז אמירה לעכו"ם שבות ווייל יש שליח לדבר עבירה להחמיר.

אבער ס'איז א חידוש ווייל ס'איז קענן דעם בית מאיר סימן ה' אין אבן העזר. דער בית מאיר זאגט אז ביי שבת איז נישטא קיין דין שליחות, למען ינוח, גופו שובת.[43] און דער חתם סופר זאגט אויך אזוי.

הגרי"י: יא אין קפ"ה און אין נאך א פלאץ.[44]

רבינו: דער חתם סופר זאגט עם אין סי' פ"ד מדעת עצמו.[45] און שפעטער ברענגט ער 'מצאתי' דעם בית מאיר.[46]

---

41 דאיתא בפרק איזהו נשך (דף ע"א ע"ב) ת"ר מלוה ישראל מעותיו של נכרי מדעת הנכרי אבל לא מדעת ישראל כיצד ישראל שלוה מעות מן הנכרי ברבית וביקש להחזירם לו מצאו ישראל אחר ואמר לו תנם לי ואני אעלה לך כדרך שאתה מעלה לו אסור ואם העמידו אצל נכרי מותר וכן נכרי שלוה מעות בישראל ברבית וביקש להחזירם לו מצאו ישראל אחר אמר לו תנם לי ואני אעלה לך כדרך שאתה מעלה לו מותר ואם העמידו אצל ישראל אסור.

והקשה הגמ' בשלמא בסיפא כשה העמידו אצל ישראל אפ' שאין שליחות לעכו"ם חומרא דרבנן הוא למיסר אבל ברישא דקתני שאם העמיד ישראל אצל גוי מותר, והרי כיון שאין שליחות לנכרי נחשב שקיבל ישראל מישראל ושקיל ישראל ראשון רבית, ותי' ר' פפא הכא כגון שנטל ונתן ביד והחידוש הוא שלא אמרינן דכיון קיבל הגוי מישראל ראשון ונתן לשני אדעתה דישראל ראשון נתן.

ונחלקו הראשונים בפירוש הגמ', רש"י ד"ה אדעתה דיריה דישראל כתב שהה"א שהנכרי הוא שליח של ישראל לחומרא שהרי ישראל ראשון הביא ישראל שני אצל נכרי א' קמ"ל שנתן על דעת עצמו.

אבל ר"ת פירש שעכשיו לא אמרינן שליחות עכו"ם לחומרא, אלא המונה בסיפא כמו ברישא כגון שנטל ונתן ביד שהנכרי נתן לישראל וישראל נתן לישראל ואסור ולא נאמר שנתן אדעתה דנכרי.

ויוצא שנחלקו האם למסקנת הגמ' יש שליחות לעכו"ם לחומרא דרש"י ס"ל שיש שליחות לנכרי לחומרא, וכן גם מבואר בחידושי הרמב"ן רשב"א, וכן פסק הרמב"ם (בהל' מלוה פ"ו ה"ד), אבן הר"ת פסק שאין שליחות לנכרי לחומרא.

והנה הגמ' (דף צ' ע"א) נסתפקה הגמ' מהו שיאמר אדם לנכרי חסום פרתי ודוש בה מי אמרינן כי אמרינן אמירה לנכרי שבות הנ' מילי לענין שבת דאיסור סקילה אבל חסימה דאיסור לאו לא או דילמא לא שנא. ולכאו' למה שלא יתחייב כיון שיש שליחות לעכו"ם לחומרא.

והפנ"י (בשו"ת ח"א יו"ד סוף סי' ג') הק' דמה הספק של הגמ' האם גזרו אמירה לעכו"ם בשאר אסורים חוץ משבת והא עכ"פ אסור מדרבנן משום דיש שליחות לעכו"ם לחומרא.

---

42 הגה"ק מרן העצי חיים ז"ל הי' חתן הרה"ק ר' שלום אליעזר"ל מראצפערט ז"ל, חתן גיסו הגה"ק מהארנאסטייפעל ז"ל בנו של הגה"ק רבי משולם זושא מטאלמאש ז"ל חתן הגה"ק מטשערקאס ז"ל, בן הגה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל ז"ל חתן הגה"ק רבי דוב בער מליבאוויטש ז"ל בן הגה"ק בעל התניא ז"ל.

43 דבשבת לא שייך שליחו של אדם כמותו אפי' אי נימא דשייך שליחות בעכו"ם, דבשבת לא הקפידה התורה על עצם עשיית המלאכה שלא תיעשה, רק קפידת התורה שגופו של ישראל ינוח ולא יעבוד בה שום מלאכה, כמו שכתוב למען ינוח שורך וכו', ע"כ אפי' שלח שליח לעשות מלאכה בשבת ועשאה לא עבר המשלח שום איסור כיון דהעיקר הקפידא שגופו ינוח בשבת, וסוכ"ס הרי נח ולא עשה כלום, ועצם הדבר שהמלאכה נעשה לית לן בה.

44 עיי' בשו"ת חת"ס (או"ח סי' קפ"ה) וז"ל: "אך עומד לעיני מה שהקשה הגאון פני יהושע בתשו' הנ"ל תיפוק לי' משום שליחות לנכרי להחמיר למ"ד אי אינו בר חיובא יש שליח לד"ע ויפה כ' בית מאיר דלענין שבת לק"מ קו' זו דלא שייך שליחות במאי דתלי' בגוף איברי אדם כשם שא"א לומר שיניח ראובן תפילין על ראשו עבור שמעון ה"נ התורה אמרה למען ינוח וישבות איברי ישראל לא שייך באיברי גוי שלוחו כמותו ואמת נכון הדבר".

45 עיי' שם שמביא קושי' הפנ"י ומתרצו מדעת עצמו, וז"ל: "והנה הגאון בתשו' פ"י הנ"ל הקשה למ"ד בב"מ י' ע"ב דלאו בר חיובא מחייב שולחו, אי ס"ד יש שליחות לנכרי מדרבנן מה יענה הך מ"ד בכולי תלמודא דאמרי אמירה לנכרי בשבת שבות, תיפק ליה משום שליחות ולא תי' כלום, ומאז כתבתי בחידושי וכן הוא מוסכם בדעתי בלי ספק דלענין מנוחת שבת לא שייך שיהיה שלוחו כמותו, דהתור' הקפידה על מנוחת גופו של ישראל ולא אגוף המלאכה", עיי"ש.

דער ישועת יעקב (או"ח סי' רס"ג אות ו') זאגט לגבי אחשביה, זאגט ער אויף אחשביה איז נוצט נאר אויף די מלאכה אבער גופו איז שובת, אחשביה איז נאר א לא תעשה און נישט קיין עשה, אזוי זאגט דער ישועות יעקב.[47]

און דער פני מבין (או"ח סי' פ"א) זאגט אויפן בית מאיר וואס ער זאגט אז ס'איז נישט שייך קיין שליחות דאס איז נאר אויף די עשה, אויף די לא תעשה איז יא שייך שליחות.

הגרי"י: נאר אויף די עשה, א חידוש, דער פני מבין לערנט אזוי פשט אין בית מאיר.

רבינו: ער טוט עס אויף פון זיך אליין, ס'איז זיין אויפטוה.

ער זאגט אז די סברא פון בית מאיר אז גופו שובת, דאס איז נאר גוט אויף די עשה, אויף די לא תעשה נישט.

לויט דעם פארשטייט מען וואס זיי ווילן זאגן אז ס'איז א דאורייתא, דער לא תעשה איז א דאורייתא, ס'בלייבט א לא תעשה.

הגרי"י: כ'ווייל ווייזן בקיאות אין רבי'נם ספרים, דער רבי דערמאנט אויך דעם בית יצחק אין סי' פ"ח אז יעדער מיגו איז א אחשביה, דער רבי דערמאנט עם דארט.[48]

נאר וואס איך האב געוואלט צושטעלן איז אזוי, וואס געפינט מען דא, מ'געפינט דא אז דער מציאות ראטעוועט דעם גוי זאל נישט עובר זיין קיין עבירה, דא געפינט מען לויטן בית מאיר, די מציאות ראטעוועט דעם איד ער זאל נישט עובר זיין קיין עבירה, ווייל אויב דער איד במציאות איז למען ינוח, ווערט ער געראטעוועט פון די עבירה פון די שליחות, איז דאם ממש מן הקצה אל הקצה.

דא געפינט מען אז א גוי ווערט געראטעוועט, אבער דא רעדט מען אז א איד ווערט געראטעוועט מיטן מציאות, אזוי האב איך געטראכט צוצושטעלן.

רבינו: דער בית מאיר זאגט דאך אזוי. דער איד גופו איז שובת.

הגרי"י: יעצט איז אזוי קודם דאס האב איך געברענגט פארן רבי'ן, איך וויל מיך מזכיר זיין מיט מיין נאמען.

די מאמע האט געהייסן רחל הייסט זי נאך א באבע, און שמחה וויל זי איז געבוירן שמחת תורה.

רבינו: דער חתם סופר האט אויך געהאט א טאכטער וואס האט געהייסן שמחה.[49]

---

46 עיי' שם שכתב: והסברתי זה בטוב ולא אאריך עתה כי בעת מצאתי הגאון בית מאיר כ' ס"ס ה' והסביר זה התירוץ בעצמו.

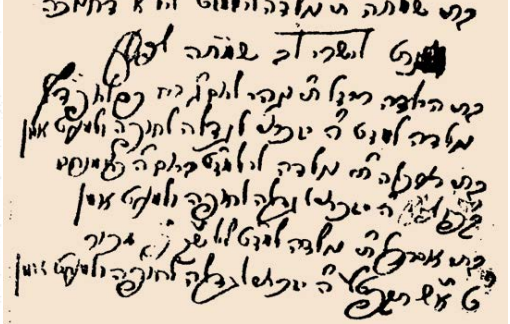
47 שמיישב קושית הפני"י דהקשה ע"ד רש"י בפסחים (דף ו:) דילמא באמת השבתתו בכל דבר, ורק דבכל דבר נמי אסור משום דאחשבי', ותי' דלכאורה קשה דאפילו אי אין ביעור חמץ אלא שריפה אפ"ה שפיר י"ל דאפשר גם ביו"ט, ורק דמותר מכח עשה דוחה לא תעשה, ורק משו"ה ל"ש לומר עשה דוחה לא תעשה, מאחר דמקלקל חייב, והרי כל זה הוא אם באמת חשוב מלאכה אז שפיר שייך הסברא הנ"ל, משא"כ אם באמת אינה מלאכה, רק דאסור מכח אחשבי' אז בוודאי מותר, דאז הוי עשה דוחה לא תעשה בתורת היתר גמור.

48 וז"ל: וע"ל דבאמת כל ענין מיגו הוא משום אחשביה, הואיל דחשיב להא חשיב להא, ולפמ"ש הריטב"א דבשוגג לא שייך אחשביה, א"כ גם מיגו לא שייך בשוגג כיון דמיגו הוא משום אחשביה, וכ"כ בשו"ת בית יצחק (או"ח סימן נ"ה אות י"א) ובהך דמיגו דהוה דופן לענין סוכה הוי דופן לענין שבת.

49 מרת שמחה לעהמאן ע"ה היתה ידועה לאשה גדולה כל שנות חייה היו קודש לה' למצוות ולמעש"ט, דומה היתה לגמרי לאביה הקדוש בצורתה ובצדקתה, גדולי הדור השכימו לפתחה, ותמיד בשגדולי תלמידי החתם סופר והכתב סופר הזדמנו לפרעשבורג, ביקרוה בביתה, ובקשוה לספר מאביה הקדוש, זכרה כל תנועותיו והליכותיו.

נולדה בשנת תקפ"ב והאריכה ימים על כל בני החת"ס ונלב"ע בשיבה טובה בת צ' שנה בי"ג אלול תרע"א ומנו"כ בפרשבורג, ומסופר שזכתה לאריכות ימים ע"י ברכת אביה הק', שפע"א אמר לה להושיט לה חפץ מעל הארון, וכאשר לא הגיעה לגובה הארון, אמרה לאביה אני קצרה מדי, אמר לה אביה הק', הנך קצרה מדי, אבל את תאריכי לחיות.

להלן תצלום מכתי"ק של מרן החת"ס וצ"ל ברשימת לידת בנותיו אשר רשמם על דפי שער פנקס הנמולים, ובתו"ד כותב כדלהלן: "בתי שמחה תחי' נולדה לי למוי"ט ליל א' דחנוכה שנת לישר"י ל"ב שמחה לפ"ק".

הגרי"י: יא, דעם חתם סופר'ס איניקלעך...

רבינו: שמחה איז א נאמען פאר א מאן און פאר א פרוי, אזוי ווי יונה, סיי א נאמען פון א מאן און סיי א נאמען פון א פרוי.[50]

הגרי"י: יא.

הגרי"י הביא לפני רבינו כמה כתבים עתיקים ומכתבים בענין קרן השביעית מכל השנים ואמר: דאם האב איך געבראנגט פארן רבי'ן, דאם בלייבט דא, ס'איז דא אסאך אינטערסאנטע זאכן, נאר וואם אונז ווילן יעצט גיין טוהן וויל איך דאם ווייזן פארן רבי'ן, קודם דאם איז דער יסוד, נאך פון תשע"ד, כ'האב נאך, כ'האב עם געבראנגט ס'זאל דא בלייבן פארן רבי'ן, אסאך ענינים אין דעם נושא, דאם איז אינטערעסאנט ווי הרב וואזנער דער שבט הלוי ז"ל בעהט מיין טאטן אין תשנ"ד ער זאל אים אריין נעמען אין די ארבעט פון שמיטה.[51]

די היסטאריע גייט שוין פון פאר זיבעציג יאר צורוק...

דאם איז א בריוו פון רבי דוד סאלאוויטשיק (הגאון ראש ישיבת בריסק ז"ל בירושלים עיה"ק ת"ו), פאר מיר, און איך זאל זיין אפגעשיידט אויף לאנגע גוטע יארן מיט מיין ברודער, אז בני הגאון הגדול היטן ווייטער די מצוה שמיטה...[52]

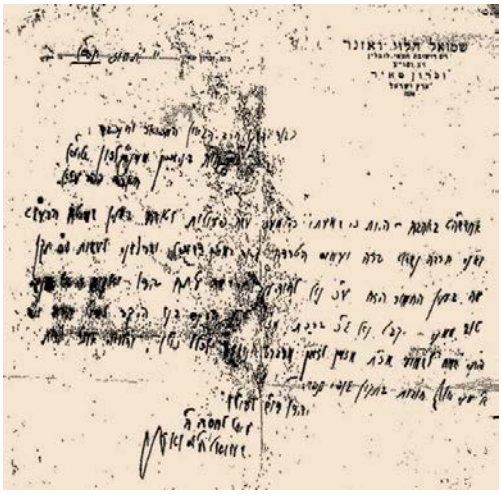
ס'איז אינטערסאנטע זאכן, דאם בלייבט דא, דער רבי זאל קענען געהעריג מעיין זיין דערין.

אבער דער עיקר וואם כ'האב יעצט געבראנגט וואם מ'איז עוסק יעצט, דאם איז פון רבי משה שטערנבוך (הגאון הגדול ראב"ד העדה"ח בירושלים עיה"ק ת"ו) פאר זיבן יאר צוריק תשע"ה,[53] פאריגע שמיטה, האט ער אונז געגעבן א נייע

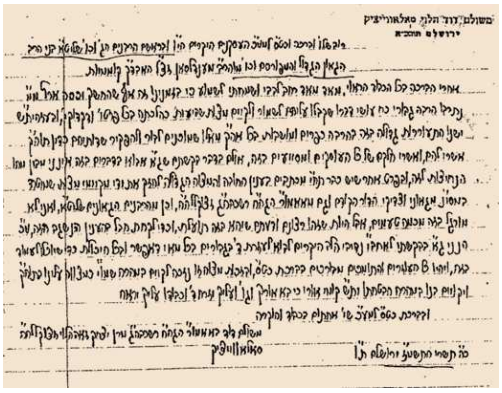
---

50 עיין באבן עזרא סוף פר' וישלח שיש כמה שמות ששווים לזכר ולנקיבה, ע"ש. וכמו שידוע על השמות שמחה, זיסל, יונה, וכן בדברי חיים על שמות גיטין (את ב) כ' דהשם ברכה היא שם של איש ושל אשה, ע"ש.

51 להלן תצלום מכתבו של כ"ק האגון הגדול פוסה"ד בעל שבט הלוי זצ"ל אשר שלח בידידות והערכה לכ"ק הגה"צ רבי בנימין מענדל זאהן זצ"ל גאב"ד קוממיות, הי' זה בחודש תמוז שנת תשי"א כאשר עדיין שימש כגאב"ד קרית אתא, ובתוך הדברים כותב לו כדלהלן: "היות כי שמעתי כי מע"כ עשה פעולות לטובה בענין שמיטה... וברצוני לעשות ג"כ תיקון מה בענין החמור הזה, ע"כ נא להודיענו מה עלתה בידו...".

52 להלן תצלום מכתב כ"ק האגון הגדול רבי משולם דוד סאלאוויטשיק זצ"ל אשר שלח לבני כ"ק הגה"צ רבי בנימין מענדל זאהן זצ"ל גאב"ד קוממיות, בחודש תשרי שנת תשמ"ו, לחזק את ידי שומרי שביעית.

53 להלן תצלום מכתב כ"ק האגון הגדול רבי משה שטערנבוך שליט"א וחברי הבד"ץ העדה החרדית בעיה"ק ירושת"ו, ערב שנת השמיטה תשע"ה לפ"ק, בו מעלה על נס רעיון קרן השביעית להחתים על הסכם קניית קרקעות של החקלאים שומרי שמיטה.

Rabbi Moshe Sternbuch
Chief Rabbi
of the Orthodox Rabbinical Courts
Rash HaYeshiva St' Ramot
Jerusalem

משה שטרנבוך
ראב"ד
לבתי הדין הרבניים
ראש הישיבה רמות א'
חבר מועצת הגדולים ומועצת חכמי התורה
שליט"א ירושלים תו"ב

בס"ד

ערב שנת השמיטה תשע"ה

קריאה שנת השבע

שמחנו לשמוע כי נתכבו החתומים מטה, אשר קיבלו על עצמם לשמור שביעית כהלכתה באריצנו הקדושה. וחם עומדים בכל הנסיונות והקשיים כדי לשמור שבת תארץ בהיותה.

לשם כך הוקמה קרן חשביעית מיסודו של חגאון הצדיק חמפר כש"ת רבי בנימין מנדלזון זצוק"ל מגאב"ד קוממיות ת"ו.

תקנת לקראת שנת השמיטה הבעל"ט, קרן חשביעית פתקת להחזקות החקלאים מיבורי חטח, במהלכה לבדיבו עם בכל תפארת ישראל כדי לזיכותם במצוה חשובה זו במהל מצוה, ולשם כך הסכמיבו רעיון נפלא לזקנם על חסכם סניית קרקע בלכתה"ק 100 מלך מחשדות המשובבים של החקלאי, דרך קרן חשביעית. למסוך שנת חשמיטה, תוך רישום חמקום חנמדויק של האדמה, שנערך ע"י עורכי דין מומחים ונעשה בכל חקנינים המתעילים חן על פי חלכה וחן על פי דיניחם כדין.

וחכל נעשת תחת פיקוח אלא של רבני חעיר "קרן חשביעית" חן על שביחת חקרקע בפועל ללא חתיתים כלל, וכן על אזנו חסיוע לחקלאים עפ"י חכוונת חרבנים שליט"א.

ע"כ אנו פונים אל אחיבו בני ישראל בכל מקום שהם לחיות עוזבים בחרמומתיהם במצוה רבה זו של חחזקת קרן הקודש שבעזרתה אך ורק עיי"ז יבטיח לחקלאים, על מנת שיוכלו לחרבות לקיומו של מלך גיבורי חכח חמשחרים שביעית כהלכתה.

ובזכות שמירת שביעית כהלכתה נזכה במהרה לחיגחעת בתשועת עולמים.

ויזכו כל המסייעיים לשפע ברכה והצלחה, מבי חיי ומזוני ולכל מילי דמיטב

חכותב וחותם לכבוד מצות חשמיטה ומצעת לישועה

וועג אז מ׳זאל ווערן א שותף מיטן פארמער אינעם פעלד, כ׳האב עם דא געבערענגט אז דער רבי זאל עם זעהן...

דאם איז געווען רבי משה שטערנבוך׳ם הכרעה אז מ׳קען עם אזוי מאכן.

רבינו: כ׳וועל אייך זאגן, ר׳ אברהם אינהארן (מעכאני קח השביעית) איז שוין געווען ביי מיר פאריגע מאל שמיטה.

הגרי״י: אה, אוודאי, ר׳ אברהם אינהארן.

רבינו: מיט ר׳ אברהם הייליפרין, און מ׳האט שוין געמאכט דעם ביזנעס אמאל.

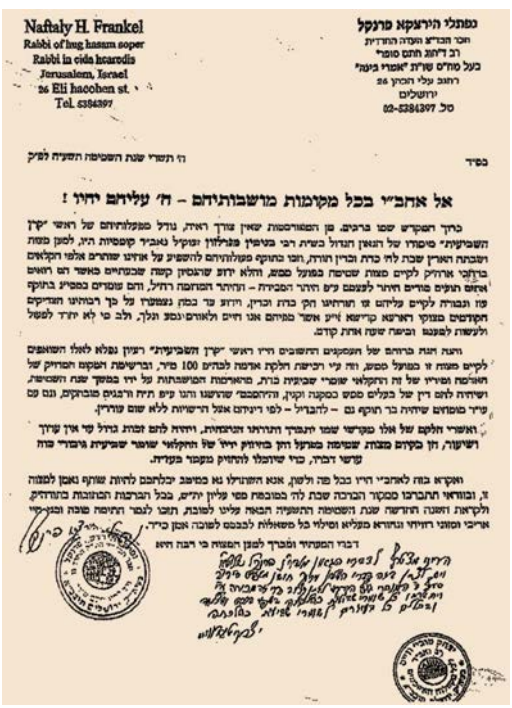
הגרי״י: יא, אבער דער ביזנעס ענדיגט זיך יעדעם יאר. דער רבי מיינט אוודאי צו זאגן אז דער שהחיינו אויפן ביזנעס קען מען שוין נישט מאכן...

הרי״ש בלויא: דאם מאל האבן מיר געבערענגט דעם פארמער אליינם מ׳זאל מאכן מיט אים די ביזנעס.

אב״ד סיגוט: דאם איז אזא מקח אז אזוי קען א מענטש מקיים זיין מצות שמיטה מיט א שותף?.

רבינו: יא, ער ווערט א שותף אינעם פעלד, במילא איז ער מקיים ושבתה הארץ שבת לה׳.

הרי״ש בלויא: ס׳איז דא אסאך וואס מאכן אויף דעם אסאך געלט, דאם איז א גרויסע ביזנעס היינט, אבער דא איז קרן השביעית דאם גייט אן אזוי פשוט זיי צו העלפן.

Naftaly H. Frankel
Rabbi of hug hasam soper
Rabbi in cids heardis
Jerusalem, Israel
26 Eli hacohen st.
Tel. 5384397

נפתלי הירצקא פרנקל
חבר הבד״צ הגדה התורנית
רב ד׳חוג חתם סופרי
בעל מח״ס שרית ׳אמרי בינה׳
רחוב עלי הכהן 26
ירושלים
טל. 02-5384397

בס״ד

ה׳ תשרי שנת השמיטה תשע״ה לפ״ק

אל אחב״י בכל מקומות מושבותיהם – ה׳ עליהם יחיו !

כתוך תפקדש שמו ברוכים, מן המסורסות שאין עוזך ראית, נודל מעלותיהם של ראשי ׳קרן השביעית׳ מיסודו של הגאון חגדול בשית רבי בנימין פנחלזון ׳שפקיל נאבידי קשסטות היה, למען מצות ושבתה הארץ שבת לה׳ כורת וברין חורת, וחבי מחוקה מעלותיהם להשפיע על אחינו שהשרים אלפי הקלאים ברחקי ארחיק לקיים מצוה שכיחה במועל מצוי, והלא ידוע שהנסיון קשה שכנחתים מאשר הם ראשי אחים הנעים מהרים וחיהר לצמוח עים ויהיר הסביבית – ותחיהר הבוחנה רחיל, והם עומדים בסכיני בתוקף פזו ובנחיה לקיים פלילתם זו ותרחיצו חקן כורת וכרין, ויודע עד בכחן נעמשרו על כך רבחינו חצדיקים חקדמונים מצוקי ראנשא קדישא ׳ירן אשר מפחים אנו חיים ולאומתנו-נכפל חגלך, ולב פי לא יירד לשפל ולעשות למענו ובינחו שמה ארות קדם.

והנה חנת ברוחם של חמסקנים הרשובים ויהי ראשי ׳קרן השביעית׳ רעיון נפלא לחלו׳ חשוחפים לקיים מצות זו במועל מכסף, וזה עי׳ רכישת חלקת אדמה בסדים 100 מיר, וברשישת חשקום חסרוש של ואחר׳מת ופירוט של זה ותקלאי שאשרי שבניעית בורת, מראורסות חמשוחפות על ידי במשך שנת חשכישית, ושיחדה להם דין של בעלים מכסף כשקנה וקנין, ובדהסכמ׳ שרשעו וחנו עים תיה ורבנים מובחקים, וגם עם ׳פיר מומחים שיהיה בר תוקף גם – להבדיל – לפי דיעתם אנל הרשויות ללא שום עוררין.

ואשרי חלקם של אלו שקרשי שמו יתעורר וחרוחנו וכוחמות, ויחיה להם זכות גדול כי אין שיעור ושיעור, חן בעדים מצות שמיטה במועל חק בזיהוק יחיל של וחקלאי שומר שביעית ביבודי כדה קדשי דברה, כבי שיכבלו להחזיק מקסר בעדית.

ואקוא בזה לאחבי׳ הרי בבל פה ולשון, אנא השגיחלו נא במיאב יכלחכם לחות שוקף נאמן למצוה ז, ובוודאי חשבוכו מסכוף הברכה שכת לה׳ בסובפות מפי עליון יניש, בכל הברכות הכתובות בתורתיך, ולקראת ושנה הרחשה שנת השמיטה הקשקיה הבאה עליכו לשובות, ותכו לנפי תניחת שובה ונפוקי אריבי ומזרי ויהיהו ונחזרא מקליא ופילו כל משאלות לבבכם לשובה אמן כיהי.

דבר המכתוב ומברך למען המצות בי רבה ויאא

רבינו: [בצחות] דאם איז לאכלה ולא לסחורה.

הרי״ש בלויא: מיר האבן געבערענגט דעם פארמער אליינם צו מאכן מיט אים דעם קנין.

רבינו עיין בנוסח השטר

אב״ד סיגוט: וועלכע סארט קנין מאכט מען דא אויף דעם?

הגרי״י: ס׳איז דא אזוי, ס׳איז דא כסף און א שטר.

אב״ד סיגוט: און פארוואס נישט חזקה?

הגרי״י: אדרבה אונז ווילן מיר דער רבי זאל אראפקומען צום פעלד.

שוין, ער האט שוין אויסגעזאגט דעם סוד וואס מ׳וויל דא, מ׳גייט אויף חזקה.

רבינו: אבער ס׳העלפט שליחות....

הגרי״י: דער מחנה אפרים (הל׳ שלוחין ושותפין הי״ד) זאגט דאך א חידוש, אז קנין כסף ביי א גוי, אפילו אין שליחות לעכו״ם, אבער אז די געלט קומט אן איז עם אנגעקומען... אזוי נעמט ער אן,[54]

רבינו: דער נתיבות (סי׳ קפ״ב סוס״ק ב׳) זאגט אויך אזוי.[55]

---

54 וז״ל: גוי ששלח לישראל שישכיר לו בית מישראל ועשה השליח את שליחותו ונתן המעות למשכיר כדי שיקנה המשכיר ביתו לגוי. לכאורה היה נראה דלא קנה הגוי מאחר דקי״ל דאין שליחות וזכיה לגוי.

אבל כד דייקינן נראה דלא צרי׳ בזה שליחות וזכיה כיון דאין ישראל זוכה במידי לגוי אלא מעשה קוף הוא דעביד דעותן המעות למשכיר וממילא זכי הגוי. ואמינא לה מההיא דאמר רבא פ״ק דקדושין דף ז׳ הילך מנה והתקדשי לפ׳ מקודשת מדין עבד כנעני ואמר רבא בתר הכי וכן לעניין ממונא ע״כ. וגבי עבד כנעני קאמר רבא בפרקין לקמן דף כ״ג דאפילו ר״מ דס״ל חוב הוא לעבד שיצא לחירות עם כל זה קונה עצמו בכסף ע״י אחרי׳ אפי׳ שלא מדעתו דקבלת רבו גרמא לו. ופירש רש״י ז״ל דאין אחרים הללו חבין לו אלא קבלת רבו והרב אין נעשה שליח אלא לצורך עצמו ומקנהו מאליו ע״כ.

שמעינן מינה דכל שזה נותן הכסף למוכר כדי שיקנה לאחרים קנו אותם אחרים ולא משום שליחו׳ וזכיה, אלא כל דקביל מוכר המעות ממילא מקנהו לאחרים ע״י כסף שלקת כמו שפירש רש״י ז״ל וא״כ בנ״ד אף דאין שליחות וזכיה לגוי קנה הגוי כדאמרן, עיי״ש עוד.

55 וז״ל: אם המוכר מסר החפץ לקטן ועכו״ם למוסרו להלוקח ואמר או כתב על ידם להלוקח שילך וימשוך ויקנה בשם המוכר מהני משיכת הלוקח וכו׳ וכן אם נתן לשליח קטן או עכו״ם כסף לקנות קרקע קנה המשלח כשיקבל המוכר המעות דהשליח מעשה קוף בעלמא ביד להוליך המעות להמוכר לקנות בו ע״כ.

ומבואר דבקנין כסף אין צריך דין שליחות משום דקבלת הכסף ביד המוכר זה גומר הקנין והמוכר בעצמו מקנה את המקח להקונה בשעת קבלת הכסף.

הגרי"י: אבער דער רבי זאל זעהן דעם גאנצן נוסח דא מ'האט אפאך געהארעווענט אין דעם, מ'האט עם אויסגעבויעט הלכה'דיג אויפן בעסטן שענסטן אופן.

אב"ד סיגוט: כסף שטר וחזקה, אזוי שטייט דא.

דאם איז א שטר, דאם איז כסף.

הגרי"י: מ'קען מאכן אפילו מקדש אני לך, ר' חיים שלמה וועט געבן אפאר שקלים אוז זאגן מקדש אני לך.

הרה"ח ר' חיים שלמה הי"ז מילא את טופס השטר

ושאל ר' אורי יעקוב (בעל השדה)**:** אולי הרבי רוצה לבוא לשטחה?.

הגרי"י: ער פרעגט צו דער רבי ווייל אראפ קומען, ס'איז פינעף מינוט פון דא, די וועג איז פינעף מינוט, און זיין דארטן דריי מינוט, ס'וועט זיין א גרויסער חיזוק.

הרי"ש בלויא: דער ברך משה ז"ל איז געווען אין ארץ ישראל שנת תשנ"ד האט מען צוזאם גערופן די אלע חקלאים די שומרי שביעית צו א מסיבה אין בני ברק אין ביהמ"ד, מ'האט געוואלט גיין צו די פעלדער, אבער ס'האט זיך נישט אויסגעארבייט די צייט.

רבינו: יא, ער איז געווען זייער מרוגש, ווען ער האט געזעדט צו זיי.[56]

---

56 ונעתיק כאן מהס' ראשית ביקורי"ם (פרק ו) שמתאר הכינוס לשומרי שביעית שהתקיימה בבית מדרשינו בבני ברק בשנת תשנ"ד לפ"ק לכבוד מרן רבינו בעל הברך משה זי"ע, ונעתיק כאן דברי גליון העדה ששם סופר על הכינוס.

שעות אחדות לפני צאתו מארה"ק כ"ק נשיאנו הגה"ק מרן מסאטמאר שליט"א האציל את ברכתו לאלפי החלקאים שומרי שביעית בארה"ק שע"י מרכז הארצי קוממיות ת"ו

למרות הצפיפות וחוסר הזמן מסדר היום הארוך שהיה לו למרן נשיאנו הגה"ק מסאטמר שליט"א ביום אתמול י"א תמות שעות מספר בלבד טרם צאתו את הקודש במסעו חזרה למעונו בארה"ב, הקדיש זמן מיוחד להשתתף במסיבה נהדרת שנערכה לכבודו ע"י עסקני המרכז הארצי "קרן השביעית" קוממיות ת"ו בעי"ת בני ברק ת"ו.

בשעה 3.30 הופיע כ"ק מרן הגה"ק נשיאנו שליט"א ופמלייתו הכבודה וליד שולחנות ערוכים ישבו נציגי החלקאים מן הנגב והמרכז הארץ, רכזים הממונים על הסיור בין שומרי שביעית לחזקם ולעודדם, ובראשם הרב הגאון רבי מנחם מנדלזון אב"ד קוממיות עם משלחת נכבדה של עסקני וחברי "קרן השביעית" שהסבו כולם ליד שולחנות ערוכים.

פתח את המסיבה הר"ר צבי ראובן דאוויאוויטש שליט"א מטעם ועד להחזקת שומרי שביעית שע"י העדה החרדית, והביע לפני כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א ברכת ברוך הבא בשם ה', ומיד כיבד את הגאב"ד קוממיות שליט"א להשמיע את דבריו.

הגרמ"מ מענדלזון שליט"ה הזכיר ברתת קודש בשם שלושת אלפים וחמש מאות חלקאים שומרי שביעית למרן מסאטמאר שליט"א את ברכתם כמו"כ הזכיר כי מתוך סיבה התגלגל הדבר שהמסיבה לכבוד האורח הגדול נהיה ביום הגדול יום הילולת מרן בעל עטרת צבי מזידיטשוב זי"ע, והזכיר ד"ת בשמו, והדגיש שאכן "המקום גורם" באתרא דרבנא בעי"ת בני ברק יצ"ו, אשר בה עמד מרן החזו"א זי"ע במסירות עילאית, למען מצות שביעית, כמו"כ הזכיר את מרן בעל ויואל משה זי"ע עד כמה שמסר נפשו על ענין השמיטה הלא הם כתובים באר היטב על ספריו הק'.

הוא הורה באצבע על אלו - החקלאים שומרי שביעית גיבורי כוח - הם הם הממשיכים את המאבק העז והסוער הנמשכת זה למעלה ממאה שנה בארה"ק מאז ימיו של מרן השרף מהרי"ל דיסקין זי"ע, וסיים את דבריו שוב בברכה חמה מקירות הלב בשם כל החקלאים שומרי שביעית בארה"ק.

הרה"ח רבי משה יעקב סיגלער שליט"א ממרכז הארצי קוממיות ת"ו, השלים את המסיבה בדברים קולעים, הוא הזכיר בין השאר את דברי רבינו החת"ס זי"ע שאמר שאילמא זכו אבותינו במדבר ליכנס מיד לארץ ישראל ללא חטא המרגלים היה מתקיים בהם בזכות מצות שביעית, "אפס כי לא יהיה בך אביון וכו'", אח"כ מסר על המצב הקשה והנסיון בו הם עומדים גיבורי כח עושי דברו אשר רק בניסי ניסים מסוגלים הם לעמוד במבחן בס"ד.

התרגשות המסיבה גוברת מרגע לרגע יותר ויותר, כאן מתכבד מרן הגה"ק נשיאנו שליט"א ע"י הרה"ג ר' ישראל יצחק מענדלזון שליט"א רו"כ קוממיות ת"ו, ב"מתנת זכרון" מהמרכז הארצי, גביע כסף עם טס נהדרת חרוט עליה במעשה אומן לכבודו לרגל ביקורו הנלבב בארה"ק בשנת השמיטה תשנ"ד לפ"ק, רושם עז וחיוך נלבב נראה על פניו כשמיד מתכבד בשתיית "לחיים" בכוס זה בשמחה ועונג רב.

אח"כ מבקש כ"ק מרן הגה"ק אדמו"ר שליט"א שהוא רוצה בעצמו לחלק שיריים מזונות לכל חקלאי וחקלאי בכבודו ובעצמו, כשהוא מושיט ידו והם עוברים לפניו בסך, מלאי רגש ואצילות היה המחזה נהדר בקודש.

אחד החקלאים יהודי מארץ תימן עטור זקן ופיאות הוציא מאמתחתו "טנא מלא ענבים" פירות שנשמרו בקדושת שביעית מתוך שדהו מוגש לפני מרן שליט"א "כמנחת ביכורים" בבחי' כל המביא דורן לת"ח כאילו הקריב ביכורים.

אף הוא נענה כנגד המברכים בקול חנוק דמעות והתרגשות ענה מרן אדמו"ר שליט"א: שמח אני לראות את אלו שומרי שביעית, יהודים גיבורי כח שעוד לא זכיתי לראותם עד היום, והן בעון שמיטה גלינו מארצינו ועיני ראו ולא זר את כל מה שעברו על עם ישראל בימי הפרעות בהשמדת יהדות אירופא, שלא תקום פעמיים צרה ח"ו, ובטוחים אנחנו בזכותם של אלו על אף שהם בבחי' מעט לעומת מה שהיה צריך להיות בארץ הקודש בשנת השביעית שתשבות כל הארץ כולה כמצוה בתוה"ק, אבל גם אותם המעט יש בה לדחות הרכה הרבה מן החושך, כאשר אנו מקווים בעזרתו ית"ש שנזכה בקרוב לגאולה שלימה בב"א, לחיים! לחיים! לחיים!

כך סיים את דבריו בברכה חמה שפצחו כל הקהל "כי בשמחה תצאו וגו', ומכריז הר"ר צבי ראובן דאוויאוויטש הי"ו: כי מותאם מאד מעמד זה שתלווה את פני כ"ק אדמו"ר הגה"ק שליט"א בשמחה למעונו חזרה לארה"ב, ועוד הוסיף שבזכות "גיבורי כוח" שומרי שביעית יתברך מפי

הרי"ש בלויא: ער האט זיי זייער מחזק געווען.

וחתם רבינו את השטר

ואמר רבינו: מ'דארף באצאלן געלט אויך,

הגרי"י: קנין כסף..

הגרי"י לר' אורי יעקוב: לפני זה היית רק חסיד, עכשיו נהיית גם שותף...

הגרי"י: דער רבי זאל אנוואונטשן פארץ שותף.

רבינו: די תורה הק' גיט די ברכה, 'וצויתי את ברכתי'.

והאציל רבינו עליו מברכותיו הק'

ואמר: דער אויבערשטער זאל העלפן איר זאלט האבן גרויס הצלחה און סייעתא דשמיא. איך קען אייך זאגן איך בין אייך מקנא אויף די מצוה.

הגרי"י: הרבי אומר שהוא מקנא בך על המצוה הגדולה.

ר' אורי יעקוב: הרבי הרי הוא שותף, אנחנו רוצים ביחד במצוה זו להרים את הכתר למלך המשיח.

רבינו: יא יא, אבער איך דערלייג נישט קיין געלט, ער דערלייגט געלט, איך האב נישט קיין נסיון.[57]

רח"ש: פארדעם דאגה'ט קרן השביעית ער זאל נישט דערלייגן.

רי"ש בלויא: קרן השביעית דאגה'ט מ'זאל נישט דערלייגן אזויפיל... אוי אוי צו מ'דערלייגט...

רבינו בירך את ילדיו של בעל השדה: איר זאלט זיין געבענטשט און אויסוואקסן שומרי תורה ומצוות ערליכע אידן.

הגרי"י: ס'איז ממש פינעף מינוט און דריי מינוט אפשר וויל דער רבי אראפ קומען צום פעלד?

רבינו: כ'וועל מאכן א שליח, שליחו של אדם כמותו, אז דער בעלזער רב האט געקענט מאכן א שליח צו שלאפן אין די סוכה, קען מען מאכן א שליח אויף דעם אויך,[58] איך וועל שיקן מיין זון בשלישי (וכיבד רבינו את בנו הגה"צ אב"ד סיגוט שליט"א לילך אתם אל השדה בשליחתו) .

ונפרד רבינו ממנו בברכה: דער אויבערשטער זאל העלפן הצלחה רבה, און בריאות השלימות.

וביך רבינו את הרב ר' יצחק שלמה בלויא הסד"ד: דער אויבערשטער זאל העלפן מיט הצלחה און מיט סייעתא דשמיא אין אלע ענינים אהן קיין עגמת נפש.

וליווה אותם החוצה ברוב ידידות

שוכן מעונה "בכוח וגבורה" עוז ותעצומות לנהל ברמה משמרת הקודש ויאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו בקרב ישראל עד ביאת משיח צדקינו בב"א.

57 ולחיבת הקודש נעתיק כאן מתוך דברות קודש שהשמיע מרן רבינו שליט"א במעמד קרן השביעית שהתקיימה ביום ראשון פ' אחו"ק שנת תשע"ה לפ"ק:

אונז אין חוץ לארץ קענען נישט האלטן, דאס איז אייגם פון די מצוות התלויות בארץ, אבער די מצוה התלויה בארץ איז תלוי אין חוץ לארץ, אז חוץ לארץ'דיגע אידן וועלן העלפן ארץ ישראל'דיגע אידן, וועלן די ארץ ישראל'דיגע אידן קענען האלטן שמיטה. מ'דארף וויסן מ'רעדט נישט פון קיין געהויבענע אידן, נאר פון פשוטע מענטשן, א יאר שפארט מען אפ דאס געשעפט, דאס הייסט זעקס יאר האט ער א ביזנעס, מיט זיינע קאסטעמער'ס און זיינע קונים, ער פלאנצט אן און ס'וואקסט און ער האט א מארקעט און ס'ווערט פארקויפט, די זיבעטע יאר, מ'זאל זיך פארשטעלן דא, זעקס יאר פירט ער די ביזנעס, נאך זעקס יאר הצלחה און ער האט פרנסה, לייגט ער ארויף א שלאס א גאנץ יאר. דאס איז זיין ביזנעס, פארמעריי דאס איז זיין פרנסה, א געואלדיגע נסיון, א גאנץ יאר אפשפארן די געשעפט, מ'דארף האבן מסירות נפש פאר דעם.

היינטיגע צייטן איז דא אידן וואס געבן זיך אוועק און זיי שפארן אפ, מ'דארף ארויסהעלפן די אידן, ס'איז א מצוה התלוי' בארץ, אבער ס'איז תלוי אין חוץ לארץ אויך, אז חוץ לארץ'דיגע אידן וועלן העלפן די ארץ ישראל'דיגע אידן, זיי זאלן קענען האלטן שמיטה, ס'זאל נתרבה ווערן שומרי שביעית, וועלן מיר אלע זוכה זיין צו די וציויתי את ברכתי, דאס איז א ברכה פאר די שומרי שביעית, און פאר אלע וואס העלפן צו אידן זאלן האלטן שמיטה, דער אייבישטער זאל העלפן ער זאל אריינשיקן די ברכה, אז מ'האט א חלק און מ'איז א שותף אין שמירה פון שמיטה, איז

ער א שותף אין די ברכה אויך, דער אייבישטער זאל העלפן מ'זאל געהאלפן ווערן מיט אלעם גוטן, אל מ'זאל זען בעין עין די ברכה פון הקב"ה וציויתי את ברכתי... דער אייבישטער זאל העלפן מ'זאל געהאלפן ווערן מיט אלעם גוטן, וציויתי את ברכתי די ברכה פון הקב"ה איז א ברכה הכוללת מיט אלעם וואס מ'דארף צו האבן, ביז דער אייבישטער מ'זאל טאקע זוכה זיין צו קענן גיין דעם גואל צדק במהרה בימינו אמן.

58 סיפר רביה"ק הברך משה ז"ל שאיש חסיד א' מילידי זענטא נסע על חג הסוכות להרה"ק מהר"א מבעלזא ולא היה לו היכן לישון בסוכה והי' לו מזה חלישות הדעת, ובליל חג הסוכות כשעבר לברך ולהתברך בברכת שמחת יו"ט קרא לעברו הרה"ק מבעלזא ואמר "איר וועט זיין מיין שליח מיך מוציא צו זיין מיטן שלאפן אין די סוכה", ויהי הדבר לפלא.

והי' רגיל מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל לספר זאת כאשר הי' קשה לו לרדת במדריגות הבית ללוות אויה רב חשוב, היה מצוה לא' ממקורביו שילך בשליחותו ללוותו, והיה אומר בדרך צחות: 'אז דער בעלזער רב האט געקענט מאכן א שליח צו שלאפן אין די סוכה, מעג איך מאכן א שליח צו באגלייטן'.

בענין זה יסופר שפע"א הקשה א' לפני מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל על שידוע שהרה"ק המהר"א מבעלזא היה מוציא ידי חובתו ע"י שלוחים בכמה מצות, כגון בשתיית יין בפורים, או בשינה בסוכה, ולכאורה איך מהני שליחות, נענה הברך משה: איני יודע, אבל דע לך, שגם את הרפואות שציוהו הרופא ליקח למען בריאותו, היה ממנה שליח שיקחנו, ומי שהוא במדריגה זאת יכול גם למנות שליח למצות, ודפח"ח.

דברות קודש

מאת כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

לפני תלמידי ישיבה"ק בקרית יואל יע"א

יום ב' פרשת עקב העל"ט

מיר געפינען די וואך אין די סדרה, והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה, זאגט רש"י, וואס מיינט מען 'עקב' תשמעון את המשפטים האלה, זאגט רש"י, מצוות קלות שאדם דש בעקביו.

אין דברי יואל טייטש ער אויס די מצוות קלות שאדם דש בעקביו, דאס מיינט די פסיעות וועז מ'גייט אין ביהמ"ד, אז מ'איז מרבה פסיעות איז מען מרבה שכר, ער טייטש אז דאס איז מצוות קלות שאדם דש בעקביו.

בשם דעם רי"ם (חידושי הרי"מ) ברענגט מען צו, והיה עקב, אז די אותיות והי"ה עק"ב איז עקיב"ה מיט א ה'.

איז אזוי, רבי עקיבא דרש'נט את ה' אלקיך תירא לרבות תלמידי חכמים (פסחים כב:), עס איז באקאנט דער דרש, עד שבא רבי עקיבא, די גמרא ברענגט עס אראפ אין מערערע פלעצער, רבי שמעון העמסוני ואמרי לה נחמיה העמסוני האט געדרש'נט כל אתין שבתורה, וועז ער איז אנגעקומען צו את ה' אלקיך תירא פירש, ביז רבי עקיבא איז געקומען און ער האט געדרש'נט לרבות תלמידי חכמים.

דארף מען צו פארשטיין, אלע מאל וועז מ'דרש'נט דעם 'את', האט עס א שייכות צו דעם עיקר, 'את פריו' וויי די גמרא דרש'נט, די שאלעכטץ וואס איז א שומר לפרי, ס'איז נישט איינס מיט די פרי, ס'איז א שומר לפרי, א שאלעכטץ פון א פרי. מ'טרעפט מערערע פלעצער אין די גמרא וואו מ'דרש'נט 'את', אבער אלעס איז עס א שטארקער דמיון צו די זאך וואס מ'דרשנ'ט, צו דעם עצם פשט, את ה' אלקיך תירא לרבות תלמידי חכמים איז שווער צו זאגן, מ'קען עפעס צוגלייכן אחד מני אלף, ס'איז עפעס א דמיון צום גרויסן הייליגן באשעפער, צו זאגן לרבות תלמידי חכמים.

נאר כ'האב געקלערט אזוי, דאס ענין מיינט אזוי צו זאגן, כדי זוכה צו זיין את ה' אלקיך תירא, צו יראת שמים, דארף קודם זיין דער מורא רבו עליו, דעמאלטס וועט מען קענען זוכה זיין צו יראת שמים.

די גמרא זאגט - ס'איז א פסוק טאקע די וואך אין די סדרה - 'ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה', פרעגט די גמרא 'וכי יראה מילתא זוטרתא' אז ער זאגט כי אם ליראה, יראה איז דען א קליינע זאך, 'אין לגבי משה' איז יראה מילתא זוטרתא. איז באקאנט חסידישע ספרים טייטשן, 'אין לגבי משה', אז מ'איז געשטאנען נעבן משה רבינו, איז געווען יראה א מילתא זוטרתא.

קען זיין אזוי, אז מ'איז געשטאנען נעבן משה, און מ'האט געהאט מורא רבך כמורא שמים, מ'האט געהאט דעם מורא פון משה רבינו, איז שוין געווארן יראת שמים א מילתא זוטרתא, אז ס'איז דא דער מורא רבך, קען מען צוקומען צו מורא שמים, את ה' אלקיך תירא לרבות תלמידי חכמים, את ה' אלקיך תירא, ווי אזוי קען מען זוכה זיין צו את ה' אלקיך תירא, ווי אזוי קען מען זוכה זיין צו יראת שמים, לרבות תלמידי חכמים, אז מ'האט מורא פאר א תלמיד חכם, דאס וועט ברענגען אז מ'וועט האבן יראת שמים.

והיה עקב תשמעון 'את' המשפטים האלה, אז דו וועסט דרש'נען דעם 'את', לרבות תלמידי חכמים, וועסטו זוכה זיין צו האבן מורא שמים, וועט מען זוכה זיין צו והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה כפשוטו, זוכה זיין צו לערנען, מיט יראת שמים, זוכה צו זיין מקיים צו זיין די מצוות ה', ס'זאל זיין יראת שמים על פניו.

רש"י זאגט, אז ס'גייט ארויף - אזוי ווי מ'האט פריער דערמאנט - אויף מצוות שאדם דש בעקביו. כ'וויל דא אדורך

רעדן אזא ענין, כ׳זעה פאר א צורך מעורר צו זיין אויף א פירצה וואס ס׳איז ליידער נפרץ געוואָרן אין די ישיבה דא, בחורים זאלן גיין צו א חתונה פון א חבר, דאס איז די מצוות שאדם דש בעקביו, ס׳איז א מצוה לשמח חתן ביום חתונתו וביום שמחת לבו מיט ריקודין ומחולות, אזוי שטייט אין די גמרא און אזוי איז נפסק אין שולחן ערוך (אבה״ע ס״ה).

יעדע מצוה ס׳איז דא הייליגע גרויסע מצוות, לאמיר אנכאפן א מצוה פון יעצט - ס׳איז שוין, ועתה ישראל מה ה׳ אלקיך שואל מעמך, ׳מה׳ איז דאך מ״ה, שטייט אין ספרים הקדושים ועתה ישראל מ״ה ה׳ אלקיך שואל מעמך, חמשה עשר באב איז מ״ה יום קודם ראש השנה, עס הייבט זיך שוין די הייליגע טעג, די פחד פונעם יום הדין - איז דא א גרויסע מצוה ראש השנה, א מצות עשה דאורייתא פון תקיעת שופר, יעדער איינער וויסט ס׳איז א מצות עשה פון די תרי״ג מצוות, א גרויסע הייליגע מצוה תקיעת שופר, די סגולה פון תקיעת שופר איז געוואלדיג גרויס, ס׳איז מעלה זכרונותיהם של ישראל לאביהם שבשמים, ס׳איז תעיר ותריע להכרית כל מריע, ס׳איז געוואלדיגע ענינים, געוואלדיגע ענינים, שיודעים לפתות את בוראם בתרועה, אונז האבן מיר נישט קיין השגה ווי וויט די מצוה פון תקיעת שופר טוט אויף פאר אידישע קינדער אין דעם הייליגן טאג ראש השנה, ס׳איז א געוואלדיגע מצוה.

> ***חכמי ישראל האבן געזאגט אז מ׳זאל נישט בלאזן קיין שופר, און אז מ׳בלאזט נישט קיין שופר ווייל חכמי ישראל האבן געהייסן, קומען די אלע השפעות בשב ואל תעשה, אפילו מ׳בלאזט נישט קיין שופר, אלעס ווערט נשפע פאר אידישע קינדער, כאילו געבלאזן שופר, אלע סגולות.***

ווען ראש השנה געפאלט אין שבת האבן די חכמים געזאגט אז מ׳זאל נישט בלאזן קיין שופר, שטייט אין די משנה און אין די גמרא, וועגן א חשש פון שמא יעבירנו, וואס איז דאס שמא יעבירנו, יעדער איינער וויסט שבת טאר מען נישט טראגן, און ס׳איז דא אן עירוב, מ׳דארף צו קענען זיין א למדן, אין שולחן ערוך אז מ׳לערנט הלכות שבת, איז דא אסאך זאכן וואס מ׳איז מקיל ווייל ס׳איז אין לנו רשות הרבים בזמן הזה, אונז האבן מיר דאך גארנישט קיין רשות הרבים בזמן הזה, במילא איז מען מקיל אויף אסאך ענינים, און דא אויף איינמאל מ׳בלאזט נישט קיין שופר, א מצות עשה דאורייתא, שמא יעבירנו, וואס איז דאס שמא יעבירנו, וועד וועט טראגן, וועלכע ערוואקסענער מענטש וועט טראגן, וועד וויסט דען נישט אז ס׳איז שבת און מ׳טאר נישט טראגן, און אפשר איז דא אן עירוב, און ס׳איז דאך נישטא קיין רשות הרבים, מ׳קען זיך דינגען, מ׳קען זיך טענה׳ן, מ׳טענה׳ט נישט, עס איז דא א חשש, איינער אין יענע עק וועלט וועט קומען צו חילול שבת, די חכמים האבן געזאגט אז מ׳בלאזט נישט קיין שופר, אין גאנץ כלל ישראל בלאזט מען נישט קיין שופר, ס׳וועט נישט זיין און מ׳וועט נישט טרעפן איינער זאל זיין א חכם ביי זיך אין די אוגן, ער וועט אנהויבן טענה׳ן, היינטיגע צייטן ס׳איז נישטא קיין חשש, ס׳איז נישטא קיין פראבלעם, יעדער וויסט מ׳טאר נישט טראגן, וועגן דעם זאל מען נישט בלאזן שופר שבת, נישטא קיין מעשיות, שבת בלאזט מען נישט קיין שופר, אי וואס וועט זיין, מ׳דארף דאך מעלה זיין זכרונותיהם של ישראל לאביהם שבשמים, וואס וועט זיין מיטן יודעים לרצות את בוראם בתרועה, מ׳בלאזט נישט קיין שופר, תקיעת שופר איז דאך משפיע אלע השפעות טובות, ווי אזוי וועט עס נשפע ווערן, איך וויס נישט, חכמי ישראל האבן געזאגט אז מ׳זאל נישט בלאזן קיין שופר, און אז מ׳בלאזט נישט קיין שופר ווייל חכמי ישראל האבן געהייסן, קומען די אלע השפעות בשב ואל תעשה, אפילו מ׳בלאזט נישט קיין שופר, אלעס ווערט נשפע פאר אידישע קינדער, כאילו מ׳וואלט געבלאזן שופר, אלע סגולות.

כ׳זאג דאס אלץ א משל פון תקנות פון חכמי ישראל לגבי א מצות עשה דאורייתא. ס׳איז א גרויסער ענין משמח צו זיין א חתן ביי זיין חתונה, והמשמחו זוכה לתורה, זוכה לחמשה קולות, יא מ׳וויסט די אלע זאכן, געוואלדיגע ענינים נשגבים מאוד, און מ׳פארשטייט וואס הייסט אהבת חברים, א חבר אין די ישיבה האט חתונה און כ׳בין אזוי נאנט צו אים, און כ׳בין אזוי גוט געווען מיט אים, מ׳פארשטייט דאס אהבת חברים, איך זאל מיך נישט מיטפריען מיט אים אין זיין שמחה?, כ׳זאל נישט זיין ביי זיין חתונה?, מ׳פארשטייט די אלע זאכן, וועד אבער ס׳הערט צו צום קול חכמי ישראל איז זוכה צו די אלע ענינים, מיט א שב ואל תעשה, דאס הייסט מיטן נישט גיין צו א חתונה קען מען

זוכה זיין לתורה, מיט נישט גיין צו א חתונה איז מען זוכה צו חמשה קולות.

און ס׳איז ידוע, ס׳שטייט פונעם רבי ר׳ בער, פון מעזריטשער מגיד ז״ל, אז וועז ס׳איז ׳מעלה עליו הכתוב׳ איז עס נאך אויף א העכערע בחינה ווי וועז מ׳טוט עס אליינס, קומט אויס אז מ׳גייט נישט צו א חתונה איז מען זוכה לתורה און מ׳איז זוכה לחמשה קולות נאך אויף א העכערע בחינה ווי וועז מ׳גייט אפילו בדרך היתר.

דער פעטער ז״ל דער מייסד הישיבה זי״ע, בשעתו דאס איז שוין מער ווי פופציג יאר צוריק, האט איינגעפירט א תקנה אין די ישיבה, אז בחורים זאלן נישט גיין צו א חתונה פון א חבר, ער האט געזאגט בזמנו, נאר קרובים פסולי עדות, זה לשונו, אזוי האט ער געזאגט, נאר א קרוב וואס איז פסול לעדות, און מ׳האט אים איבער געפרעגט, און א בחור וואס איז נישט קיין בחור פסולי עדות, האט ער געזאגט, וועך ס׳גייט צו א חתונה וועט פסול לעדות..!, זייער א שארפן אויסדרוק האט ער געזאגט, וועך ס׳גייט צו א חתונה וועט מען פסול לעדות, ברוב חכמתו תבונתו וקדושתו האט ער פארשטאנען וואס עס מיינט צו גיין צו א חתונה, ער האט פארשטאנען וואס עס מיינט משמח זיין א חתן ביום חופתו, ער האט אבער אויך פארשטאנען די גרויסע פירצה און די גרויסע מכשולות וואס עס קומט פון גיין צו א חתונה, האט ער געמאכט תקנה אז בחורים זאלן נישט גיין צו קיין חתונות. און דעמאלטס - איך געדענק יענע זמנים - א בחור איז נישט געגאנגען צו קיין חתונות, ס׳איז נישט געווען אזא זאך.

דער טאטע ז״ל האט אויך כמה פעמים גערעדט אין די ישיבה וועגן דעם ענין. אונז האבן מיר אויך געהאט די זכיה מעורר צו זיין אינעם עבר אויף דעם, און ברוך ה׳ מ׳האט געזעהן פירות, אזוי אז ס׳איז געווארן אין ישיבה דא איינגעפירט אז די בחורים זענען נישט געגאנגען צו קיין חתונות, יארן לאנג האט עס אנגעהאלטן, עס איז אלס געווען א יצר הרע, מ׳איז אבער געשטאנען על המשמר, און ס׳איז געווען מנוחה, די תלמידי הישיבה האבן געוואוסט מצוה לשמוע דברי חכמים, און מצוה לשמוע דברי חכמים מיינט באימה וביראה, אן קיין קשיות, און ס׳מיינט בלי יוצא מן הכלל.

> ***דער פעטער ז״ל דער מייסד הישיבה זי״ע, בשעתו דאס איז שוין מער ווי פופציג יאר צוריק, האט איינגעפירט א תקנה אין די ישיבה, אז בחורים זאלן נישט גיין צו א חתונה פון א חבר, ער האט געזאגט בזמנו, נאר קרובים פסולי עדות, זה לשונו, אזוי האט ער געזאגט, נאר א קרוב וואס איז פסול לעדות, און מ׳האט אים איבער געפרעגט, און א בחור וואס איז נישט קיין בחור פסולי עדות, האט ער געזאגט, וועך ס׳גייט צו א חתונה וועט פסול לעדות..!***

אבי סל מסביר צו זיין, איך רעד צו ערוואקסענע בחורים, בעלי דעת און בעלי אחריות, דאס ענין איז פארשטענדליך פאר יעדן ירא שמים, און פאר יעדן בר דעת, געלויבט דעם הייליגן באשעפער, עס איז דא אסאך שמחות אין אידישע הייזער, כן ירבו, ברוך ה׳ יעדע נאכט איז דא מערערע חתונות, אויף מערערע מקומות, נאכט און וויט, אויב בחורים וועלן גיין צו חתונות, נאר א מספר פון בחורים צו יעדע חתונה, וועלט א חורבן אין די ישיבה, און ס׳וועלט צושטערט דער סדר הלימודים, דאס איז וואס איז נוגע ביטול תורה, ביטול תורה ביי די הכנות צו די חתונה, גיין צו די חתונה, ביי די חתונה, נאך די חתונה, דעם אנדערן טאג, דעם אנדערן אינדערפרי נאך די חתונה, ס׳איז א גרויסע ביטול תורה.

אבער אויסער פון די ביטול תורה איז דא געוואלדיגע מכשולות וואס איז נוגע אין עניני קדושה, עס ברענגט צו ראיות אסורות, צו הרהורים אסורים ל״ע, יעדער פארשטייט וועז א בחור גייט צו א חתונה דארף ער זיך אנטוהן כדי ער זאל קענען גיין אזוי ווי מ׳גייט צו א חתונה, ער דארף זיך אנטוהן כראוי פון קאפ ביז פוס, ס׳דארף זיין בתכלית ההידור, ער גייט דאך צו א חתונה, און דא וועט אים דער זהען, יענער וועט אים זהען, וואס יעדער בחור האט סוף מעשה במחשבה תחילה, עס הייבט זיך אן, דארף ער דאך אכטונג געבן אז די הוט זאל זיין אזוי, די אויגן גלעזער זאל זיין אזוי, דאס רעקל דארף זיין אזוי, און די שיך דארף זיין אזוי, ליגט ער שוין ראשו ורובו אין יפוי הגוף, וואס דאס אליין איז א חורבן הנפש, ער לייגט שוין א דגוש אויף די שטותים.

או מ׳געפינט זיך ביי א חתונה, ער קומט דאך נישט קוקן די לעקטער פונעם זאל פון די חתונה, מוז ער דאך טאנצן ביי די חתונה, מוז ער דאך קודם קענען די ניגונים, און די ריכטיגע ריקודים, און די ריכטיגע תנועות, תנועות שונות, יעצט ביגט מען דעם קאפ אהער, און יעצט ביגט מען די הענט אהער, און יעצט הייבט מען אויף די פוס אזוי, דאס מוז דאך זיין אז ס׳מוז קלאפן אלעס, כ׳קען דאך נישט אויסזעהן ווי א בטלניש בחור, מוז ער זיין אן א צמצום, אן א גמגום, אזוי ס׳זאל אלעס קלאפן, מוז מען דאס שוין חזר׳ן פריער, אז ווען מ׳קומט צו די חתונה זאל שוין אלעס זיין מורגל, וועט פירט דאס אן?, דער הדיוט קופץ בראש!, נישט דער וואס איז פון די משכימי קום, און נישט דער וואס פארהערט זיך צענדליגער בלעטער גמרא, נישט דער פירט עס אן, נאר יעדער איינער וויסט אנדערע סארט בחורים, און אזוי וועט יעדער נאכגעשלעפט, מ׳וועט מגושם, מגושם בתכלית, מ׳פארלירט יעדעס וואריאמקייט, יעדע זיק פון יראת שמים, די הפסד פון יראת שמים איז נאך אסאך ארגער ווי דער הפסד פון ביטול תורה!.

וועט פירט דאס אן?, דער הדיוט קופץ בראש!, נישט דער וואס איז פון די משכימי קום, און נישט דער וואס פארהערט זיך צענדליגער בלעטער גמרא, נישט דער פירט עס אן, נאר יעדער איינער וויסט אנדערע סארט בחורים, און אזוי וועט יעדער נאכגעשלעפט, מ׳וועט מגושם, מגושם בתכלית, מ׳פארלירט יעדעס וואריאמקייט, יעדע זיק פון יראת שמים, די הפסד פון יראת שמים איז נאך אסאך ארגער ווי דער הפסד פון ביטול תורה!.

יעדער וויסט, עס איז דא מערערע חסידישע ישיבות פון פארשידענע קרייזן, אנדערע קרייזן וויסן אויך פון די ענינים, און דארט איז פארבאטן צו גיין צו א חתונה, עס וועט זיך נישט וואגן א בחור פון יענע קרייז פון יענע ישיבה צו גיין צו א חתונה, דאס איז א מציאות, קיין שום בחור וועט זיך נישט טרויען עובר צו זיין אויף די תקנה אין יענע ישיבה. און איך פרעג, א בחור אין אונזער ישיבה, ער וויסט פון די תקנה פון די ישיבה, און ער וויסט וועד ס׳האט מתקן געווען די תקנה, און ער שעמט זיך נישט צו גיין פאר זיך אליינס, ער שעמט זיך נישט? ער גייט צו א חתונה, און ער טאנצט אויף א חתונה בריש גלי?

כ׳האב אמאל געהערט א וועדטל, אין דער אלטער היים, די רבנים האבן דאך געזאגט דרשות, עס איז געווען אין א קהילה פארשידענע מענטשן, פארשידענע טיפ אידן, האט אמאל א רב געזאגט א דרשה, ס׳איז געווען אין די ספירה, מענטשן האבן געדארפט פאהרן געשעפטלעך, האט מען זיך געשווירן, מ׳טאר זיך דאך נישט שעהרן, אבער אינדערהיים איז נישט געווען אזוי ווי היינט, היינט איז נישט שייך די אלע זאכן, אבער אינדערהיים אז מ׳איז געגאנגען אין א אמט, טאמער איז מען נישט געווען אנגעטוהן אזוי מענטשליך האט מען נישט געקענט אריין קומען אין א אמט, און אז מ׳האט געדארפט גיין אין א אמט, האט מען זיך אפגעגאלט די בארד אין די ספירה, ער האט דאך געדארפט גיין, האט ער זיך געטראפן אן היתר, האט א רב אמאל געזאגט אזא דרשה קענן דעם, האט ער געזאגט, כ׳האב געמיינט אז דער איד האט זיך אפגעגאלט די בארד אין די ספירה, ער וועט זיך שעמען ארויס צו גיין אין די גאס, ער וועט זיך שעמען צו קומען אין ביהמ"ד, ער האט זיך דאך אפגעגאלט אין די ספירה, יעדער קוקט, יעדער זעהט אז ער האט זיך אפגעגאלט אין די ספירה, ער וועט זיך באהאלטן אין א מייזן לאך, ביז ס׳וועט אים צוריק וואקסן אביסל די בארד, דעמאלטס וועט ער קומען צווישן מענטשן, ביז דערווייל ניין, איך זעה ער גייט און קומט אין ביהמ"ד ער שעמט זיך גארנישט.

איך האב אזוי אינזין געהאט בדרך הלצה, כ׳האב געמיינט אז א בחור גייט צו א חתונה, ער וועט זיך שעמען אריין צו גיין אין די זאל, ער וויל טאנצן ביי די חתונה, ער וועט זיך גיין באהאלטן אין א קלאס שטוב, דארט וואו קיינער זעהט נישט, ער וועט זיך באווייזן פאר יעדן איינעם?, ביז דערווייל ניין, ער גייט אריין אין די חתונה זאל בפני כל קהל ועדה, ער שעמט זיך גארנישט, ער האלט זיך גארנישט צוריק, וויל איך אים פרעגן, די שעמסט זיך גארנישט?, נישט פאר דיר, נישט פאר יענעם?.

איך זאג איך באמת, כ׳האב נישט געוואוסט אז ס׳איז דא די פירצה אין די ישיבה, כ׳בין געווען יעצט אפאר וואכן אין די פרעמד, האט מיר אינער פארציילט, איך בין געבליבן שטיין, איינער האט מיר פארציילט אז יא ליידער ס׳איז אזוי, ס׳האט מיר זייער ווי געטוהן, נאך אזויפיל יארן, אז מ׳האט צוריק דעם פראבלעם.

פיל איך א פליכט צו קומען מעורר זיין, כ׳וויל זאגן פאר די בחורים בבקשה ובאזהרה, איך וויל אייך זאגן בחורים, טייערע בחורים, איך וויים, ס׳איז דא א גרויסע יצר הרע בי בחורים צו טאנצן אויף א חתונה, איך וויים, ס׳איז א מציאות, ס׳איז אמאל אזוי געווען, דער יצר הרע איז געווען יארן צוריק, און דער יצר הרע איז היינט, און איך שטעל מיך פאר אין עתיד אויך, ביז דער אויבערשטער וועט מבער זיין דעם יצר הרע וועט דער יצר הרע זיין, יא, ס׳איז דא א יצר הרע, אבער אויף דעם איז געזאגט געווארן איזהו גיבור הכובש את יצרו, א איד דארף זיך קענען מתגבר זיין אויפן יצר הרע, אפילו א שטארקן יצר הרע, מ׳דארף וויסן דאס גאנצע לעבן, אלע יארן פון א מענטש, איז פיל מיט נסיונות, און מיט א יצר הרע, דער יצר הרע באגלייט דעם מענטש יעדן טאג, עד מאה ועשרים שנה, און ער לאזט נישט אפ איין טאג, דער מענטש האט א מלחמת היצר תמיד בכל עת ובכל זמן, עס טאר נישט זיין אזא תירוץ, כ׳האב א יצר הרע, עס גליסט זיך, דאס גאנצע לעבן לעבט מען נאר אזוי, אן ערליכער איד דארף באקעמפן דעם יצר הרע.

וויל איך דא זאגן באזהרה חמורה פאר אלע תלמידי הישיבה, און איך זאג אלע, מיין איך אלע, אפילו שיעור ב׳, און אפילו זוממער שיעור ב׳, ס׳איז דא אן איסור חמור פאר יעדן תלמיד אין די ישיבה, יהיה מי שיהיה, אריין צו גיין אין א חתונה זאל אפילו אויף איין רגע, אויסער קרובים. די ישיבה וועט שטעלן א משגיח אויף דעם, און איך וויל זאגן וער ס׳וועט עובר זיין אויף די תקנה, וועט מען אוועק שיקן פון די ישיבה, איך זאג עס מ׳זאל עס גוט הערן, וער ס׳וועט עובר זיין אויף דעם וועט מען אוועק שיקן פון די ישיבה, בלי טענה ומענה. איך וויים ס׳איז דא ישיבות וואס זענען מקיל, וויל איך זאגן דא פאר די אלע בחורים, איך געב זיי די געלעגנהייט צו גיין אין יענע ישיבות וואס זענען מקיל.

איך וויל בעטן פון די חשוב׳ע מנהלים, צו זיין א עומד על המשמר בכל חומר הדין, גודר גדר צו זיין, און עומד זיין בפרץ, דער אויבערשטער זאל העלפן אז מיר זאלן זוכה זיין מקיים צו זיין דעם והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה, דאס מיינט מען קיום תקנות חכמי ישראל, וועט מען זוכה זיין דורך דעם צו די ברכות וואס שטייט ווייטער אין פסוק, ברוך תהיה מכל העמים לא יהיה בך עקר ועקרה, זאגט די גמרא אין מסכת בכורות דף מ״ד, שלא תהא תפילתך עקורה לפני המקום.

> *וויל איך פרעגן, ווי אזוי האט מען א חוצפה צו קומען מתפלל זיין אויפן ציון בשעת ווען מיט זיין אלע ר׳מ״ח אברים האט ער געטאנצט אויף א חתונה און ער האט געווייזן ברבים אז ער הארכט נישט, ער פאלגט נישט די תקנה, וואס דער מייסד הישיבה האט געמאכט, איך וויל פרעגן, דאס הייסט א חסיד, אדער א תלמיד? הלא בושה תכסה פנינו!*

אונז שטיי מיר יעצט אין חודש אב, אין דעם חודש איז די יומא דהילולא פונעם פעטער ז״ל דער מייסד הישיבה, דער וואס האט געמאכט די תקנה אין די ישיבה, ביומא דהילולא קומט מען מתפלל זיין אויפן ציון המצויינת, מ׳האפט צו פועל׳ן ישועות בכלל ובפרט, וויל איך פרעגן, וי אזוי האט מען א חוצפה צו קומען מתפלל זיין אויפן ציון בשעת וועו מיט זיין אלע ר״מ״ח אברים האט ער געטאנצט אויף א חתונה און ער האט געווייזן ברבים אז ער הארכט נישט, ער פאלגט נישט די תקנה וואס דער מייסד הישיבה האט געמאכט, איך וויל פרעגן, דאס הייסט א חסיד, אדער א תלמיד? הלא בושה תכסה פנינו!

דאס איז בנוגע די חתונות, איך וויל אבער נאך רעדן וועגן שמחות בי אידישע קינדער, דער אויבערשטער העלפט, א בחור אין ישיבה וועט א חתן, דער אויבערשטער זאל העלפן עס זאל נתרבה וועט אסאך שמחות, איז דא א קישור החיתון, ווי מ׳רופט עס א ׳וואט׳, אדער א ׳תנאים׳, אדער שפעטער א שבת שבע ברכות וכדו׳, אדער סתם א שבע ברכות נאך די חתונה, אוודאי איז א גרויסע שמחה, וועט מ׳זעהט ברוך ה׳ אז עס בויעט זיך א בית חדש ביי כלל

ישראל, אבער צו בחורים באלאנגן, צי בחורים זאלן גיין צו די שמחות צו א ווארט, צו די תנאים, צו די שבע ברכות, צו די שמחות. נפש היפה סולד.

איך מוז רעדן בגלוי, פארפאלן, מ׳מוז רעדן, די אלע שמחות זענען אין א קליינע זאל, אדער אין א דירה, אין א דירה איז געווענליך דא נאר איין טיהר וואו מ׳קומט אריין, פון דעם טיהר קומט מען אריין, און פון דעם טיהר גייט מען ארויס, מ׳קומט און מ׳גייט, כ׳מוז עס ארויס ברענגען, יעדער חתן האט א כלה, און אז עס איז דא א כלה איז דא חבר׳טעס פון די כלה, און די געפינען זיך אין איין צימער, און די אנדערע געפינען זיך אין צווייטן צימער, מיט אן אפענע טיהר פון איין שטוב צום צווייטן שטוב, כ׳מוז רעדן דערפון!, ס׳איז וויטאג׳ליך!, ס׳איז בקירוב מקום!, א בחור קען זיך דארט געפינען? א בחור מעג זיך דארט געפינען? ס׳איז א גועל נפש!, אז מ׳וויל קען מען זאגן ס׳איז נאך ארגער פון א חתונה וואס איז עכ"פ אין א גרויסע זאל מיט א גרויסע הויכע מחיצה, חוץ וועז ס׳פאסירט וואס עס דארף נישט פאסירן, וואו קומט צו א בחור א ירא שמים וואס ער לערנט תורה, וואס ער לערנט גמרא מיט תוס׳, צו זיין אויף אזא אופן?, וואו איז די בושה?, וואו איז אביסל גאות דקדושה?, וואו איז אביסל שכל?, און וואו איז יראת שמים?, מ׳קען זיך פרייען מיטן חתן און וואונטשן פאר׳ן חתן ברכות לרוב, נישט ביי די תנאים, און נישט ביים ווארט, און נישט ביי די שבע ברכות, יעדער בחור קען טרעפן דעם חתן און אים וואונטשן זיינע הערצליכע ברכות. פארדעם וויל איך בעטן יעדן בחור, אז די האסט אביסל יראת שמים, זיך מונע זיין פון גיין אויף שמחות, און דער אויבערשטער וועט העלפן אין דעם זכות וועט מען גיין אויף די אייגענע שמחות.

כ׳וויל בעטן די בחורים, לכו בנים שמעו לי, די ווערטער מיינע הנאמרים לטובתכם, דער אויבערשטער זאל אונז העלפן מיר זאלן זוכה זיין ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים, אלעס וואס עס שטייט אין די תורה הקדושה, תורה שבכתב און תורה שבעל פה, און מקיים זיין אלע תקנות פון חכמי ישראל בכל דור ודור, דער אויבערשטער זאל העלפן אונז זאלן מיר זוכה זיין צו זיין כי עם קדוש אתה לה׳ אלקיך, עוסק צו זיין מתוך יראה טהורה מיט ערליכקייט מיט אפגעהיטנקייט, אין דעם זכות וועלן מיר זוכה זיין צו אלע ברכות האמורות בתורה בגשמיות וברוחניות און זיך צו פרייען בשמחה של מצוה בקדושה, ביז דער אויבערשטער וועט העלפן אונז זאלן מיר זוכה זיין אקעגן צו גיין דעם גואל צדק במהרה בימינו אמן.

כ׳וויל בעטן די בחורים, לכו בנים שמעו לי, די ווערטער מיינע הנאמרים לטובתכם, דער אויבערשטער זאל אונז העלפן מיר זאלן זוכה זיין ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים, אלעס וואס עס שטייט אין די תורה הקדושה, תורה שבכתב און תורה שבעל פה, און מקיים זיין אלע תקנות פון חכמי ישראל בכל דור ודור, דער אויבערשטער זאל העלפן אונז זאלן מיר זוכה זיין צו זיין כי עם קדוש אתה לה׳ אלקיך, עוסק צו זיין מתוך יראה טהורה מיט ערליכקייט מיט אפגעהיטנקייט, אין דעם זכות וועלן מיר זוכה זיין צו אלע ברכות האמורות בתורה בגשמיות וברוחניות און זיך צו פרייען בשמחה של מצוה בקדושה, ביז דער אויבערשטער וועט העלפן אונז זאלן מיר זוכה זיין אקעגן צו גיין דעם גואל צדק במהרה בימינו אמן.

לזכות הילד מרדכי אהרן בן ריזל דבורה
לרפואה שלימה

זכות הגליון
בשבוע זו נתנדב ע"י

ידידינו הרבני הנגיד הנכבד,
רודף צדקה וחסד

מו"ה יואל עפשטיין הי"ו

חבר הנהלת קהילתינו הק' בקרית יואל יע"א

לרגל שמחת אירוסי בתו שתחי'

למזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת

ישא ברכה מאת ה' ויזכה לראות ולרוות מכל יו"ח
רב תענוג ונחת דקדושה, במידה מרובה וגדושה
עם כל ברכאן דנפישא, מתוך הרחבת הדעת
וכל טוב סלה

מבצר הישיבות

החזקת מבצרי תורה ויראה עם למעלה מאלף בחודי חמד כ"י בכימעה"ד

עיני ולבי

מגבית ההילולא

שנת 42

מאז בעזרתו של אדיק רביהקה"ט זיע"נ, נייסד ישיבתינו הק', עינו ולבו שם כל הימים

הילולא קדישא - כ"ו אב תשפ"א לפ"ק

סעודת הילולא

וסיום הש"ס

עם מגבית השנתי

הננו בזה להזמין את מע"כ לבוא ולהשתתף אצל

יום ד' ראה כ"ו אב הבעל"ט

יודה"ל קדישא של רביה"ק מרן **יואל** בן מרן **חנני' יו"ט** זצוקללה"ה

בביהמ"ד הגדול קרית יואל

בשעה 8:00 בערב

בראשות כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א

המחכים לקבל פניכם באהבה והוקרה

הנהלת הישיבה

TheCompassCrew.com